

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Locato, & Conducto. Tit. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

De Emptione, & Venditione, Tit. XVII. 133

decis. 106. n. 3. Ludou. Gom. in §. item si quis postulante, n. 10. Infit. de actionib. Palat. in reper. cap. vestras, de donat. inter virum, & uxorem. §. fin. 12. Conar. in cap. quamvis pactum, p. 1. §. 4. n. 5. vers. seipmo, & lib. 3. var. c. 17. n. 5. Seraph. de privileg. iuran. privileg. 94. Gutier. d. c. 61. n. 19. Menoch. conf. 128. n. 15. Cald. Pereira d. c. 31. n. 70.

14. Vel contumaciae abfuit. Notatur ad hoc, quod ubi per contumaciam emptor condemnatus, euictio cessat, Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 38. n. 60. Surd. decis. 22. a princ. In dubio namque presumitur condemnatus non ex defectu causae, sed ratione contumaciae, l. si ideo, in princ. ff. de euictio. l. emptor, C. eod. Felin. in cap. cum Bertoldus, n. 23. de re iudicata, Conar. lib. 3. var. c. 17. n. 9. Hippol. in pract. §. postquam, n. 53. Perez tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. 194. in fine, Mascard. de probat. concl. 614. n. 4. ubi resoluit quod emptor in dubio non potest agere de euictione, nisi probet quod defenderit causam quantum in se fuit, & non fuerit contumax, & n. 5. quod emptor ostendere debet se prosequutum fuisse suam appellationem usque ad finem, et si confiteri sententiam fuisse latam contra ipsum, & ipsum appellasse. Illud aduertere oportet quod venditor tenetur semper de euictione, licet illam expresse non promiserit, cum euictio sit de natura emptionis, l. cum dubitatur, & Bald. C. de euict. late Tirac. de retract. lig. §. 29. gloss. ult. num. 4. & ideo procurator constitutus ad vendendum potest promittere de euictione, licet id expresse non habeat in mandatis, Tiracquell. d. num. 4. vers. hincque procurator, & fuit dictum in Terracina. molenidini 28. Januarij 1628. & in Romana officij 31. eiusdem mensis & anni, coram R. P. D. meo Pirronano, refert Ferret. in annot. ad decis. 381. Buratti, litera A.

15. Defendat. Coram iudice, quo emptor conuentus est, licet alias venditor ex suo privilegio alibi esset conueniendus; l. venditor, ff. de iudic. l. 1. C. ubi in rem actio, Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 4. §. ult. ubi patens mens, Soar. de Pace in praxi, tom. 3. c. 1. §. 3. n. 13. D. Barbof. d. l. venditor, a n. 132. Cald. Pereira d. c. 31. a n. 82. Mendez à Castro in praxi seculari Lusit. lib. 3. c. 5. n. 7.

16. Quid si venditor sit Clericus, an teneatur emptorem laicum defendere coram suo iudice, quo conuentus est, vide Ordin. Reg. Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 11. & apud Castellanos l. 57. in fin. tit. 6. p. 1. Boer. dec. 69. num. 27. Conar. practice. cap. 8. num. 2. vers. que quidem, Grammat. decis. 21. num. 4. Capyc. decis. 197. num. 7. Marant. de ordine iudic. p. 4. dist. 11. num. 78. Guillelm. Bened. in cap. Raynuitius, verbo uxorem in 2. num. 125. alias 417. Gail. lib. 1. obseru. 37. n. 7. Anton. Gom. d. c. 2. num. 39. col. 8. Anferet. in tract. de potestate seculari, reg. 2. num. 9. vers. quinto fuit, Girond. de gabellis, part. 4. §. 1. num. 15. Perez l. 4. vers. hic est, quod Clericus, tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 143. Humad. d. l. 57. gloss. 6. Mynsing. cent. 1. obseru. 22. ad fin. Azeued. l. 5. mon. 2. tit. 4. lib. 5. noua recop. Fachin. lib. 2. controu. c. 37. col. 2. lit. D. Gam. Lusit. decis. 332. num. 1. Surd. conf. 222. num. 20. & conf. 396. num. 7. Franc. Vinian. Neapol. decis. 49. num. 8. Cenall. commun. contra contum. q. 88. & tom. 7. q. 896. num. 627. Bobadil. in sua politica, lib. 2. c. 18. num. 169. Modern. de iurisdic. p. 4. cent. 1. casu 34. Cened. ad Decretum collect. 37. num. 8. Molin. de iustit. tract. 2. dist. 380. vers. quando venditor. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 22. num. 35. Cardos. in praxi iudicum, verbo emptio, n. 34. D. Barbof. in l. venditor 49. a num. 138. cum seqq. ff. de iudic. Cald. Pereira de empt. c. 31. num. 84. Mendez à Castro in praxi Lusitania, lib. 3. c. 5. §. 11. vers. secundum Barbof. Collect. Tom. II.

amplia, Curt. Philip. part. 1. §. 5. num. 20. Bernard. Greua. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 37. confid. 8. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 7. n. 90. cum seqq.

Per iniuriam. Vel imprudentiam indicis, quae venditori nocere non debet, cum emptor ex defectu iuris non succumbat l. si per imprudentiam, ff. de euict. l. emptor, C. eod. Conar. d. c. 17. n. 19. Perez tit. 7. Ordin. pag. 195. Menoch. conf. 361. n. 1. Secus si per imprudentiam Advocati, quem contumacem, vel indoctum adhibuit, ex Cald. Pereira d. c. 31. n. 29.

In gloss. Inuestitu, i. ubi, quod si per venditorem steterit, &c. Notatur ad hoc, quod venditor ubi latitat, & impedit ne fiat denuntiatio, tenetur de euictione, abique alia denuntiatione, vt per Mascard. de probat. concl. 614. a n. 20.

In ead. gloss. libi, Item si emptor compromittit, &c. Enicta re per sententiam arbitri emptor contra venditorem de euictione non recte agit, nisi compromissum eius voluntate, aut ex necessitate fieret, puta ex forma statuti, vel alio iure ad hoc fuisset coactus emptor, vt per Bened. Capr. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 28. n. 47. pag. 400. ubi Bellacomb. n. 56. pag. 401. Surd. decis. 22. n. 1. Cald. Pereira d. c. 31. n. 31.

Aduerte quod emptor potest recuperare a venditore sumptus, quos fecit in lite, & etiam damna, & interelle eo casu, quo res non fuit euicta, vt per Anton. Gom. tom. 2. c. 2. n. 47. Mich. Grass. d. tom. 2. lib. 8. tit. 28. n. 11. pag. 398. ubi Vezin. num. 52. pag. 400. & n. 54. pag. 401. Cald. Pereira d. c. 31. n. 33. Et ad amissionem augmenti valoris, ex Farin. nouiss. Rota decis. 13. n. 2. alias p. 4. diuers.

De Locato, & Conducto.

TIT. XVIII.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
2. Locationis, & conductionis materia ubi tractetur ostenditur.
3. Locator, & conductor vnde, & quomplex dicantur, ostenditur.
4. Locatio est conventio, qua factum solum personarum vile officium exercentium, vel usus rei pro certa mercede conceditur.
5. Merces in locatione debet esse certa, non simpliciter constituta, alias esset contractus innominatus.
6. Merces certa quando dicatur constituta.
7. Merces certa, quae in locatione intervenire debet an necessario sit constituenda in pecunia numerata, an vero sufficiat quod constituatur in alia quacunque specie ostenditur.

UPER hanc rubric. scripserunt Zabari. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Panorm. Barbat. Guid. Papae, Guillelm. Durand. in breuiario aureo iuris Canon. fol. 99. verso. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. fol. 174. Martin. Melsart. in epitome Decretal. fol. 111. verso. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Dan. Venator. in analysi method. iuris Pontif. pag. 419. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germoni in paratitulis ad 5. lib. Decret. sub hoc tit. noue Barth. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. sub eod. & nouissim. Didac. de Britto.

M De

ABROSA
Ius Can
No. 233
CVI
48

De materia tit. agit apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 23. & apud Castellanos tit. 8. p. 1. & late materiam prosequuntur Verrut. de verborum signific. verbo locatio, Anton. Gom. tom. 2. var. cap. 3. de locato, Cancell. var. cap. 14 de locato, Pichard. in rubr. Instit. de locatione, Vinian. Kircho. Soar. & alij tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. de locato, pag. 654. cum seqq. Mozz. de contract. tract. de locato, Petr. Gregor. synagm. iuris, lib. 27. de locato, Carot. in speciali tract. de locato, Cardoso in praxi iudicium, & Aduocat. verbo locato, Morla in emporio iuris, p. 1. tit. 10 de locato, Cardin. Mantie. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 5. de locato, Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 2. cap. 3. num. 4. cum seqq. Valasc. de iure emphyt. quest. 12. 1. & 23. Soar. de Face in pract. tom. 3. cap. 6. §. 3. Cabed. p. 1. decis. 92. Fr. Ludovic. Beja respons. casuum consuevit. p. 2. casu 20. Ex doctis Patribus Societatis Iesv de locatione eruditè tractarunt Molin. de iustit. tract. 2. disp. 486. cum seqq. Less. cod. tract. lib. 2. c. 24. Rebello de obligation. iustitia, p. 2. lib. 14. Paul. Comitol. respons. moralium lib. 3. quest. 12. num. 4. & q. 29. num. 4. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 25. cap. 38. a non. 486. cum multis sequentibus, Layman in Theolog. moral. tract. 4. cap. 22.

³ Locatio. Dicitur à verbo locare, & inter alia significat in aliquo loco ponere, unde qui in fundo aliquem constituunt ad vtendum, vel habitandum, locare dicuntur; conductor vero à verbo conducere, hoc est, secum ducere, tradit ex Varrone lib. 4. de lingua Latina, Donel. comment. iuris Civilis, lib. 13. c. 6. n. 30. cum seqq. Quo fit, locatorem appellari, qui rem suam alteri vtendam, vel factum proprium pro mercede concedit, conductorem vero dici qui mercedem dat, ut vsum consequatur, quasi ductum eius res locata sequatur, ut ex Brislon. tradit. Pichard. in rubr. Instit. de locato, Cujac. lib. 2. obseru. 28. Moscon. dilucidat. rotius iuris Civilis, lib. 3. tit. de oblig. ex contractu, dilucid. 17. n. 123. multoties tandem locator dicitur qui dat mercedem, conductor, qui accipit, ut multis exemplis ostendunt Cujac. & Pichard. ubi sup. Verrut. de verbor. signif. verbo locationis, & ita veteres promiscuè his verbis utebantur, ut constat ex l. veteres, cum l. seqq. ff. de actionib. empti, & ex l. 1. ff. de superficib. notant Conan. lib. 7. comment. iuris Civilis, c. 15. Petr. Gregor. synagm. iuris, lib. 27. in princ. Strach. de mercat. tom. 1. tit. de nauib. p. 3. in princ. quicquid teneat Cujac. lib. 9. obseru. c. 15.

⁴ Locatio autem, & conductio in hunc sensum accepta variè à Doctoribus definitur, ut per antiquiores, in rubr. huius tit. & ff. & C. cod. Sot. lib. 6. de iustit. quest. 1. art. 1. Petr. Gregor. ubi sup. num. 3. & in paratit. iuris Canon. lib. 3. tit. 16. c. 1. Cujac. in paratit. ff. & C. hoc tit. Verrut. d. verbor. signif. verbo locatio Anton. Gom. var. tom. 1. de contract. c. 3. Moscon. d. diluc. 17. n. 122. Donel. d. c. 9. n. 20. Cardin. Mantie. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 5. tit. 1. num. 2. refert plures, & propriam assignat Carot. in tract. huius tit. in princ. Sed inter omnes illa mihi melior definitio videtur, & quæ magis essentiam rei explicat, quæ sequentibus continetur verbis. Locatio est conuentio, qua factum solitum personarum, vile officium exercitum, vel vsum rei pro mercede conceditur. Ponitur, conuentio, loco generis, quia multæ dantur conuentiones, quæ non sunt locationes, l. 1. §. conuentionis, & §. fin. l. iuris gentium 7. ff. de pactis, lex hoc iure, ff. de iustit. reliquæ particule ponuntur loco differentiarum. Adieci, factum, ut ostenderem veram locationem dari non solum quando res locatur, proptèr significat verbum, rei, in definitione positum sed quando etiam operæ, l. in operis 29. l. qui insulam 33. §. qui mercedem, l. opus 39.

l. qui operas 41. cum multis alijs, ff. hoc tit. l. si hi 22. C. cod. Dixi, solitum, ut excludantur facta, seu operæ, quæ sua natura non solent locari, quia quantumcumque merces interueniat etiam in pecunia numerata, si factum tale est, quod non soleat locari, non locatio, sed contractus innotinatus, de v. facias, dicendus erit, l. naturalis, & cum do, ff. de prescript. verb. l. si pecuniam 5. in princ. ubi gloss. verbo acceperis, & verbo repetitur, ff. de condit. causa data. Adieci, vile officium, ut includantur operæ mechanicæ, & excludantur liberales, & similes, l. 1. ff. de var. & extraord. cognit. l. 1. ff. si mensor falsum modum dix. Posui, vsum, ut intelligatur in locatione non transferri dominium sed solum vsum, l. non solet, ff. hoc tit. & ita ut emptione & venditione distingatur, quæ licet pretio, & consensu contrahatur, sicut locatio mercede, text. in princ. Instit. hoc tit. §. pretium, & §. item pretium, Instit. de empt. attamen in venditione dominium transfertur si is qui vendidit dominus est, l. clauibus 74. l. cion manu facta 80. §. nemo, ff. de contrah. empt. Adieci, pro certa mercede, in primis ut ostenderem differentiam inter locationem, commodatum, & precarium, in quibus licet vsum ad tempus concedatur, gratis tamen fit, §. item is, cui, Instit. quibus mod. re contrah. oblig. l. 1. ff. de precar. Deinde ut intelligatur mercedem in locatione debere esse certam, non simpliciter constitutam, aliàs enim esset contractus innotinatus, text. in princ. Instit. hoc tit. l. si merces 28. ff. cod. l. si vir uxori 53. ff. de donat. inter virum, l. si conuenierit 23. ff. commun. diuid. Pinel. in rubr. de rescind. vendit. p. 2. c. 5. num. 5. Petr. Gregor. d. lib. 27. cap. 1. num. 10. Mantie. d. lib. 5. tit. 1. num. 5. & tit. 2. à princ. Certe autem merces constituta dicitur, si fiat relatio ad aliquid ex quo de eius certitudine constet, veluti si contrahentes se referant ad pensiones annorum præteritorum & ad legem, vel consuetudinem, siue æstimatores, quibus certa merces præscribitur, tunc enim valet locatio, d. merces, in princ. l. his, cap. venditio 7. ff. de contrah. empt. Pinel. d. cap. 1. à princ. & cap. 3. num. 2. Valasc. de iure emphyt. quest. 11. num. 5. Cardin. Mantie. d. tit. 2. num. 5. Questio dubia est, an huiusmodi certa merces necessario sit constituenda in pecunia numerata, an verò sufficiat quod constituitur in alia quacunque specie? Communis sententia in ea est opinione, scilicet non dari veram locationem nisi merces in pecunia numerata consistat, ita gloss. verbo si res, in l. naturalis, & cum do, ff. de prescript. verb. gloss. verbo non datur, in l. 1. §. si quis seruum, ff. de positi, & in l. si olei, cod. tit. Bald. & communiter Doctores dictis locis, Baldum. & alij in princ. Instit. hoc tit. Anton. Gom. d. c. 3. num. 3. Lazarte de decima vendit. c. 1. ex num. 2. Cardin. Mantie. d. lib. 5. tit. 1. num. 11. & tit. 2. num. 25. Fachin. controuers. lib. 1. c. 82. Carot. in tract. huius tit. p. 1. quest. 1. de mercede numerata, à princ. Donel. comment. iuris Civilis, lib. 13. cap. 6. col. 3. ad fin. Contrariam opinionem, scilicet non esse de substantia locationis quod merces consistat in pecunia numerata, siue in alia quacunque materia, vel specie, tenuit originaliter Corral. miscell. lib. 2. c. 11. sequuntur Pinel. in rubric. de rescind. vendit. p. 2. cap. 3. ex num. 28. Cujac. tract. 8. ad African. ad l. & hac distinctio, ff. hoc tit. Valasc. de iure emphyt. quest. 20. num. 5. Mench. lib. 3. consueq. c. 53. Pichard. in princ. Instit. hoc tit. n. 27. vide apud eos.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicati sunt Magistri, & scholares Bononienses, qui ante tempus conductionis conductum hospitium aliorum Magistrorum, vel scholarum sine eorum consensu, & num. seqq.
- 2 Scholares veteres conductores sunt praefereendi novis super conductione domus, intellige ut ibi.
- 3 Statutum, de quo in hoc text. est locale, & habet locum Bononiae solum.
- 4 Excommunicatio, de qua in hoc text. non comprehendit locatores, qui secundum, l. ne cui, C. hoc tit. etiam durante priori locatione poterant domus suas locare aliis scholaribus.

CAP. Ex rescripto. I.

Clem. III.

Magistri & scholares Bononienses, qui ante tempus elapsum conductionis hospitium aliorum Magistrorum, & scholarum conductum sine inquilinorum consensu, excommunicantur, & hoc decretum singulis annis in audientia Magistrorum, & scholarum recitetur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Imola, Anan. Host. Anch. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Papae, Cened. collect. 36. Vin. in ration. lib. 3. in. Pont. pag. 182. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 432. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 12. c. 2. & nouissime Didacus de Britto.

Hanc eandem conclus. firmant & explicant Bonacof. commun. crimin. verbo excommunicantur Magistri, Siluest. in summ. verbo excommunicatio. l. 9. ex n. 8. Tabien. in summ. verbo excommunicatio. l. 5. casu 17. n. 6. Nauar. in man. c. 27. n. 114. vers. 4. Quintil. Mandos. in gloss. facultatum in superscript. in verbo ad perpetuam rei memoriam, pag. 14. lin. 13. ubi ait quod decisio huius text. est specialis quoad ciuitatem Bononiae, L. l. de Zanchis de privileg. Ecclesiast. privileg. 19. n. 14. Rebuff. de privileg. schol. privileg. 10. Iacob. Benn. de privileg. Inreconsultor. p. 1. prinil. 9. n. 1. in fine, Vincent. Carot. in tract. de locato. p. 2. tit. de sentent. excomm. ad princip. Soar. de censur. disp. 2. sect. 3. num. 3. Filiuc. tract. 14. cap. 3. quest. 7. Bonacin. de censur. extra Bullam, disp. 2. quest. 2. p. 10. 37.

1 Super conducendis, & c.] Per hunc text. tenet glossa in l. ult. verbo manet, C. de locat. pradior. lib. 1. i. Scholares veteres conductores esse praefereandos novis super conductione domus, & ita limitari l. ne cui, C. hoc tit. sequuntur Anton. Gom. tom. 2. var. c. 3. num. 5. Rebuff. de privileg. scholast. prinil. 9. Valase. de iure emphyt. 9. 24. n. 2. ubi tenet hoc specialiter fuisse constitutum in hoc text. Sed intelligendum est, quando antiquus scholaris vult praeferi nouo conductori non scholari, sed quando & antiquus & nouus domus conductor sunt scholares, quia tunc dominus poterit eandem locare cui voluerit, iuxta resoluta per D. Barbof. ad l. 1. p. n. 5. ff. soluto matrimonio, & Carot. de locato. p. 3. tit. de libertate super materia, d. l. ne cui, q. 1. num. 15.

3 In communi audientia, & c.] Ergo statutum, de quo hic, est locale, & habet tantum locum Bononiae, ut per Syluest. verbo excommunicatio, 9. num. 11. Nauar. in man. cap. 27. n. 114. Clar. lib. 3. §. fin. q. 77. n. 26. Perez. l. 8. tit. 2. lib. 1. verbo studios, pag. 45. D. Barbof. Collect. Tom. I. i.

bof. d. l. p. 7. n. 52. licet contrarium sequi videatur Rebuff. in prinil. 10.

In gloss. Sub excommunicatione, ibi, sed quare, & c. 4. Notatur ad hoc quod excommunicatio, de qua hic, non comprehendit locatores, qui secundum, d. l. ne cui, etiam durante priori locatione poterant domus suas locare aliis scholaribus, siue Magistri, Rebuff. d. prinil. 10. ad fin. Carot. d. q. 1. n. 23. & 24. D. Barbof. d. l. 1. p. 7. n. 52.

Cetera ad materiam huius text. parum conducunt, vide apud Cened. ad Decretal. collect. 36.

S V M M A R I V M.

- 1 Fructus decimarum, & beneficiorum possunt locari his cum quibus conditio Ecclesiae sit melior, statuto diocesani contrario non obstante.
- 2 Episcopus in synodo non potest facere statuta in praedictum aliorum inferiorum absque ipsorum consensu.
- 3 Decimarum, & beneficij fructus possunt unicuique etiam laico locari.
- 4 Beneficij redditus licet inspecto iure Decretalium citra solemnitatem iuris locari possint ad modicum tempus, id est, ad nouennium usque, hodie per Extrauag. Ambitiola, restrictum est usque ad triennium.
- 5 Commodatarii perpetui possunt locare fructus ad plures annos sicut alij titulares.
- 6 Locatio ad alienationem extenditur, quando per eam transferitur utile dominium, quia scilicet sit ad longum tempus, puta ad decem annos.

CAP. Vestra. II.

Innoc. III.

Fructus decimarum, & beneficiorum possunt dari ad afflictum illis, cum quibus potest fieri maior conditio Ecclesiae suae, dummodo hac locatio non extendatur ad feudum, vel alienationem, diocesano- rum Episcoporum statuto contrario non obstante. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hostiens. Anchar. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Papae, Visian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 183. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 433. remissive Ximen. in concord. part. 1. & 2. & nouissime Didacus de Britto.

Statuto contrario non obstante.] Notatur ad hoc quod Episcopus in Synodo non potest facere statuta in praedictum aliorum inferiorum absque ipsorum consensu, ut per Duen. reg. 249. Henric. Botham in tract. de Synodo Episcoporum, p. 3. art. 1. n. 19. inter Doctorum tractatus, tom. 1. 3. p. 2. Grass. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 2. n. 68.

Fructus vestrarum, & c.] Notatur ad hoc quod fructus decimarum, & beneficij possunt unicuique etiam laico locari, ut per Couarr. lib. 1. cap. 17. num. 5. vers. sic & laici, Monet. de decimis, cap. 5. quest. 3. num. 64. Rebuff. eod. tract. quest. 10. num. 38. & q. 14. num. 33. & in compendio alienat. num. 27. Carot. de locato. part. 3. tit. de decimis, num. 6. & 7. Molin. de instit. tract. 2. disp. 466. num. 10. D. Barbof. in l. Titius, num. 47. & in l. usufructu, non. 16. & 27. ff. soluto matrimonio. Cardin. Mantica de iacitis, & ambig. comment. lib. 5. tit. 3. num. 12.

M 2 Licet

- 4 Licet inspecto iure Decretalium redditus beneficij citra solemnitate iuris locari possint ad modicum tempus, id est ad nouennium usque, hodie tamen per *Extravag. Ambrosio*, de rebus Ecclesie, inter communes, restrictum est predictum tempus, usque ad triennium, & si vera fiat, infirma erit talis locatio, ut ibi Deo dante dicam.
- 5 Commendatarij perpetui possunt locare fructus ad plures annos sicut alij titulares, ut per *Rebuff. in praxi benef. tit. de commenda*, n. 62. *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 8. n. 14.*
- 6 Locatio ad feudum, vel alienationem, &c. Extenditur autem locatio ad alienationem, quando per eam transfertur utile dominium, quia scilicet fit ad longum tempus, puta ad decem annos. Vide *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 1. 4. n. 81.* *Sarm. lib. 3. select. c. 2. num. 31.* *Valac. de iure emphyt. q. 2. c. n. 19. & q. 29. n. 2. & 5. Pinel. in l. 1. p. 3. n. 63. vers. ante alia, C. de bonis mat. Menoch. de arbitr. casu 31. Mozz. de contract. tract. de locato, tit. de diuisione, locat. n. 7. Gut. in l. nemo potest, n. 50. & Canon. lib. 2. c. 8. a. n. 22. Card. Tusch. lit. L. concl. 403. Card. Mantica. lib. 5. tit. 4. num. 7. Cenall. q. 199. num. 5. D. Marta in votis non suff. decis. voto 37. n. 4. Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. n. 2.*

S V M M A R I V M.

- 1 Pensionis, seu mercedis remissio fit propter sterilitatem sine conductoris culpa contingentem, & n. 2.
- 3 Sterilitas ut dicatur ad remissionem faciendam pensionis, adeo magna requiritur, ut ex fructibus perceptis deactis expensis non potuerit dimidia debite pensionis persolui.
- 4 Sterilitate stante non fit colono mercedis remissio, quando sterilitas ipsius culpa evenit.
- 5 Pensionis remissio non fit quando sterilitas contigit ex vitio rei proprio.
- 6 Pensionis, seu mercedis remissio non fit, quando calamitas, que fructus abstulit, consueta est in illis locis, vel regionibus.
- 7 Conductor quando renuntiat casibus fortuitis, non fit remissio mercedis propter sterilitatem.
- 8 Casuum fortuitorum renuntiatio non comprehendit insolitos, & qui rarissime contingunt.
- 9 Pensionis remissio denegatur in simplici colono paritario.
- 10 Pensionis remissio fit in emphyteusi si ex eo solvatur magna pensio, que fructibus respondeat, alias secus.
- 11 Fluminum inundatio rarius contingens inter casus fortuitos numeratur.
- 12 Locustarum edacitas casus pensionis remissionem.
- 13 Incendium inter casus fortuitos numeratur.
- 14 Hostium incursus facit ut pensionis remissio fiat, nisi conductor habeat pradium in confinibus agrorum, in quibus solent esse hostiles incursus, vel sciebat tempus belli imminere, ut n. 15.
- 16 Pensionis remissio ubi est facienda ob causam sterilitatis, intelligitur pro rata obtingentis sterilitatis.
- 17 Conductor si casu fortuito impediatur frui re conducta fiet tunc pensionis remissio pro rata temporis.
- 18 Sterilitas cum vbertate precedentis, vel subsequentis animi etiam interpellari potest compensari.
- 19 Vbertas quando dicatur, ostenditur.
- 20 Pensio augenda non est colono propter vbertatem.
- 21 Inquilinus etiam inuitus ante tempus locationis finium per locatorem expelli potest, si superueniat ne-

cessitas ut locator in domo inhabitet.

- 22 Locator si locata domo indigeat ad patrem, vel ad auum, filium, aut fratrem potest conductorem expellere.
- 23 Conductor propter superuenientem casum potest rem conductam deferere ante finem locationis tempus.
- 24 Conductor potest domum deferere si in ea terris imaginibus, & tumultibus inquietetur.
- 25 Conductor propter superuenientem casum e domo conducta discedens, tenetur domino denunciare, & clauem tradere, si commode potest.
- 26 Successor conductoris non potest expellere colonom propter superuenientem necessitatem.
- 27 Scholaris non potest e domo conducta expelli etiam si minus eam velit pro sua necessitate.
- 28 Conductor non potest expelli e domo, si dominus promisit durante conductione illum non expellere.
- 29 Conductor non potest expelli per dominum ex superueniente necessitate, quando locatio fuit facta ad longum tempus.
- 30 Locator durante tempore locationis potest expellere conductorem, si domus locata indigeat refectione.
- 31 Locatoris tempore existente necessitate non potest locator conductorem expellere.
- 32 Locator si propter superuenientem necessitatem conductorem expellat, non tenetur ad interesse.
- 33 Locator etiam extra casum necessitatis non tenetur precise stare locationi, sed liberatur prestado interesse.
- 34 Conductor expelli potest sine conducta abutatur, nisi dominus a principio sciret.
- 35 Conductor si inducat in domum meretrices, aut malos homines, e domo expelli potest, nisi domus esset iuxta lupanar, vel ad talia consueta, ut n. 36.
- 37 Meretrices e vicinia expelli possunt.
- 38 Meretrici domum locans non peccat, dummodo non intendat domum concedere ad meretricium usum.
- 39 Dominus domi propter vite turpitudinem e domo propria, & vicinia est expellendus.
- 40 Mulier coniugata, que meretricio more vivit, si maritus est conscius, & ipsius uxoris leno, potest e vicinia expelli.
- 41 Mulier, que non questus causa, se capta alicuius amore illi sui copiam facit, potest e vicinia expelli.
- 42 Conductor expulso ob rei conductae abusionem durante tempore locationis, an remitti debeat pensio pro rata temporis ostenditur.
- 43 Doctores habent facultatem expellendi obstrepentes, ne per tales strepitus distrabantur, se praeueniant eum, quem volunt expellere.
- 44 Conductor si non soluit debito tempore pensionem, statim expelli potest.
- 45 Scholaris qui non soluit pensionem, potest e domo expelli.
- 46 Conductor si non soluat pensionem potest expelli etiam stante pacto de non expellendo illum durante tempore locationis.
- 47 Conductor potest expelli, qui defecit in minimo munio pensionis.
- 48 Locator an possit conductorem qui pensionem non soluit, propria auctoritate expellere, ostenditur.

C A P. Propter sterilitatem. III.

Gregor. IX.

Prelatus debet facere remissionem pensionis pro rata, quando coloni patiuntur sterilitatem cum magno incommodo sine propria culpa, sed vitio rei, vel calu

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 137

casu fortuito contingente, nisi vbertas praecedentis, vel subsequenter anni compenlet sterilitatem. Item inquilinus potest expelli ante finitum tempus conductionis in quatuor casibus, primo si dominus vult domum habitare, secundo si necessitas exoptulet quod domus reficiatur, quae necessitas non imminet tempore locationis, & remitti debet pensio pro rata: tertio quando perueniret conuersari in domo: quarto quando per biennium non soluit Canonem, nisi celetur satisfaciendo sibi prouideat. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Imola, Anania, Butr. Host. Anchar. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Papae, Henric. Canis. Cened. collect. 116. Vin. in rationali libri 3. iuris Pontificii, pag. 183. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 433. remissio Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissime Didacus de Britto.

Collige ex text. mercedis, seu pensionis remissionem fieri propter sterilitatem sine conductoris culpa contingentem, in idem est text. in l. ex conducto 16. §. si vis rempessatis, & l. si merces, §. vis maior ff. hoc tit. licet. C. eadem, & apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 27. & apud Castellanos l. 22. tit. 8. part. 5. Conar. pract. c. 30. a princ. Pinel. in l. 2. de rescind. vend. part. 1. cap. 3. num. 18. Menoch. conf. 37. num. 71. & de abirr. casu 76. 80. & 440. Redoan. de rebus Eccles. non alien. c. 18. de remiss. mercedis conductori, vel emphyteusistae faciente, Vincent. Caroc. de locato, p. 3. tit. de remiss. mercedis, Ioseph. Ludou. commun. opin. tit. de iure emphyt. concl. vnic. ex vers. quae autem sterilitas, Salaz. de usu, & consuetud. cap. 11. ex num. 88. Anton. Scap. de iure non scripto, lib. 4. cap. 25. ex num. 1. Cott. in memor. verbo conductor. Alph. de Leon. res. 67. Valasc. de iure emphyt. q. 27. n. 23. Cened. ad Decret. collect. 116. num. 1. Mozz. de contract. tract. de locato, tit. de accidentalibus locati, a n. 1. Surd. decis. 155. num. 6. & decis. 326. Alexand. Randerf. conf. 17. p. 1. n. 38. vol. 1. Mench. illustrum, c. 54. n. 1. Madeira in animaduers. iuris Civilis, c. 16. Cenall. communium contra commun. q. 57. a n. 1. in emporio iuris, p. 1. tit. 10. in prolaud. n. 28. & q. 1. Molin. de iust. tract. 2. disp. 495. Bernard. Grauer. ad practicum Camera Imper. lib. 2. concl. 23. Cardoso in praxi iudicum verbo locatio, a n. 32. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis comment. lib. 5. tit. 8. Rebello de obligat. instit. p. 2. lib. 14. q. 7. & 8. Rot. in Romana locationis 15. Ianuarij 1618. coram bonae mem. Buratto inter eius impressas decis. 295.

Quaestio est admodum controuersa, quae scilicet pars fructuum deperditorum sufficiat ad hoc vt dicatur sterilitas? Opiniones reperiuntur multae, eademque discordantes, quinque refert Mascard. & sex Valasc. ac Menoch. locis infra citandis. Sed apud Summos practicos crebrior, communior ac verior reputatur opinio illa, quae habet, sterilitatem adeo magnam requiri, vt ex fructibus perceptis, detractis expensis, non poterit dimidia debita pensionis persolui. Vide Conar. d. c. 30. n. 2. vers. vide tamen, Gom. tom. 2. c. 3. n. 18. Corn. conf. 128. col. pen. vol. 2. Paris. conf. 38. vol. 1. Angel. conf. 15. n. 2. & 3. Bero. conf. 143. num. 22. & 24. vol. 1. Burlat. conf. 193. num. 27. Surd. conf. 34. num. 7. Menoch. de arbitri. lib. 1. q. 76. & casu 76. num. 5. Mench. vsusfreq. cap. 54. Anton. Thesaur. Pedemon. decis. 108. Carot. dict. tract. de locato, tit. de remiss. mercedis sub mun. 5. part. 3. Valasc. q. 27. sub n. 24. Mozz. d. tract. de locato, tit. de accidentalibus locati n. 11. cum seqq. Ludou. Morot. conf. 76. sub num. 9. Baptista Costa de ratione rate, q. 10. n. 56. & 10. Mich. Calaca tract. de modo articulandi, & probandi, §. 2. gloss. vnic. n. 560. Mascard. de probat. concl. 133. num. 4. cum seqq. & concl. 139. a n. 3. Garc. de expensis, c. 13. Barbol. Collect. Tom. 11.

num. 9. Ioseph. Ludou. concl. 12. num. 13. Cenall. q. 57. Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 10. quest. 1. num. 12. Stephan. Gratian. Marchia decis. 222. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis comment. lib. 5. tit. 8. num. 30. Gama Lusit. decis. 42. num. 1. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 3. num. 24. ad finem, Bernard. Grauer. ad practicum Camera Imper. lib. 2. concl. 23. num. 3. cum seqq. Castil. lib. 3. quotid. cap. 3. a num. 36. Molin. de iust. tract. 2. disp. 495. vers. dubitant Doctores, Less. eod. tract. lib. 1. cap. 24. dub. 3. num. 17. Rebello de obligat. instit. part. 2. lib. 14. de conducto, & locato, q. 7. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 8. de locato, c. 10. a princ. Bellet. disquisit. Clerical. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 2. num. 3.

Sine culpa coloni. [Notatur ad hoc quod stante sterilitate non sit colonus mercedis remissio, quando sterilitas culpa ipsius coloni euenit, quod videlicet non seminauerit vel negligerit coluerit praedium, vel non purgauerit malis herbis, vel custodiam debitam non adhibuerit, Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. §. fin. Valasc. d. quest. 27. num. 39. Surd. decis. 87. a num. 3. D. Marta in votis nouiss. decis. voto 1. num. 18. Molin. disp. 495. n. 13. Azor. d. lib. 8. c. 10. q. 2. vers. prima. Rebello d. lib. 14. q. 8. num. 2. cum seqq. ubi etiam resoluit non excusandum colonum, qui nec seminauit, nec coluit praedium, si postea constiterit per fortuitum casum fructus fore omnino vastandos si nascerentur.

Amplia primo, vt nec etiam fiat remissio mercedis quando sterilitas contigit ex vitio proprio, vt per Gom. d. c. 3. n. 18. Carot. d. tit. de remiss. mercedis, q. 8. num. 41.

Amplia secundo, vt nec fiat remissio mercedis, quando calamitas, quae fructus abstulit, est consuetata in illis locis, vel regionibus, probat apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 27. in princ. ubi parens meus, & apud Castellanos l. 22. tit. 8. p. 5. ubi Gregor. Pinel. d. cap. 3. num. 10. Surd. conf. 34. num. 4. Mozz. d. tit. de accidentalibus locat. n. 31. Carot. d. quest. 8. n. 1. cum seqq. Morla d. tit. 10. q. 1. n. 20. vers. 2. Cardin. Mantic. d. tit. 8. n. 6. in fine, Castil. lib. 3. quotid. cap. 3. a num. 24. Molin. disp. 495. n. 12. Azor. d. lib. 8. cap. 10. quest. 2. vers. septima. Rebello d. lib. 14. q. 8. num. 1.

Amplia tertio, vt nec etiam fiat remissio mercedis propter sterilitatem quando conductor renuntiauit casibus fortuitis, vt per Pinel. d. cap. 3. num. 26. Valasc. d. quest. 27. num. 37. Carot. d. quest. 8. num. 109. nisi perempta fuerit substantia, quia tunc excusatur conductor a solutione pensionis etiam quod succiperit in se casum fortuitum, Surd. decis. 326. num. 55. Rot. in Raucematen. Pincti 18. Martij 1619. coram bonae mem. Patriarcha Manzanedo Renuntiatio tamen casuum fortuitorum non comprehendit insolitos, & qui rarissime contingunt, vt per Pinel. d. c. 3. num. 29. Mench. vsusfreq. lib. 3. cap. 54. num. 6. Valasc. d. quest. 27. num. 36. Azened. lib. 2. a num. 9. tit. 9. lib. 9. noue recopil. Anchar. Regiens. lib. 3. quest. famul. quest. 36. num. 7. & 8. Carot. d. quest. 8. num. 6. Gutier. de iurament. confirmat. part. 1. cap. 24. num. 6. Ceuall. quest. 702. Molin. disp. 495. vers. dubium est, Cardin. Mantic. d. tit. 8. num. 3. & 18. Castil. d. cap. 3. a num. 7. Rebello d. lib. 14. quest. 8. num. 18. Nam casus insolitus non comprehenditur etiam quod quis suscipiat in se periculum casuum fortuitorum, Aym. conf. 95. n. 2. & conf. 294. post princ. vers. in quibus locis, Surd. conf. 326. num. 52. ubi circa finem ampliat etiam accedente iuramento, ac etiam si fuerit dictum de casu cogitato, & incogitato. Gratian. discept. forens. c. 195. num. 8. & 9. Casus autem insolitus dicitur contin-

gere præter omnem cogitationem, & verisimilitudinem, Rot. decif. 72 §. n. 11. p. 1. *divers. Bellet. d. §. 9. n. 13.* Corn. conf. 12. lib. 4. relatus à Menoch. de arbit. casu 80. sub n. 7. Burlat. conf. 16. num. 71. volum. 1. Bec. conf. 82. vol. 1. Dicitur etiam casus insolitus, qui rarissime contingit, ita quod in mille annis non evenit nisi una vice, secundum opinionem Bart. in l. scio §. medico. ff. de auro leg. Gozadin. conf. 27. num. 9. & 24. Nat. conf. 66. sub num. 6. Vel secundum aliam sententiam dicitur casus insolitus, qui in centum annis non evenit, nisi semel. Corn. conf. 23. col. penult. vol. 2. Rip. de peste, in rubr. de privileg. contract. num. 101. Menoch. conf. 37. num. 14. Burlat. conf. 16. num. 73. ita quod insolitus dicatur ille casus, qui non solet communiter contingere, aut verisimiliter evenire, Alexand. conf. 107. n. 16. vol. 8. Aleiat. resp. 157. num. 6. Abb. conf. 1. num. 4. Aym. conf. 95. num. 2. super quo iudicantis arbitrium versari post relatas opiniones, & post Rip. voluit Menoch. de arbit. casu 80. n. 8. & post eum Bec. d. conf. 82. n. 13. vol. 1. Casus fortuitus suscipiens in se etiam insolitos, qualiter remaneat obligatus, vide Mar. Anton. var. resolut. lib. 2. resol. 26.

9 Colonis Ecclesie, &c.] Sive ad modicum, siue ad longum tempus conduxerint, vt per Valasc. d. q. 29. n. 24. Mascard. de probat. concl. 1339. n. 9. In simplici tamen colono partiaro denegari pensionis remissionem, resolunt Franc. Marc. Delphin. decif. 211. n. 1. p. 2. Salaz. in tract. de usu, & consuet. c. 11. n. 92. Bernard. Græna. ad practic. Camera Imper. lib. 1. concl. 23. confid. 3.

10 Si ex emphyteusi solvatur magna pensio, & fructibus respondeat, fiet remissio sicut in locatione, alias secus, Vide Valasc. q. 27. num. 7. 11. & 13. Viutom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 44. num. 190. pag. 679. Cottam in memorab. verbo emphyteuta 9. decif. 150. num. 2. Petr. Salaz. d. cap. 11. num. 89. Felician. de censibus, lib. 1. cap. 8. num. 20. Mascard. de probat. conclus. 1333. num. 20. Rebuff. in l. Labco, §. rem, ff. de verborum significat. pag. 102. Surd. decif. 198. num. 1. & 20. Cardin. Mantic. de racis, & anbig. conuent. lib. 22. tit. 2. a. n. 2. D. Barbof. in l. diuortio, §. fin. p. 1. num. 70. ff. soluto matrim. Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphyteusi, cap. 6. q. 2. Rebello d. part. 2. lib. 1. q. 8. a. num. 6. Cald. Pereira de extrin. emphyt. c. 2. mon. 8. & cap. 4. n. 24. de pensione Ecclesiastica, Cardin. Tufsch. tom. 3. lit. E. conclus. 204. num. 13. Ouid. de Amicis de iure emphyt. quæst. 38.

11 Casu fortuito.] Notatur ad hoc quod in materia conductionis fortuitorum calum ratio haberi potest ad effectum remissionis mercedis faciendæ per locatorem, vt apud Gozadin. conf. 74. Rimin. iun. conf. 757. Boff. in sua praxi crimin. tit. de remiss. mercedis, n. 76. Gail lib. 2. obseru. 23. Menoch. conf. 27. & 671. Carot. de locato, p. 2. tit. de remiss. merced. cond. quos refert Ioan. Baptista Costa de facti scientia, & ignor. inspect. 38. num. 1.

Inter casus fortuitos enumeratur factum Principis, quando est iniustum, vel inuicibilis, aut inopinatum, seu non speratum, alias secus, l. Lucius, ff. de euiction. Bald. conf. 395. n. 3. vol. 2. Alexand. conf. 57. num. 4. volum. 1. Nat. conf. 181. num. 4. Burlat. conf. 104. num. 21. volum. 2. in pulcherrimo casu Gam. Lusit. decif. 349. num. 8. Decian. conf. 41. num. 138. vol. 2. & conf. 14. num. 49. volum. 3. imo plusquam casus fortuitus aliquando reputatur, Olafsch. conf. 31. n. 82. cum segg. refert Ioan. Baptista Corra d. inspect. 38. num. 4. Inundatio fluminum rarius contingens, l. ex conducto, §. si vis, ibi, fluminum, ff. hoc tit. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. in princ. ibi, cheas de rios, Azor. d. lib. 8. c. 101.

quæst. 2. vers. septima, Cephal. conf. 257. num. 11. & 12. Sebast. Medic. in tract. de casib. fori part. 2. quæst. 10. num. 39. Surd. decif. 326. num. 60. Caball. decif. 102. num. 12. Rot. in Ferrar. assensu 26. Novebris 1616. coram Buratto, inter eius impressas decif. 210. n. 3. & num. 8.

Edacitas locustarum, propter quam fit remissio pensionis, Magon. Florent. decif. 67. quem refert Aloyf. Ricc. in collectan. decif. collectan. 1033. vers. primo fit.

Incendio, vt per Valasc. d. q. 27. n. 41. & 42. Molin. 13 d. disp. 49 §. n. 13. Mozz. d. tract. de locato, tit. de accidentalibus locat. n. 30.

Ant bellum, tal. in l. 1. ex n. 84. C. de iure emphyt. 14 Paul. Fusch. lit. B. sing. 19. seu hostium incuribus, ex d. §. si vis, ibi, impulsus hostium, & dict. Reg. Ordin. d. tit. 27. in princ. ibi, Enimigos, Flamin. de resignat. lib. 1. q. 13. num. 56. Rebello d. lib. 1. q. 8. num. 16. Beller. d. §. 9. num. 12. vel facto bannitorum, seu facinororum hominum, Cardin. Mantic. lib. 5. tit. 8. num. 38.

Limita tamen si conductor prædium habeat in tñ confinibus agrorum, in quibus solent esse hostiles incurfus, vt per Azor. d. lib. de locato, c. 10. q. 2. vers. septima. Limita etiam si conductor sciebat tempus belli imminere, Balb. decif. 200. quem refert Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 4. collect. 1033. Stephan. Grat. discept. forens. c. 28. n. 21. Limita denique si conductio facta sit tempore belli, vel pestis, Io. Ludon. Perusina decif. 106.

Pro rata pensionis.] Notatur ad hoc, quod ubi remissio est faciendæ ob causam sterilitatis, intelligitur pro rata obtingentis sterilitatis, vt per Menoch. usuf. freq. c. 54. n. 4. vers. que quidem remissio. Menoch. de arbit. casu 77. vers. secundò opinio, Valasc. d. q. 27. n. 30. & seg. Bernard. Græna. ad practic. Camera Imper. lib. 2. concl. 23. n. 6. Et si casu fortuito conductor impediatur frui, fiet tunc remissio pro rata temporis, ex Bart. in l. si vno, §. item cum quidam, n. 4. ff. locati, Surd. de aliment. tit. 2. q. 33. n. 32.

Nisi cum vbertate, &c.] Notatur ad hoc, quod sterilitas cum vbertate præcedentis, vel subsequenteris anni potest compensari, l. licet certis 8. C. hoc tit. in idem sunt Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. §. 1. & apud Castellanos l. 23. tit. 8. p. 5. Soar. tom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 24. n. 208. pag. 682. Valasc. d. quæst. 27. num. 45. & a. num. 23. Mench. d. c. 54. num. 10. D. Barbof. in l. diuortio, §. fin. n. 6. cum segg. ff. soluto matrim. Carot. d. q. 8. n. 45. Morla d. tit. 10. quæst. 1. num. 18. Molina disp. 495. num. 16. Less. lib. 2. cap. 24. dub. 3. num. 19. Rot. decif. 757. n. 3. part. 1. *divers. Bellet. d. tit. de Clerico debitore*, §. 9. n. 11. Alexand. de Neno consil. 67. num. 11. Gig. de pensionibus, quæst. 62. num. 7. Stephan. Gratian. Marchie decif. 222. n. 6. & discept. forens. cap. 19 §. num. 14. Aloyf. Ricc. p. 6. collect. 1487. Cardin. Mantic. d. lib. 5. tit. 8. mon. vlt. Bernard. Græna. d. lib. 2. conclus. 23. confid. 1. Rebello d. part. 2. lib. 14. quæst. 8. num. 11. Quæ quidem compensatio non solum faciendæ cum vbertate anni proximi præcedentis, vel subsequenteris, sed etiam interpolari, Valasc. d. q. 27. n. 46. Carot. d. q. 8. n. 49. D. Barbof. d. §. fin. num. 8.

Vbertas dicitur, quando computatis fructibus duorum annorum, scilicet sterilis, & fertilis, tantum fuerit collectum, quantum satis sit, vt integræ pensiones vtriusque anni solvantur, & vterius conductor percipiat omnes expensas, quas fecit, computando quod sibi debetur pro suo labore, & industria, quo casu fit integra compensatio, & nihil de pensione remittitur, si tamen non fuerit tantum collectum, tunc remissio

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 139

remissio fit de pensione pro portione quadam, Gom. d.c.3. num. 18. Valasc. d. quæst. 27. num. 45. Molina ubi sup.

20 Nota propter vbertatem etiam casu fortuito contingentem non esse augendam pensionem colono, vt per Pinel. in l. 2. C. de rescind. vend. part. 1. c. 3. num. 34. Valasc. d. quæst. 27. num. 53. Mench. vñsq. cap. 54. num. 10. D. Barbosa d. 6. fin. n. 7. Bernard. Geau. d. lib. 2. conclus. 23. consid. 5. Licet contrarium resoluant Soar. num. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 44. num. 208. pag. 682. Molin. d. disp. 495. Carot. d. q. 8. a. n. 18. Gom. d. c. 3. n. 18.

§. Verum.

21 Domum inhabitare, &c.] Notatur ad hoc, quod inquilinus etiam inuitus ante tempus locationis finitum per locatorem expelli potest, si superueniat necessitas, vt locator in domo inhabitet, concordant l. ade. C. hoc tit. & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 24. in princip. vide Couarru. lib. 2. variar. c. 15. num. 4. Gom. tom. 2. variar. c. 3. num. 6. Valasc. de iure emphyt. quæst. 22. num. 3. Anton. Gabr. commun. lib. 3. tit. de locato, concl. 3. Carot. de locato, part. 4. tit. de recusar. quæst. 2. Molina disp. 499. n. 5. Cardos. in praxi iudicium, verbo Locatio, num. 20. Rebello d. lib. 14. quæst. 10. n. 14. Azor. d. lib. 8. de locato, c. 8. quæst. 2. vers. secunda, l. eiff. d. c. 2. dub. 7. num. 34.

22 Amplia primò si locator domo indigeat ad patrem, vel ad autum filium, aut fratrem, vt per d. Ordin. Reg. Lusit. ubi proximè, & apud Castellanos l. 6. tit. 8. part. 5. Valasc. d. q. 22. n. 3. Molin. disp. 499. n. 6. Azor. d. c. 8. q. 2. vers. sed quid.

23 Amplia secundò, vt conclusio huius text. procedat etiam in conductore, nam quemadmodum locator potest expellere conductorem propter superuenientem necessitatem, ita è conuerso conductor propter superuenientem casum rem deferere potest ante finitum locationis tempus. Boir. decis. 149. num. 8. & 9. Hieron. Gabr. conf. 73. num. 2. vol. 2. Valasc. d. quæst. 21. num. 9. Carot. d. tit. de recusar. quæst. 4. Cardos. d. verbo Locatio, num. 21. Azor. d. lib. 8. c. 9. quamvis dispositionem huius text. vt scilicet in casu necessitatis licet locatori à locatione discedere, non procedere in conductore, seu inquilino, teneant Barbat. in presenti, num. 4. & 21. Firman. in rector. in verbo conductor, num. 30. Rip. in tract. de peste, part. 2. num. 1520. & 21. Conar. pract. c. 30. n. 3. vers. immo excepta, circa fin. ubi dicit hanc partem esse veriorum. Vnde propter verisimilem timorem spirituum malignorum poterit conductor domum deferere, si in ea tetris imaginibus, & tumultibus inquietetur, Anton. Gom. variar. tom. 2. c. 3. num. 3. vers. 2. Valasc. d. quæst. 22. num. 7. Mozz. de accident. locati, num. 5. Perez ad tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. 190. vers. deducitur etiam. Et propter pestem, vt per Valasc. d. quæst. 22. num. 6. Mozz. tit. de accident. locati, num. 6. & tit. quomodo finiat locatio, num. 3. Gom. d. num. 3. vers. ex quo infero. Molin. disp. 493. in princip. Azor. d. c. 10. quæst. 5. Cabed. part. 1. decis. 93. num. 3. cum seqq. Item propter bellum, si quando conduxit nesciebat imminere tempus belli, vide l. item quaritur, §. exercitum, ff. locati, Valasc. d. quæst. 22. num. 6. in princip. Mozz. d. tit. de accident. locati, num. 5. Flamin. de resignat. tom. 2. lib. 1. tit. quæst. 13. n. 56. Denique ubi domus minatur ruinam, secundum Bald. in l. si in lege 27. §. si domus, ff. locati. Gail. lib. 2. obseru. 23. n. 6. Anton. Gom. variar. tom. 2. de contract. tit. de locat. cap. 3. num. 3. vers. tertio infero. In his enim & similibus casibus conductor, siue inquilinus non potest nec per se, nec per alios vti domo locata, & ideo tunc soluta pensione præteriti temporis

habet interdictum de migrando, de quo in l. 1. §. si penso, & ibi Odofred. Alberic. & Bart. ff. de migran. Aduerte tamen quod conductor discedens propter aliquem ex supradictis casibus tenetur domino denuntiare, & clauas tradere si commodè potest, vt per Cott. in memorab. verbo conductor. Rebuff. de priuileg. scholast. priuileg. 11. num. 5. Valasc. d. quæst. 1. num. 1. vers. adde tamen, Mascard. de probat. conclus. 820. n. 12. Rebello d. part. 2. lib. 14. quæst. 8. n. 16. ubi cum Gam. resoluit quod si cum commodè posset non denuntianit, vel clauas non reddit, & ea de causa fortè dominus domum alteri non locauit, ad satisfactionem damni subsequenti compellendus erit; si tamen impedimentum sit notorium non est necessaria denuntiatio, vel protestatio, prout resoluit Menoch. conf. 120. num. 15. & 35.

26 Limita primò supradictam resolutionem non procedere in successore conductoris, qui non potest expellere colonum propter superuenientem necessitatem, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 117. num. 19.

27 Limita secundò in scholari, qui non potest à domino expelli etiam si vellet domum pro sua necessitate, vt per Bologn. in reper. auth. habita, C. ne filius pro patre, n. 369. Cenall. communium contra commun. q. 756. n. 43. Morla in emporio iuris p. 1. tit. 10. n. 16. Rebuff. de priuileg. scholast. priuileg. 8. quamvis contrarium tueatur Valasc. d. q. 22. n. 5. D. Barbosa in l. 1. p. 7. n. 52. ff. soluto matrim. Carot. de locato, p. 4. tit. de recusar. q. 2. n. 37. & 38.

28 Limita tertio si dominus promissit non expellere inquilinum durante conductione quatenus etiam indigeret domo locata pro vfu proprio, vt per Anton. Gabr. commun. lib. 5. tit. de locato, concl. 3. Pure. decis. 171. lib. 1. in correct. Alciat. confil. 35. n. 5. in fine, & n. 4. lib. 8. Valasc. d. q. 22. n. 8. Magon. Lucens. decis. 75. num. 2. Carot. d. quæst. num. 18. Surd. confil. 34. num. 29. Molin. disp. 499. n. 8. Cardin. Mantica. d. lib. 5. tit. 7. num. 12. Cavall. q. 756. num. 41. & 42. Anton. Gabr. lib. 3. commun. tit. de locato, conclus. 3. a. n. 2. D. Barbosa in l. si filiosam. §. fin. num. 35. cum seq. ff. soluto matrim. Girond. de priuilegiis, seu exemptionum explicat. n. 1217.

29 Limita quartò in locatione ad longum tempus, puta ad decimum, vel ultra, quia tunc etiam ex superueniente necessitate dominus non poterit expellere conductorem, vt per Gom. d. c. 3. n. 9. Duen. reg. 240. limit. 2. Valasc. d. q. 22. in princip. Carot. d. q. 2. num. 40. D. Barbosa d. §. fin. n. 37. ad finem, Cabed. p. 1. decis. 92. num. 3.

30 Vel rescire poterit.] Notatur ad hoc, quod locator durante tempore locationis potest expellere conductorem, si domus locata indigeat refectione, in idem est l. ade, ubi gloss. verbo corrigere, C. hoc tit. l. qui insulam, ubi Bart. & l. & hac distinctio, ff. eodem, & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 24. in princip. ibi, & tercio, vide Mozz. tit. quomodo finiat locatio, n. 12. Donar. à Fina tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 43. n. 107. pag. 661. Molina disp. 499. n. 11. Carot. d. p. 4. de locato, tit. de recusar. quæst. 5. Cardos. d. verbo locatio, n. 20. Less. d. lib. 3. c. 24. dub. 7. n. 34. vers. terra est. Azor. d. p. 3. lib. 8. de locato, c. 8. quæst. 2. vers. terra causa est, Rebello d. lib. 14. q. 10. num. 13. ubi etiam resoluit reddendam esse domum conductori post refectionem, de quo etiam Tiraquel. in tract. cessante causa, n. 103. Menoch. remed. 3. Retin. num. 208. Bonacin. de contract. lib. disp. 3. quæst. 7. punct. 2. num. 13.

31 Si necessitas, quæ tamen non imminet, &c.] Notatur ad hoc, quod existente necessitate tempore locationis non poterit locator postea conductorem expellere,

M 4 Marilian,

Marilian. *decis.* 29. quem refert Aloyf. Ricc. in *collect.* *decis.* p. 1. *collect.* 16. in *fine*, quia necessitas expellendi debet esse impronisa, nec antea cogitata, ut per Valasc. *d. quest.* 22. num. 3. Rebello *d. lib.* 1. 4. *quest.* 10. num. 5. Vnde si domum locavi in qua habitabam cum aliam non haberem, non possum postea conductorem expellere, Azor. *d. cap.* 4. *quest.* 2. *vers.* quod verò si Titius.

32 Remissa sibi pro residuo temporis pensione. Ergo non tenetur locator ad interesse, quia cum his casibus ex natura contractus citra culpam locatoris expellatur conductor, cessat obligatio ad interesse, si fundus, C. hoc tit. l. qui insulam, in princip. & l. si fundus quem, *vers.* Nam si, ff. *eodem*. Imo nec pensionem remittere tenetur ubi domum æquè commodam præstiterit conductori. Hentric. hic n. 4. Imola 19. Cardin. *opposit.* 3. per textum l. cum in plures, in princip. ff. *eodem*, Conan. *lib.* 7. c. 11. n. 17.

33 Extra hos tamen casus, de quibus hie, non tenetur locator præcisè stare locationi, sed liberatur præstando interesse, & eo præstito potest conductor expelli, ex Bart. in *l. emptorem*, in *fine*, C. hoc tit. communiter recepto per Conar. *lib.* 2. *variæ* c. 15. *vers.* primum, Neguzant. *de pignori* p. 2. *membro* 1. n. 7. & 8. Gutier. in *l. nemo potest*, n. 44. ff. *de legatis* 1. Et aliqua de interesse, & quod dominus pendente locatione cum hypotheca rei conductæ, siue generali conductorem expellere non potest, vide Valasc. *conf.* 76. n. 5. Cald. Pereira *de rerorat.* *emphyt.* q. 12. n. 2. & *de resol.* *emphyt.* c. 20. n. 261.

34 Perversè converfatur, &c. Notatur ad hoc, quod conductor expelli potest si re locata abutatur, Ordin. Regia Lusitan. *d. tit.* 24. in princip. Gregor. l. 6. *verbo*, de las mugeres tit. 8. p. 5. Menoch. *de arbitr.* q. 78. Tiraq. *de iudicio in rebus exig.* *vers.* 57. cum seqq. Rebuff. *de privileg. schol. privileg.* 20. num. 5. Carot. *d. part.* 4. *de locato*, tit. *de recusat.* *quest.* 7. a princip. Mozz. *d. tit.* quomodo finiatur locatio, n. 13. Card. Mantica. *de tacitis*, C. ambig. *comment.* *lib.* 5. tit. 7. n. 17. Molin. *disp.* 499. n. 12. *vers.* quartus, Less. *lib.* 2. c. 24. dub. 7. num. 34. *vers.* quarta, Azor. *d. part.* 3. *lib.* 8. *de locato*, c. 8. *quest.* 2. *vers.* quarta *causa*, Rebello *d. lib.* 1. 4. *quest.* 10. num. 10. Card. Tufch. *tom.* 5. *concl.* 416. Bonacin. *de contractib.* *disp.* 1. *quest.* 7. *puncto* 2. num. 11. nonissimè Benedict. *Agid.* in *tratt.* *de iure*, C. privilegio honestatis, art. 5. num. 8. Nisi dominus a principio locet illi, quem verosimiliter credere debuit perversè converfaturum, ut per Bellacomb. *tom.* 1. *communium opinion.* *lib.* 4. *titul.* 43. num. 109. *pag.* 661.

35 Vnde si conductor inducat in domum meretrices, aut malos homines, qui ibi inhonestos actus exercent, ex quibus damnum aliquod honestis vicinis inferatur, vel si aliquod detrimentum ex hoc generetur locatori, vel ipsi domui, è domo expelli poterit, per Ordin. Regiam Lusitan. *d. tit.* 24. in princip. ibi, *quando nella de alguns actos illicitos, e deshonestos*, & resoluta per Valasc. q. 23. in princip. Menoch. *d. casu* 78. num. 9. Carot. *d. quest.* 11. Scholares tamen si in domum conductam meretrices inducant, cum hoc in illis non sit novum, & inusitatum, non esse expellendos resolvunt Bologuin. in *auth. habita*, C. ne filius pro parte, num. 377. Rebuff. *de privileg. schol. privileg.* 20. Sed Rebello *d. quest.* 10. num. 10. *vers.* porro, affirmat expelli posse, si inde locatoris honestas, vel fama periclitaretur, vel honestorum vicinorum detrimentum timeretur.

36 Limita primò, quod de inquilino, vel conductore dictum est, ut scilicet è domo possit expelli si in eam meretrices inducat, non procedere si domus esset iuxta lupanar, vel ad talia conducta, propt. post Valasc.

resoluit Molin. *disp.* 489. n. 12. & post eos Bened. *Agid.* *d. art.* 9. n. 8. in *fine*.

Meretrices è vicinia expelli possunt, ut per Viuan. *tem.* 2. *commun. opinionum*, *lib.* 5. *tit.* 12. n. 11. *vers.* est bene *veram*, *pag.* 488. Couar. *de sponsal.* *part.* 2. c. 8. §. 11. num. 5. Anton. *Com. tom.* 3. *variæ* c. 6. num. fin. *vers.* Et ex superioribus, C. l. 6. 2. *variæ*, num. 3. *vers.* item, Bellet. *disquisit. clerical.* *part.* 1. *tit.* de favore clericorum reali, §. 4. n. 54. Menoch. *de arbitr.* *casu* 78. n. 11. & *casu* 328. num. 1. & 14. & *casu* 535. n. 16. Rebuff. *tom.* 1. *ad leges Gallie*, *tratt.* *de sentent.* *pronis.* num. 133. *pag.* 149. & in *comment.* *ad tit.* *de verborum signific.* *pag.* 527. & 528. Vincent. *de Franch. decis.* 316. Malcard. *concl.* 1066. n. 8. Peregrin. *decis.* 11. Cened. *ad Decretal. collect.* 140. num. 4. Benedict. *Agid.* *d. art.* 9. a num. 4. Plac. in *epitom. delict.* *lib.* 1. c. 34. num. 18. Petr. Cabal. *resol. crimin.* *tom.* 1. *casu* 184. num. 1. Vincent. *de Franch. part.* 2. *decis.* 516. Farinac. *fragment. crimin.* *part.* 2. *verbo* mulier, n. 407. Intellige ad instantiam vicinorum habitantium in ipsa vicinia, non autem ad instantiam dominorum ipsarum domum, quas ipsi non inhabitant, sed aliis locant, ita sentiant Plac. *d. c.* 33. n. 10. *ad fin.* Farinac. *d. verbo* mulier, n. 408.

Non peccat autem mortaliter qui facit vel locat domum meretrici, dummodo nec principaliter, nec etiam minus principaliter meretricium vsum in domo conductæ exercendum intendat, sed solius habitationis vsum, ut per Fr. Emman. in *summa*, *parte* 1. *cap.* 203. *concl.* 11. Beja in *responsis casuum conscientie*, *part.* 1. *casu* 27. plures Doctores refert Cened. *ad Decretal. collect.* 140. num. 5. quibus adde Petr. Ledesma in *summa* *part.* 2. *tratt.* 27. *cap.* 9. *concl.* 6. dub. 3. *vers.* digo lo secundo, Benedict. *Agid.* *d. art.* 9. num. 4. in *med.* Molin. *disp.* 500. num. 3. Azor. in *summa*, *part.* 2. *lib.* 1. c. 18. *quest.* 3. Rebello *de obligat. in sum.* *lib.* 1. 4. *quest.* 17. num. 8. in *fine*, Sanchez in *præcepta Decalogi*, *lib.* 1. c. 7. num. 20.

Amplia primò, ut etiam dominus domi propter vitæ turpitudinem è domo propria, ac vicinia sit expellendus, ut per Menoch. *d. casu* 535. n. 17. Bened. *Agid.* *d. art.* 9. n. 10. ubi etiam contra Valasc. q. 23. ante finem, idem resolvit in *emphyteuta*.

Amplia secundò in muliere coniugata, quæ meretricio more vivit, cuius maritus est vilis, & ipsius vxoris leno, ut tradit Menoch. *d. casu* 535. n. 19. & novissimè Benedict. *Agid.* *d. art.* 9. n. 11. Avendan. *de exequendis mand.* p. 2. c. 6. n. 4. cum seqq. ubi extendit ad vxoratum habentem domum propriam. Caball. *d. casu* 184. n. 3. & 4. Farin. *d. verbo* mulier, n. 409.

Amplia tertio in ea, quæ non quærit gratia, sed capta alicuius amore illi sui copiam facit, cum inhonestia dicatur, propt. resolvit Benedict. *Agid.* *d. art.* 9. n. 7. in *fine*, & n. 7. quamvis hanc mulierem non possit è vicinia expelli resolvunt Farin. in *praxi crimin.* p. 3. q. 98. n. 6. Malcard. *d. concl.* 1066. n. 8. Menoch. *casu* 328. num. 14.

Et cum conductor ob prædictam causam expellatur durante tempore locationis, dubium est an illi pensio pro rata temporis remitti debeat. In qua quæst. post varias adductas sententias distinguit Gregor. l. 6. *verbo* dos *casos*, *propè finem*, tit. 8. p. 5. dicens quod aut dominus reperit conductorem pro tempore futuro, & tunc fiat remissio pensionis, secus si non reperit, ne alias in damno sit propter conductoris culpam, referunt, & sequuntur Molin. *disp.* 99. num. 14. Rebello *lib.* 1. 4. *quest.* 10. numero 11. & consentit Benedict. *Agid.* *d. art.* 9. numero 9. quando scilicet conductor ob turpem vitæ conversationem expellitur à vicinis, quibus scandalum præbet, secus dicit si à non vicinis, sed à locatore iure domini, utente expellatur, tunc enim

enim pensio illi remittenda est, quia etsi propter ipsius culpam expellatur, talis tamen culpa nullum affert domino in re sua detrimentum.

Adverte quod Doctores, & scholares habent facultatem expellendi obtreptentes, ne per tales strepitus distrabantur a suis studiis, vt per Iacob. Beni. de privileg. iurisconsulti. privileg. 69. n. 3. cum seqq. Horat. Lut. de privilegiis scolast. privileg. 46. Franc. Marc. de eis. 365. p. 1. Mare. Mut. super consuet. Panorm. c. 70. n. 27. ubi etiam quod contra tales strepitum facientes & maleantes proceditur tempore feriarum, Francisc. Marc. de eis. 363. n. 7. p. 1. Montrent. ad statuta Bononiens. lib. 1. tit. de conductoribus domor. prohib. Bellet. disquisit. Clerical. p. 1. tit. de favore Clericorum reali. 3. 4. n. 58. ubi num. 61. resoluunt posse compelli fabrum ad cessandum a suo exercitio propter nocumentum vicini, qui molestatur ob strepitum eiusdem fabri, & num. 62. tenet non posse appellari a decreto lato contra eundem fabrum expulsum propter strepitum, & contra meretricem expulsum a vicinia, quia ista non paritur dilacionem. Quod etiam est in similibus impediendis, vt in malis odoribus, importuno sono campanarum, sibilacionibus, & vocibus infectis, Beni. dicto privileg. 69. num. 12. & 13. p. 3. Alciat. parerg. lib. 1. cap. 11. Intellige hac omnia, quando Doctor prauent eum, qui vult expellere de vicinia, alias secus, cum causa prauentionis tanquam potissima sit in iure consideranda, per text. in l. 2. §. si quis nemo, ff. ne quid in loco publico. resoluunt Menoch. de arbit. casu 237. n. 17. Coler. de processibus, execut. p. 1. c. 4. num. 8. in fine, vers. quam theoricam, Mare. Mut. super consuet. Panorm. cap. 33. num. 53.

44 Per biennium non soluisse. Notatur ad hoc, quod conductor ante finem locationis tempus per locatorem expelli potest, si per biennium pensionem debitam non soluat. Sed verius est statim expelli posse si non soluit debito tempore pensionem, vt per Valasc. quest. 21. num. 1. Rebuff. in tract. exception. n. 630. Anton. Gabr. lib. 3. commun. tit. de locato, concl. 3. n. 2. Seraph. de privileg. inram. privileg. 13. num. 20. Carot. d. p. 4. de locato, tit. de recusat. quest. 14. num. 50. Morla d. tit. 10. in pralud. num. 31. D. Barbosa in l. filiofamil. §. fin. n. 35. ff. soluto matrimon. Cardin. Mantica de iactis, & ambig. comment. lib. 1. tit. 13. num. 25. Ex doctis Patribus Societatis Iesv Molin. disp. 499. n. 2. Leon. I. ess. de iustit. lib. 2. cap. 24. dub. 7. num. 32. Rebello d. lib. 14. quest. 10. n. 1. cum seqq. Azor. d. p. 3. lib. 8. de locato, q. 2. vers. quorum prima, & sequitur Ordin. Reg. Lulitan. lib. 4. cit. 14. tit. in princ. vers. O primeiro he. Et propter iuramentum soluendi pensionem sufficit defectus vnius termini, vt possit expelli non speciato biennio, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. c. 19. n. 7.

45 Amplia primò in scholari, qui potest expelli si non soluat pensionem, vt per Valasc. q. 22. n. 5. Morla d. tit. 10. in pralud. n. 25. in fine. Ludouic. Rodolphin. var. conclus. 1. n. 6. Carot. de locato, p. 4. tit. de recus. q. 14. n. 16. & 17. D. Barbosa in l. 1. p. 7. n. 53. ff. soluto matrimon.

46 Amplia secundò, vt habeat locum etiam stante pacto de non expellendo conductorem durante tempore locationis, adhuc enim si non soluat pensionem, expelli potest, vt per Valasc. q. 21. n. 4. Carot. d. q. 14. n. 4. Menoch. de praf. lib. 3. q. 38. n. 1. & lib. 6. q. 10. n. 2.

47 Amplia tertio, vt etiam conductor possit expelli, qui deficit in minimo nummo pensionis, vt per Surd. cons. p. 2. n. 16. quem refert & sequitur Steph. Gratian. d. c. 19. n. 10. & n. 12. quod non censetur facta relocatio si defecerit in solutione pensionis.

Inde rationabiliter amouetur. Propria scilicet auctoritate locatoris, communis ex Valasc. d. q. 21. n. 2. Stephan. Gratian. d. c. 19. num. 8. & est de natura huius verbi ex Tiraq. in l. si vnquam, verbo renuntiat, n. 171. De iure verò Lulitan. per Ordin. Regiam lib. 4. tit. 25. §. vnic. necessarii ad eundem sunt ministri publici pro expulsionem, nec ulterior processus requiritur, non tamen per hoc aperitur via malitiose eiciendi, cum eadem Ordin. conductori temere eiectione triplicatum tempus residuum gratis concedat Valasc. d. q. 21. num. 3. Molin. disp. 499. num. 15. Rebello d. lib. 14. quest. 10. num. 18. Cald. Pereira de empr. c. 23. num. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Emphyteuta Ecclesia meliorationes suas vendere non potest, nisi seruatis his, de quibus hic, & si contra fecerit, vel canonem per biennium non soluerit, nec moram postea celeriter purgauerit, infestè potest expelli.
- 2 Emphyteutis de materia qui scripserint, referuntur.
- 3 Emphyteuta non potest emphyteusim alienare nisi prius requirat domino consensum, etiam extrajudicialiter, vel presumptiue, vt n. 4.
- 4 Ecclesia in prestando consensum alienatori emphyteutis requisita videtur si emphyteuta post alienationem illam requisierit scientem alienationem.
- 5 Prelatus Ecclesie Collegiate, vel Monasterij, potest absque Capitulo consensum prestare alienationi rei emphyteuticæ ad Ecclesiam pertinentis.
- 6 Dominium directum vendere potest dominus directus non requisito emphyteuta.
- 7 Subemphyteuta vendens alteri emphyteusim quando teneatur requirere consensum domini directi, & non emphyteute, offenditur.
- 8 Emphyteuta tenetur denuntiare domino directo verum pretium, vt ipse deliberare possit, an expediat emphyteusim habere.
- 9 Caducitas incurritur pro ea parte pro qua consensus non fuerit requisitus, quando duo sunt domini directi, & vnus fuit requisitus.
- 10 Emphyteuta priuatur re emphyteuticæ, si exprimat per mendacium pretium venditionis, vt minus soluat pro laudemio.
- 11 Emphyteusis non potest retineri à domino in fauorem tertij quando ei denuntiat, an sibi expediat eam habere.
- 12 Colono, vassallo, & emphyteuta debet dominus praferri in emptione fructuum ex pradio perceptorum.
- 13 Dominus directus si intra spatium duorum mensium declarauerit se nolle emere emphyteusim, qua ab emphyteuta alienanda est, non requiritur ulterior expectatio, nec re integra penitere potest.
- 14 Mensis quilibet constat triginta diebus.
- 15 Dominus directus si intra spatium duorum mensium opposuit exceptionem, quod non tenebatur consensum, & auctoritatem prestare venditioni, & postea ultra plures menses victus euadat, tempus ad duorum mensium currit à tempore late sententia.
- 16 Emphyteuta licet potest vendere, & alienare personis non prohibitis postquam dominus declarauerit se nolle emere.
- 17 Laudemium soluendum est domino directo ex emphyteusi vendita, antequam emptor possessionem consequatur.
- 18 Laudemium minus, vel augeri potest, si conventum sit inter partes, vel in regione.

- 20 Laudemiorum materiam qui tractent, referuntur.
 21 Laudemij præstatio est quedam exhibitio reuerentia-
 lis, quam facit emphyteuta, dum suscipiendo
 investituram dominum recognoscit.
 22 Laudemium in dubio debet intelligi, ut non debeatur.
 23 Datio in solutum soluit laudemium.
 24 Venditio cum pacto de retro soluit laudemium.
 25 Dos aestimata, quæ facit emptionem, soluit laudemium.
 26 Locatio ad longum tempus, soluit laudemium.
 27 Remissio, quæ fit inter socios, soluit laudemium.
 28 Venditio servitutis realis, soluit laudemium.
 29 Vendita res inssu reftatoris soluit laudemium.
 30 Divisio rei feudalis, vel emphyteuticæ soluit laudemium.
 31 Venditio nulla non soluit laudemium.
 32 Venditio conditionalis non soluit laudemium.
 33 Usufructus venditio non soluit laudemium.
 34 Retrovenditio non soluit laudemium.
 35 Reddita venditio non soluit laudemium.
 36 Divisio hereditum non soluit laudemium.
 37 Hypotheca res non soluit laudemium.
 38 Laudemium non debetur re non tradita.
 39 Transactio non soluit laudemium, nisi res dimittatur.
 40 Alienatio necessaria non soluit laudemium.
 41 Permutatio an, & quando soluat laudemium, ostenditur.
 42 Donatio non soluit laudemium.
 43 Laudemia exigendi facultas non est personalis, sed
 realis.
 44 Hypotheca competit pro laudemij præstandis.
 45 Usufructuario, & non proprietario debetur laudemium.
 46 Emphyteuta alienans irrequisto domini consensu
 amittit emphyteusim.
 47 Conducens emphyteusim ad longum tempus irrequi-
 sito domino illam amittit.
 48 Permutatio emphyteusis irrequisto domino facta fa-
 cit emphyteutam incidere in commissum.
 49 Adhucamentorum venditio non potest fieri absque
 domini consensu.
 50 Transactio, quam irrequisto domino facit emphyten-
 ta transiens emphyteusim in adversarium, ali-
 quo nempe dato, vel retento, facit illum cadere in
 commissum.
 51 Census impositus super re emphyteutica irrequisto do-
 mino facit incidere emphyteutam in commissum.
 52 Redditi reservati impositi super re emphyteutica
 irrequisto domino facit emphyteutam incidere in
 commissum.
 53 Legatum emphyteusis irrequisto domino fieri non po-
 test penitus extraneo, qui non erat emphyteute
 successurus.
 54 Donatio rei emphyteuticæ irrequisto domino fieri
 non potest.
 55 Emphyteusis renuntiari non potest irrequisto domino.
 56 Alienatio emphyteusis cum clausula, Constituti,
 an faciat incidere emphyteutam alienantem in
 commissum, ostenditur.
 57 Dotis constitutio de re emphyteutica irrequisto do-
 mino an fieri possit, ostenditur.
 58 Alienatio necessaria, quæ fit ex mandato iudicis,
 alicuius rei emphyteuticæ, irrequisto domino fie-
 ri non potest.
 59 Compromissum de re emphyteutica sine consensu do-
 mini directi fieri non potest.
 60 Nominatio ad emphyteusim an fieri possit irrequisto
 domino, & n. s.
 61 Commissi pena ob alienationem rei emphyteuticæ ir-
 requisto domino, an incurrat ipso iure absque
 sententia, remissimè.
 62 Negans se emphyteutam, si de mendacio conminat-
 ur in penam commissi cadit.
 63 Emphyteuta licet celebret contractum alienationis, si
 tamen non sit sequuta traditio, non incidit in
 commissum.
 64 Venditio nulla emphyteusis irrequisto domino, non
 facit emphyteutam vendentem incidere in commissum.
 65 Venditio conditionalis irrequisto domino fieri potest,
 si nondum processum sit ad traditionem.
 66 Venditio emphyteusis cum pacto legis commissoria, vel
 additionis in diem, fieri potest irrequisto domino.
 67 Venditio emphyteusis, quæ rescinditur remedio l. 2. C.
 de rescind. vendit. fieri potest irrequisto domino.
 68 Promissio de vendendo emphyteusim potest fieri irrequi-
 sito domino.
 69 Retrovenditio emphyteusis potest fieri irrequisto do-
 mino.
 70 Venditio, quam facit partis sue heres emphyteuta
 coheredi suo, potest fieri irrequisto domino.
 71 Donatio emphyteusis irrequisto domino facta Eccle-
 siæ, non facit donantem incidere in commissum.
 72 Alienatio nulliter facta emphyteusis irrequisto do-
 mino, non facit incidere sic alienantem in commissum.
 73 Alienatio facta à viro de emphyteusi uxoris irrequi-
 sito domino non facit eam incidere in commissum.
 74 Alienatio emphyteusis irrequisto domino facta ab eo,
 qui ignorabat rem esse emphyteuticam, non facit
 incidere in commissum.
 75 Alienatio emphyteusis in socium, vel collegam eius-
 dem emphyteusis, fieri potest irrequisto domino.
 76 Divisio emphyteusis, quam faciunt inter se plures
 emphyteute, fieri potest irrequisto domino.
 77 Servitutem super rebus emphyteuticis emphyteuta
 circa domini consensum constituere potest.
 79 Emphyteusis quando transit ad comprehensos in in-
 vestitura in ea translatione non requiritur consen-
 sus domini.
 80 Usufructus constitui potest in fundo emphyteutico
 absque domini consensu.
 81 Pignori, vel hypothecari possunt bona emphyten-
 tica irrequisto domino.
 82 Alienans partem emphyteusis non à tota emphyteusi,
 sed ab illa parte sic alienata cadit in commissum.
 83 Fiscus emphyteuta potest irrequisto domino emphyten-
 sim alienare.
 84 Alienans, vel vendens cum conditione, si domino
 placuerit, & c. aliter, alias, nec alio modo, & c.
 non incidit in commissum, etiamsi tradat emphyten-
 sim irrequisto domino.
 85 Dominus directus non potest declarare commissum
 incursum contra heredem emphyteute alienantis, si
 in vita emphyteuta tacuit.
 86 Alienans irrequisto domino cadit à iure suo, quando
 consuetudo est in loco quod emphyteuta alienat si-
 ne domini requisitione.
 87 Rem solitam alienari absque consensu domini potest
 emphyteuta alienare eo irrequisto sine commissi in-
 cursu.
 88 Emphyteuta non tenetur in alienatione emphyteusis
 requirere consensum domini, quando in instrumen-
 to adjectum fuit quod emphyteuta possit alienare
 in quemcumque, & c.
 89 Alienatio emphyteusis irrequisto domino fieri po-
 test, quando super ea pender lis inter dominum, &
 emphyteutam.
 90 Emphyteuta Ecclesie amittit emphyteusim cessando à
 solutione canonis per biennium, etiamsi res emphy-
 teutica sit magni valoris, pensio vero exigua, ut
 n. 91. & etiamsi in uno munio cessauerit, ut n. 92.
 & etiamsi emphyteuta à domino directo interpellatus
 non fuerit, ut pensionem soluat ibid. n. 93. & etiamsi
 in contractu emphyteutico apposta sit pena propter
 non solutam pensionem debito tempore, ut n. 94.
 95 Ecclesia

- 95 Ecclesia, que ab alia Ecclesia, vel à prinato rem in emphyteusim accepit, incidit in commissum si pensionem per biennium non soluerit.
- 96 Emphyteuta favore Ecclesie de contractu emphyteutico nullo tenetur solvere pensionem.
- 97 Emphyteuta recipiens emphyteusim ab Ecclesia sine solemnitatibus, non potest nullitatem contractus allegare, teneturque Canonem solvere.
- 98 Emphyteuta lite pendente non solvens Canonem per biennium incidit in commissum.
- 99 Emphyteuta si sit creditor domini directi in equali, seu maiori quantitate debite pensionis ultra biennium non incidit in commissum.
- 100 Pensio emphyteutis sufficit ut soluta sit à quocunque etiam extraneo, ne res incidat in commissum quantumvis domino nolente.
- 101 Censui à solutione etiam si per mille annos cessatum sit, nunquam intelligitur caducitas commissi.
- 102 Emphyteuta pensionem ob ignorantiam non solvens excusandus est.
- 103 Seruitium ubi pro fundo soluitur illud non amittitur, etiam si ultra biennium seruitium non fiat.
- 104 Ecclesia si non soluat Canonem rei emphyteuticæ, debet restitui adversus solutionem commissam.
- 105 Minor an, & quando restituatur adversus commissam solutionem Canonis rei emphyteuticæ, ostenditur.
- 106 Mulier, & rusticus simplex an excusetur ob omissionem solutionis pensionis rei emphyteuticæ, ostenditur.
- 107 Impeditus in isto impedimento propter quod non soluit pensionem emphyteutis ultra biennium, non incidit in commissum.
- 108 Pauper non solvens Canonem emphyteutis ultra biennium ob paupertatem non incidit in commissum.
- 109 Emphyteuta non solvens pensionem quandiu rei emphyteuticæ possessionem assequi non potest, vel quando plures domini inter se contendunt, non incidit in commissum.
- 110 Emphyteuta non solvens pensionem minime incidit in commissum si propter bellum, vel pestem fructus non potuerit percipi, vel si non adesset cui pensio solveretur, ut n. 111.
- 112 Emphyteutica domo, vel molendino destructo per incendium, aut inundationem, non tenetur emphyteuta reedificare, nec solvere pensionem.
- 113 Emphyteutica re destructa census solutio pro eadem re cessat.
- 114 Commissum non incurritur si solutio Canonis rei emphyteuticæ dotalis non fiat à marito.
- 115 Emphyteuta non cadit in commissum ob non solutionem Canonis si adsit statutum, vel consuetudo, quod emphyteuta propter Canonem non solutum per totum biennium non priuatur iure suo.
- 116 Fructus si non singulis anni, sed de biennio in biennium in debita copia colligantur, tunc non nisi per quatuor annos continuos hac pena commissi curritur.
- 117 Pensionem post commissum incursum ob cessationem Canonis dominus directus accipiens, non amplius emphyteutam expellere poterit, intellige si sciat illud incursum, ut n. 119.
- 118 Prelatus recipiens pensiones post commissum decursas an censetur remittere caducitatem, ostenditur.
- 120 Procurator, seu factor recipiendo censum, seu pensionem non praeiudicat domino, quin possit caducitatem incursum declarare.
- 121 Prelatus an possit emphyteutam priuatum propter canonem non solutum reintegrare absque auctoritate Sedis Apostolicæ, ostenditur.
- 122 Heredes domini directi, qui in vita non declarauit se velle quod emphyteuta incurrat in commissum, non possunt huiusmodi declarationem facere.
- 123 Caducitas potest declarari per heredes, quando adest clausula, quod quis cadat ipso iure.
- 124 Pensionem solvens emphyteuta illi, qui publicè gerebatur pro procuratore liberatur, vel quando soluit prelato intruso, si habeat instam, & verisimilem causam credendi eum esse prelatum, ut n. 125.
- 126 Mora non committitur per emphyteutam ob quantitatem illiquidam Canonis.
- 127 Iudicis mandatum ut emphyteuta non soluat pensionem excusat à caducitate.
- 128 Lite pendente super re emphyteutica inter duos directos dominos, vel heredes, non incidit in commissum emphyteuta ob non solutionem Canonis.
- 129 Biennium, in quo emphyteuta non solvens Canonem incidit in commissum, debet esse continuum, & non interpellatum.
- 130 Soluisse asserenti incumbit onus probandi.
- 131 Caducitatis à pena omnis causa etiam temeraria, & bestialis excusat.
- 132 Emphyteuta Ecclesia cessans per biennium in solutione Canonis potest celeri satisfactione mora purgare.
- 133 Soluere celeriter quando quis dicatur remissus.
- 134 Mora purgatio non admittitur stante pacto, quod ipso iure incurrat caducitas non soluendo Canonem die preiuncto.
- 135 Emphyteusim ipso iure amittit cessans à solutione si dominus velit, ita ut eo volente retrahatur pena à die commissi.
- 136 Fructus restituere tenetur emphyteuta à tempore commissi consumptos.
- 137 Pensiones ante commissum decursas tenetur solvere emphyteuta.
- 138 Melioramenta in rebus emphyteuticis per commissum deperditis, amittit emphyteuta.
- 139 Commissi penam nullus potest opponere contra emphyteutam excepto domino, vel eius procuratore cum speciali mandato.
- 140 Emphyteutam rem si dominus alteri concessisset, videretur necessarium antecedens declarasse caducitatem commissam.
- 141 Emphyteuta post commissum incursum an possit propria auctoritate dominus directus expellere, ostenditur.
- 142 Monachus, & pupillus ad emphyteusim nominare possunt.
- 143 Mucus signis, & nudi ad emphyteusim nominare potest.
- 144 Excommunicatus ad emphyteusim nominare potest.
- 145 Prodigus, cui bonorum administratio interdicta est, ad emphyteusim nominare non potest.
- 146 Nominans ad emphyteusim tres personas, cum vnam tantum nominare teneretur, an nominatio valeat, ostenditur.
- 147 Nominatio ad emphyteusim titulo dotis an maneat irrevocabilis, ostenditur, & n. 148.
- 149 Nominatio ad emphyteusim facta in testamentis corrumpit illo reuocato, vel annullato.
- 150 Filius minor legitimus patri succedens ab intestato, consequitur emphyteusim, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, & filio maiore repudiante illam, erit locus secundo, ut n. 151.
- 152 Emphyteusi Ecclesie concessa per verba liberè nominandi, an possit succurrere filius naturalis, vel spiritus, ostenditur.
- 153 Emphyteusis Ecclesie concessa patri absque mentione filiorum censetur pro se, & filiis non ut heredibus.
- 154 Emphyteusis concessa pro heredibus, & descendens, non comprehendit descendentes, qui etiam heredes non sint.
- 155 Pater non potest nocere filio in emphyteusi non hereditaria.

BARBOSA
In Jus Can
No. 235
CVI
18

- ditaria, sed ex pacto, & providentia concessa, nisi fuerit ex re, & pecunia patris acquisita, vel nisi pater fuisset primus emphyteusis acquiritor.
- 156 Emphyteusis pro se, & filiis si pater alicui venderit, poterit venditio rescindi a filio, quamvis filius teneretur emptori pretium pro sua parte restituere, si patris heres sit.
- 157 Emphyteusis ex pacto, & providentia si pater vendiderit, in dubio videtur vendere ius suum, non ius filiorum, & alienatio durabit in vita alienantis.
- 158 Emphyteusis titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusis concedi, dummodo secunda investitura, prima durante facta, extincta prima connascatur.
- 159 Emphyteusis per partes an possit dividi, ostenditur.
- 160 Emphyteusis non potest fieri de manso, seu passalibus Ecclesie, nec presumptus titulus admitti potest.
- 161 Dominus directus finitis generationibus, ad quas emphyteusis concessa fuit, tenetur eandem hereditatem, aut descendentes accipientes renovare.
- 162 Emphyteusis contractus presumptus requirit quadragenariam possessionem.
- 163 Emphyteusis extinguitur, dominumque utile cum directo consolidatur, quoties emphyteuta, nullo relicto ascendente, vel descendente, aliquem non nominavit successorem in secundam, vel tertiam personam.
- 164 Emphyteuta non potest recedere a tenore contractus emphyteutici.
- 165 Possessor rei emphyteuticæ tenetur ad solutiones prætoriarum annorum.
- 166 Emphyteuta tenetur dominus de evicitione pro emphyteusi ei concessa.
- 167 Renovatio emphyteusis peti debet intra annum.
- 168 Servi sunt prohibiti habere emphyteusim.
- 169 Alienatio rei emphyteuticæ prohibetur fieri in Ecclesiam.
- 170 Capitanei sunt prohibiti habere emphyteusim.
- 171 Capitanei dicuntur in Regno Neapolitano Barones.

CAP. POTUIT. IV. & fin.

Emphyteuta potest vendere meliorationes, & suum ius, si moneatur primo Ecclesiam an velit illa emere, dicendo quantum sibi ab aliis offeratur. Et si Ecclesia dicat se nolle emere, vel per duos menses non responderit, tunc potest vendere; aliis si presumit vendere, vel per biennium non soluit canonem, nisi studeat sibi celeriter consulere, potest expelli non obstante quod ei non fuit nuntiatum ut canonem solveret, quia dies statuta interpellat pro homine. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Imola. Butr. Barbat. Anan. Host. Anchar. Henric. Boich. Guid. Papæ. Panorm. Henric. Canis. Cened. collect. 144. Vin. in ration. lib. 3. inr. Pontif. pag. 186. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 433. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. novissime Didac. de Britto in suo tractatu, & non super hunc text. repetitionem edidit Quid. de Amicis iuris emphyteutici materiam centum disceptationibus frequentissimis explicans.

Sed et in hoc text. utilis iuris emphyteutici materia, de qua peculiares ediderunt tractatus Guid. de Suzario tom. 6. tractatum Doct. part. 1. fol. 189. Ioan. Ferrat. Elbert. Leonin. Corbul. Aluar. Valasc. & latè Cald. Pereira in tribus partibus de renovat. nominat. &

extinct. emphyteusis. latè etiam Clar. s. emphyteusis, Berachin. p. 1. verbo emphyteusis, Cotta in memorabil. eod. verbo. Cardoso in praxi iudicum. & advocat. eod. verbo. Jacob. de Grassis tom. 1. consil. lib. 3. tit. de iure emphyt. Kircho. Villalob. & alij tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 44. de iure emphyt. Card. Mantica de iacris. & ambig. comment. tom. 2. lib. 22. de emphyteusi, novissime Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 33. de iure emphyt. ex Theologis Molin. disp. 444. cum segg. Leonard. Less. eod. tract. 2. c. 2. dub. 9. cum segg. Paul. Layman. in summa. Theologia Moralis lib. 3. tract. 4. c. 23. Azor. in sit. moral. p. 3. lib. 10. de emphyteusi, Valer. Reginald. in praxi fori parit. tom. 2. lib. 25. c. 44. a num. 544. Rebelle. de obligat. instit. p. 2. lib. 1. de contractu emphyteutico.

Illud advertere oportet, quod excepta caducitate omnes effectus l. ult. C. de iure emphyt. & text. in præfenti, habent locum etiam in colonia perpetua, & in locatione ad longum tempus, & in omnibus contractibus, in quibus dominium directum est separatim ab utili, quia debent regulari secundum regulas contractus emphyteutici, Bart. in l. 1. §. quod autem. l. 2. n. 1. ff. de superfic. latè Fulgos. conf. 240. Aretin. conf. 55. sub num. 4. vers. quia ad hoc dicimus, ubi expresse tenet quod etiam conductor ad longum tempus non potest ius suum alienare in alterum sicut emphyteuta, quia hoc pactum ita convenit conductori, sicut emphyteuta, & maxime illi, qui conduit ab Ecclesia, l. 2. ibi que a colonis, seu emphyteuticariis, C. ne rei dominice, vel templor. ita Rot. in Terdonen. honorum 25. Junij 1610. coram bonæ mem. Card. Cavalerio, inter eius decisiones impressas decis. 115.

Ecclesia primitus requisita. Notatur hic text. ad hoc, quod emphyteuta non potest emphyteusim alienare, nisi prius requiratur domini consensus, & quod magis est, ipsi domino ius, & potestatem competere rem ipsam emphyteuticam pro pretio convento, si consensus præstare noluit, rem habere, in idem est l. fin. C. de iure emphyt. & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 38. in princ. Clar. s. emphyteusis, q. 13. Card. Tusch. lit. E. concl. 107. n. 1. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 3. a princ. Molin. disp. 461. Card. Mantica. d. lib. 2. tit. 28. Cabed. p. 1. decis. 103. Rebelle. d. lib. 1. §. 4. Cened. ad Decretal. collect. 144. Galgancet. de condit. & demonstrat. p. 1. c. 52. Surd. decis. 39. n. 10. plures, quos refert Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 106. Et advertere quod dominus debet concedere assensum emphyteuta alienari, si in quem fieret translatio, sit habilis, & non sit inimicus domino, Surd. decis. 220. n. 54. Mastril. Sicilia decis. 55. n. 109. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 281.

Requisita. Intellige etiam extrajudicialiter, ut per Duen. reg. 181. Cald. Pereira de extinct. c. 13. n. 5. ad fin. Vnde sufficit si alienatio fiat ex implicito præsumptio domini, nec tamen requisito consensu, ut per Rebelle. d. lib. 1. §. 4. n. 11. illa enim in tertium facta domino præfente, & tacente valet, Surd. de alimentis, tit. 9. q. 22. n. 24. cum segg. Ex quibus inferitur Ecclesiam requisitam videri si emphyteuta post alienationem, illam requisierit scientem alienationem, quia per hoc releatur a commissio, Gregor. l. 29. verbo, que le no queria, vers. & quid si facta, tit. 18. p. 5. Vincent. de Franch. decis. 105. n. 1. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 286. pag. 686. Cald. Pereira de nominat. q. 21. n. 88.

Ecclesia. Per Ecclesiam in præfenti intellige Prælatum Ecclesiæ Collegiatæ, vel Monasterij, qui absque Capitulo poterit consensum præstare alienationi rei emphyteuticæ ad Ecclesiam pertinentis, cum ante consensum res non dicatur radicata penes Ecclesiam, iuxta tradita per Iaf. in l. 2. C. de iure emphyt. mun. 127. Vnde merito subiacet dispositioni solius Prælati, arg. gloss.

gloss. vit. in exlt. 16. q. 6. recepta per Hippol. sing. 194. Palat. in repet. rubr. §. 47. num. 5. Cald. Pereira in l. si curatorem. verbo vel adversarij dolo. num. 8. 2. Sanch. de matr. in l. 6. disp. §. 5. num. 13. cum segg. Et ita in hoc text. Ecclesia potest accipi pro viris Ecclesiasticis, siue Episcopo, siue Prelato, & conommo, Preposito alicuius Ecclesie, ad quem pertinet administratio bonorum Ecclesie, vel in iurium dictarum Ecclesiarum particularium. Cardinal. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 3. num. 14. Quid de Amicis in repet. huius. cap. q. 1. num. 7. & q. 2. 2. num. 1.

7 Nota quod dominus directus sum dominium directum vendere potest non requisito emphyteuta, vt tradunt Bald. n. 13. Salicet. & las. a. n. 17. in l. ult. C. de iure emphyteutico. Cardinal. q. 1. 1. mol. n. 9. in presenti. Menoch. conf. 116. n. 1. quavis in materia feudali hoc sit dubium. Vide Gregor. ad l. 5. §. verbo communalmente. tit. 5. p. 5. Putum decif. 39. p. 1. Perez ad l. 1. 4. tit. 11. lib. 4. Ordin. Surd. de aliment. tit. 8. princ. 42. & tit. 9. q. 22. n. 29. D. Barbof. in l. 2. ff. soluto matrim. p. 2. in princip. n. 41. cum segg. Fallit tamen quando emphyteuta ex venditione a domino directo facta damnum sentierit in iurgationibus, & similibus, a quibus immanis erat propter dominum directum quibus carere debet apud emptorem, vt probat text. c. 1. §. ex eadem. de lege Conradi, & est recepta sententia ex Grato conf. 147. a. n. 5. lib. 2. Duen. reg. 215. Menoch. conf. 32. num. 22. cum segg.

8 Subemphyteuta vendens alteri rem quam emphyteuta cum consensu domini directi ei subemphyteutauit, tenetur consensum requirere domini directi quando emphyteuta in eum transfudit omne ius suum concessionis, referuando sibi tantum pensionem, quando vero non omnino utile dominium a se abdicauit emphyteuta, tenetur subemphyteuta illius consensum requirere, resolunt Valasc. q. 13. n. 12. Gam. vbi supra, Flores dec. 26. n. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 12. 6. Quid de Amicis in repet. huius. c. q. 8. 3. Menoch. conf. 38. n. 16. & de presump. lib. 3. q. 102. n. 2. Molin. disp. 47. n. 5. cum segg. vbi etiam quod emphyteuta potest agere contra subemphyteutam ad penam commissi ob non solutam pensionem in aliis vero euentibus ad directum dominum esse recurrendum aperte insinuat, & late tuerentur citati a Rendin. in prompt. recept. sentent. tom. 1. tit. 17. n. 4. Et quod primus emphyteuta eadem actiones habet aduersus secundum emphyteutam, quas habet dominus directus contra ipsum, dicit Portel. d. tit. 33. n. 32.

9 Etque nuntiatio quantum sibi ab alijs offertur. Notatur ad hoc, quod emphyteuta tenetur denuntiare domino directo verum pretium, vt ipse deliberare possit an sibi expediat emphyteusum habere, alias proinde est, ac si nuntiatio non fieret, & incidit in commissum, & idem est l. fin. C. de iure emphyt. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 38. in principio, ibi, declarando l. de prece, Cald. Pereira de extinct. c. 13. n. 35. Valasc. q. 28. num. 6. Gam. decif. 116. num. 4. & decif. 127. num. 3. Rebello de obligation. instu. part. 2. lib. 13. quast. 4. num. 2. & 3.

10 Si vero duo sint domini directi, & vnus fuit requisitus, & alter non, incurritur caducitas pro ea parte, qua consensus non fuit requisitus, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. c. 36. n. 14.

11 Emphyteuta si vt minus soluit pro landemio, exprimat per mendacium se vendidisse tali pretio, priuatur re emphyteutica, & vbi confiterit de fraude, poterit dominus emphyteuta, & emptori iuramentum deferre, vt pretium manifestent. Vide Valasc. q. 8. n. 11. Surd. conf. 371. n. 8. Cald. Pereira de extinct. c. 13. n. 24.

Barbof. Collec. Tom. II.

Nota dominum non posse retinere emphyteusum in fauorem tertij, imo prestandum esse iuramentum domino directo an verè, & sine fraude rem sibi velit. Vide Vincent. de Franch. decif. 226. Franc. Marc. p. 2. decif. 2. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 50. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 13. num. 33. Camill. Borrell. tit. 33. num. 108. Aloyf. Ricc. part. 5. collect. 1701. in fine.

Vnde colonus, & vassallo, & emphyteuta debet dominus praferri in emptione fructuum ex praedio perceptorum. Vide Bart. in l. expensa, in addit. num. 3. C. de metallar. lib. 11. Gregor. l. 56. verbo aliqua cosa, tit. 5. part. 5. Tiraq. de retract. in prefat. n. 15. & §. 1. gloss. 8. num. 2. Valasc. quast. 24. num. 3. Surd. de alimentis, tit. 1. quast. 93. num. 14. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 13. num. 15. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 149. a. num. 1. & in emptione melioramentorum, Surd. decif. 91. num. 10. & decif. 78. num. 17. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 219.

Si nolle se emere dixerit, &c. Notatur ad hoc, quod dominus directus est expectandus per spatium duorum mensium a die denuntiationis, an velit habere emphyteusum, itavt vltior expectatio non requiratur si dominus intra spatium duorum mensium declarauerit se nolle emere, vt per Tiraq. cessante causa. p. 1. num. 78. Cald. Pereira de extinct. c. 14. n. 4. Rot. decif. 620. num. 1. apud Farin. part. 1. recent. Intellige adeo excludi dominum post declarationem, & praedictum spatium, vt licet re integra hoc est, ante venditionem factam ab emphyteuta velit penitere, non sit audiendus, nec possit petere se praferri alijs emptoribus, quia text. hic post illa duo, statim desert ius libere venditionis ipsi emphyteuta, quo casu non admittitur penitentia etiam re integra, l. statu liberum 11. §. 1. ff. de leg. 2. Bart. receptus in l. insulam, num. 14. ff. de verborum obligat. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 9. num. 145. & §. 24. n. 7. & 11. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 14. num. 5. cum segg.

Duorum mensium spatium sit elapsum. Quorum vterque debet constare triginta diebus, vt per Menoch. de arbit. casu 50. n. 8. cum segg. Cald. Pereira d. c. 14. n. 2. & de empt. c. 4. num. 11. dixi de officio, & potest. Episcopi, p. 2. alleg. 58. n. 8. & me citato in illo loco, Massob. in praxi habendi consensum, preliud. 13. dub. 1. secundum Romanam impress. Attenta tamen Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 38. in principio. praedictum spatium duorum mensium restringitur ad triginta dies, qui continui sunt, non vero viles, prout resolunt Cardoso in praxi iudicum, verbo emphyteusis, n. 6. Cald. Pereira d. cap. 14. num. 3. Cabed. part. 1. decif. 111. Et minor, ac Ecclesia non restituntur si intra hoc spatium non declarauerint, Cald. Pereira dicto cap. 14. a. num. 20. & in leg. si curatorem, verbo, vel adversarij dolo, num. 28.

Quid si intra huiusmodi spatium duorum mensium vel triginta dierum apud Lusitanos, dominus directus opposuit exceptionem, quod non tenebatur consensum, & auctoritatem prestare venditionis, quia venditor non habebat ius, & super hoc lis pendeat per plures menses, quovisq. sententia feratur, in qua emptor victor euasit, an isti triginta dies numerentur a tempore late sententiae & possit dominus directus rem venditam sibi capere soluto pretio, pro quo fuit distracta: Dic quod sic, per reg. l. contra maiores, C. de inoffic. testament. iunctis resolutis per Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 10. n. 40. cum segg. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo infra, n. 14. & de donat. emphyt. q. 7. num. 14. & faciunt quae de extinct. emphyt. cap. 14. n. 30. Vnde interim dum lis pendet, non poterit emptor in impeditam possessionem pedem ponere, alijs incidet

N in

- in commissum, quia absque domini consensu non potuit ingredi ante iudicis sententiam.
- 17 *Minime Prohibetur.* Notatur ad hoc quod postquam dominus declaravit se nolle emere, licite potest emphyteuta vendere & alienare, non tamen personis iure prohibitis, quales sunt potentiores, veluti Clerici, curiales, & milites, eo quod maioribus privilegiis in foro fruuntur, quibus etiam adde alios, siue sint aliter potentiores, siue pauperes, aut mala fidei à quibus difficile pensio, & ius emphyteutis obtineri possit. Ita Rebello d.p. 2. lib. 13. q. 4. num. 4. Molin. diff. 459. n. 6. Card. Tusch. lit. E. conclus. 310. a. num. 1. Cald. Pereira d. tract. de extinct. cap. 13. num. 37. & de potestate eligend. in princip. a. num. 2. Menoch. conf. 38. num. 4. declarans habere locum quando ex tali alienatione in potentiorum conditio domini deterior facta est.
- 18 Licet emphyteuta servata forma, de qua supra possit emphyteutem alienare, attamen antequam emptor possessionem consequatur, debet dominum, requirere, ut eum laudet, & in possessionem mittat, d. l. fin. C. de iuris emphyt. & ei solvendum est laudemium quod attento iure in d. l. fin. est quinquagesima pars, & apud nostros Lusitanos quadragesima, per Ordin. Regiam. d. tit. 38. in princip. quod potest minui, vel augeri, si conventum fuerit inter partes, vel consuetum in regione, teste Cald. Pereira de extinct. c. 16. n. 18.
- 19 De laudemii integros edidit Amadens de Ponte, Maurus Burgius, & Franciscus Salsona Hispanus, & latè de laudemij materia agentes Doctores refert Cened. collect. 144. num. 4. quibus adde Molin. diff. 429. Rebello de obligat. in fin. part. 2. lib. 13. quest. 6. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 180. & cap. 377. nouissimè Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 35. de laudem. Quibus autem nominibus nuncupetur laudemium apud varias mundi nationes recensent Renar. Chopin. de legibus Andium lib. 11. cap. 4. in fine. & n. 7. Dionys. Pontan. ad consuetud. Blesens. tit. 6. de obseru. feudali art. 99. Peguer. in preliud. 3. ad c. 3. Regis Petri in Curia Cernaria, num. 2. & vers. 1. num. 70. Gerard. Maynard. decis. 45. lib. 4. Franc. Salson. in sua lucerna laudem. preliud. 4. min. 3. & seg. Carol. Anton. Blanch. in suis notis ad quaestiones laudem. Amadei à Ponte 1. nota, Maur. Burg. de laudem. part. 1. in spec. 1.
- 21 Praestatio laudemij est quaedam exhibitio reuerentialis, quam facit emphyteuta dum suscipiendo inuestituram dominum recognoscit, quae nunquam censetur remissa per quaecumque concessionem, & facultatem alienandi, & aliam similem immunitatem, ut per Menoch. conf. 297. a. n. 4. Surd. decis. 200. num. 5. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 377. a. num. 21.
- 22 Cavalier. decis. 121. num. 2. In dubio tamen laudemium debet intelligi ut non debeatur, Mantica. decis. 336. num. 4.
- 23 Amplia primò laudemium debet ex datione in solutum. Vide Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 14. num. 14. Vincent. de Franch. decis. 50. n. 2. & decis. 277. Gaspar. Thesaur. Taurin. decis. 82. part. 2. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 583. Afflict. decis. 468. n. 2. & decis. 369. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 16. n. 64. Camill. Borrell. d. tit. 35. de laudem. a. n. 37. Surd. conf. 287. n. 47. & decis. 248. n. 3. Redoan. de rebus Ecclesiae non alienand. q. 2. c. 17. Stephan. Gratian. disceptat. forens. tom. 3. c. 544. n. 15. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 96.
- 24 Amplia secundò ex venditione cum pacto de retro, ut per Thesaur. decis. 75. & 97. Camill. Borrell. d. tit. 35. num. 72.
- 25 Amplia tertio, ut etiam debeatur ex dote & stimata

quae facit emptionem, Valasc. conf. 113. n. 13. Cald. Pereira de extinct. c. 16. n. 11. & 12. Cabed. p. 1. decis. 104. num. 5.

Amplia quarto, in locatione ad longum tempus, ut 26 per Cabed. p. 1. decis. 92. n. 9. Cald. Pereira de emptione, c. 26. n. 33. prope finem.

Amplia quinto in remissione, quae fit inter socios, 27 ut per Guid. Papae decis. 411.

Amplia sexto, in venditione seruitutis, ut per Francisc. Marc. Delphin. decis. 608.

Amplia septimo, ex re vendita insu testatoris, ex 29 his, quae Tiraq. de retract. lig. ad finem, tit. n. 7. Alexand. conf. 215. vol. 6.

Amplia octavo, ex diuisione rei feudalis, vel emphyteutica debet laudemium, ut per Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 41. vbi n. 43. idem resoluit etiam si res fuerit tota vni applicata, & alteri pecunia, quia etiam laudemium debetur. Vendita re emphyteutica si concutatur dominus directus in recognitione simul, cum domino subalterno, laudemium debetur ipsi domino directo, & non subalterno, Aloys. Ricc. p. 5. collect. 1537. ampl. 1.

Limita primò, laudemium non debet ex venditione nulla. Vide Anton. Fabrum in suo Codice sub tit. de iure emphyt. definit. 28. Et sic quod receperit dominus restituere tenetur, siue à principio sit nulla, siue ex post facto declaratur nulla ex causa necessaria ab ipso contractus initio existenti, ex qua contractus resoluitur, secus si ex causa superueniente propter resolutionem Cald. Pereira de extinct. c. 16. n. 67. Amad. de Ponte de laudemij q. 39. vbi vers. interim tamen, dicit quod dum non est declarata invaliditas contractus, dominus habet fundatam intentionem in iure laudemij, Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 28.

Limita secundò, in venditione conditionali, ut per 32 Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 2. n. 23. Surd. decis. 305. n. 18. Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 70.

Limita tertio, in venditione usufructus. Vide alleg. 35 iuris pro maiori de Bellas. p. 2. n. 113. Gam. decis. 299. Rebuff. in comment. ad l. 25. §. item usufructus ff. de verborum significat. pag. 151. col. 1. Cald. Pereira de extinct. c. 16. n. 73. D. Barbol. in l. usufructus, n. 14. ff. soluto matrimonio.

Limita quarto, in reuenditione habente originem à prima venditione, ut per Surd. decis. 321. Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 180. n. 14. Cald. Pereira d. c. 16. a. n. 52. Valasc. de partit. c. 29. & 30. Mari. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut. 99. n. 2. & 3. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 56. Cavalier. decis. 360. n. 5. Hieron. de Laurent. Auen. decis. 123. in fine. Borrell. num. 73.

Limita quinto in venditione redditus, ut per Gaspar. 35 Rodericum de annuis redditib. lib. 2. q. 4. n. 4. & q. 22. num. 25.

Limita sexto, in diuisione heredum. Vide Bella- 36 comb. tom. 1. communium opinionum. lib. 4. tit. 44. num. 303. Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 36. n. 5. Surd. decis. 105. n. 30. Mari. Antonin. d. lib. 1. resolut. 32. vbi de diuisione facta inter fratres. Coler. Germ. decis. 33. num. 43. Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 42.

Limita septimo, in re hypothecanda. Vide Farin. 37 nouiss. Rote decis. 183. n. 6.

Limita octavo re nondum tradita, quia tunc non debetur laudemium. Vide Cornaz. decis. 168. Gam. decis. 91. ad finem. Surd. decis. 31. num. 8. Cald. Pereira de extinct. cap. 16. a. num. 45. & num. 78. in fine. Neque etiam si peti potest alienatione facta cum ficta traditione, ut per Guid. Papae decis. 101. n. 7. & 8. Franc. Marc. decis. 570. n. 2. Rodoan. de rebus Ecclesiae non alien. q. 66. n. 36. Jacob. Cancer. var. lib. 1. tit. de feudis, c. 12. num. 14. Cels.

- Celf. vgo conf. 60. n. 16. & 2. circa med. Franc. Bec. conf. 1. n. 2. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 16. n. 45. & seq. Solfon in lucerna laudem. p. 2. cap. de laudemio duplicato, vers. tertia regula. Ludou. Peguera in repet. c. 3. Cur. Cenar. prel. 3. laudemio, n. 8. & seq. & vers. 1. n. 77. vers. nec fitio. Cornazan. decif. 168. n. 1. & seq. Surd. de c. 200. n. 3. Gam. decif. 91. n. 3. Amad. à Ponte de laudemio. q. 38. n. 18.
- 39 Limita non in transatione, nisi res dimittatur. Vide Amad. à Ponte de laudemio. q. 32. a. num. 1. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 95. n. 6. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 14. n. 63. & 69. Cened. ad collect. 144. n. 34. in fine. Farin. nouiss. decif. 765. n. 1. Cald. Pereira de extinct. c. 13. n. 25. & c. 16. a. n. 49. Debetur ergo laudemium de illa pecunia, quam emptor venditori dedit in supplementum pretij iusti, quia laesio contingit ultra dimidium, & emptori lis mota fuit à venditore, & lis per transationem sopita, resoluit Cald. Pereira d. c. 16. n. 52. Quid si tempore venditionis fuerint diner- si locatores laudemiorum, vnus scilicet tempore venditionis, & alius tempore supplementi, an primo, vel potius secundo sit soluendum laudemium dicti supplementi? Dic quod secundo, ex Cald. Pereira de extinct. c. 13. n. 26. & faciunt quæ Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 18. num. 55. & de retract. comment. ad finem tit. num. 168.
- 40 Limita decimò in alienatione necessaria. Vide Tiraq. de retract. lign. §. 2. gloss. 14. n. 9. cum seqq. Vincent. de Franc. decif. 277. Thelaur. decif. 139. Cald. Pereira d. c. 16. n. 61. Rebello d. lib. 13. q. 6. n. 3. vbi n. 4. resoluit quòd nec ex alienatione voluntaria per donationem debetur laudemium, de quo vide Vincent. de Franchis decif. 201. Cald. Pereira de extinct. c. 10. num. 7. & 18.
- 41 Limita vndecimò in permutatione, si tamen quod reliquum est estimationis recipiatur in pecunia, debet tunc solui laudemium ex pecunia, non ex re. Vide Tiraq. de retract. lign. §. 10. gloss. 3. Bellacomb. d. tit. 44. num. 308. Cened. d. collect. 144. num. 32. Cald. d. cap. 16. a. num. 42. optimè Camill. Borrell. d. tit. 35. a. num. 78.
- 42 Limita duodecimò ex donatione non deberi laudemium, vt per Camil. Borrell. d. tit. 35. a. num. 61. vbi n. 67. resoluit quòd quando facta est omnium bonorum cum onere alimentandi, vel quòd donatarius donantis debita soluat, tunc laudemium debetur cum non sit pura donatio.
- 43 Facultas exigendi laudemio non est personalis, sed realis, hoc est, annexa rebus, & bonis emphyteuticis, & cum ipsi transit ad successores, Menoch. conf. 444. n. 18. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 272. a. n. 2. & c. 377. n. 24. Et pro laudemio præstandis competit hypotheca. Vide Maurum Burgium de laudemio. p. 1. inspect. 9. Tiraq. de retract. lign. §. 29. gloss. 2. n. 8. in fine. Vincent. de Franchis decif. 430. Menoch. conf. 297. num. 1. & 34. & conf. 444. n. 21. Baptista Costa in tract. de rata, & quota, q. 122. n. 9. & de subsidiar. remedi. §. 2. num. 11. Surd. decif. 31. Stephan. Gratian. cap. 272. a. princ. Mastrillo Sicilia decif. 171. n. 5. p. 2. Pro laudemio tamen non soluto non cadit res in commissum, Surd. decif. 1. n. 14. & decif. 200. n. 8. de quo etiam Camil. Borrell. d. tit. 35. num. 345.
- 44 Vusufructuario, & non proprietario deberi laudemium, quia in fructu bonorum est, resoluit Tiraq. de retract. lign. ad fin. tit. n. 107. Guid. decif. 477. Clar. s. emphyteusis, quest. 23. n. 5. Vezin. rom. 1. commun. opinion. lib. 3. tit. 20. num. 28. pag. 419. Seraphin. Rota decif. 222. num. 2. Rebuff. in comment. ad l. bonorum 49. vers. sexto, ff. de verborum signif. Amad. de laudemio. q. 20. Barbol. Collect. Tom. I. l.

Cardin. Tusch. lit. V. conclus. 316. a. n. 1. latè Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 90. Menoch. conf. 66. n. 36. & de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 142. n. 22. Surd. decif. 31. n. 12. & conf. 57. n. 25. Alciat. conf. 154. num. 3. tom. 2. lib. 5. Franc. Marc. decif. 605. Rosenthal de feudis, c. 6. concl. 63. n. 4. Bellon. conf. 6. n. 17. Redoan. de rebus Eccles. non alien. q. 66. n. 14. & seq. Molin. de iure primog. lib. 1. c. 2. n. 12. Marius Muta ad capitula Regni Sicilia, c. 6. n. 25. Schrad. de feudis, 2. p. 9. part. princ. sect. 2. q. 6. n. 69. Amad. à Ponte de laudemio. q. 20. n. 3. Burg. eod. tract. p. 1. inspect. 4. a. n. 8. Castill. de usufructu, q. 36. num. 45. & seq. Laurent. à Pina conf. 40. num. 4. Peregrin. de fideicom. art. 10. num. 6. Molin. de iustit. disp. 459. n. 24. vers. proprietarius, Mari. G iurba ad consuet. Messanen. c. 7. gloss. 16. n. 8. Pacific. de Saluiano interdict. inspect. 3. c. 4. n. 51. Marefcot. var. resol. cap. 30. n. 5. Gutier. de iutel. p. 3. c. 24. n. 10. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 16. num. 40. Molfes. ad consuet. Neapol. tom. 1. tit. de bonis, q. 8. n. 11. Borrell. in tract. de magistr. edit. lib. 4. c. 2. n. 144. in summa decif. tom. 1. tit. de laudemio. n. 95. Greg. Euerard. conf. 33. n. 3. & seq. Syluest. Aldobran. conf. 56. lib. 2. Ioseph. Sesse decif. 63. num. 1. tom. 1. Vincent. de Anna sing. 298. Vtilitas tamen non queritur usufructuario, sed pertinet ad proprietarium, vt resoluit Gutier. de iutel. p. 3. c. 24. n. 3. Borrell. d. tit. 35. num. 95.

Emphyteuta quoque secus, &c.] Notatur ad hoc, quòd emphyteuta alienans prætermissa hac forma, irrequisitoque domini consensu, amittit emphyteusim (provt supra dictum est,) & melioramenta facta in emphyteusi, vt per Ioseph. Ludou. Perus. decif. 117. n. 35. Camil. Borrell. d. tit. 35. n. 95.

Amplia primò procedere in conductore ad longum tempus alienante irrequisito domino. Vide Ordin. Regiam Lusitan. lib. 4. tit. 38. in princ. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. gloss. 14. num. 32. Menoch. de arbitratu, casu 4. & 5. Pinel. in l. i. c. de bonis mat. tern. p. 3. num. 68. vers. insertur 6. Valasc. de iure emphyt. quest. 29. num. 23. Gam. decif. 26. num. 2. Surd. de alimentis, tit. 8. priuileg. 43. num. 2. & 3. Cenall. communiu contra communes, quest. 399. num. 6. Bald. Pereira de renouat. emphyteut. quest. 16. a. num. 8. & de extinct. cap. 1. num. 17. & 19. & cap. 4. num. 38. & de empr. cap. 16. num. 33. & quest. forens. lib. 1. q. 15. num. 5. Cardin. Mantie. de tacitis, & ambig. comment. lib. 22. tit. 2. a. num. 43. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 378. num. 30. cum seqq. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 461. vers. vtrum autem. Leil. eod. tract. lib. 2. cap. 24. dub. 9. n. 56. Rebello de obligat. iustit. part. 3. lib. 13. quest. 5. num. 5. cum seqq. Mastrillo Sicilia decif. 71. num. 6. Camil. Borrell. d. tit. 33. n. 246. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 15. Rota in Romana Casalis S. Crucis 8. Iunij 1618. coram bonæ mem. Buratto inter eius impressas decif. 334. n. 18.

Amplia secundò in permutatione. Vide Clar. §. 48. emphyteusis, quest. 17. Sarment. lib. 3. select. cap. 2. non. 20. in fine. Gregor. l. fin. gloss. 3. tit. 8. part. 5. Molina disp. 461. in principio. Azor. institut. moral. part. 3. lib. 10. de emphyteusis, cap. 8. quest. 5. Cardin. Mantie. d. lib. 22. tit. 28. num. 69. cum seqq. & lib. 25. tit. 4. num. 9. Cald. Pereira de extinct. cap. 3. a. num. 31. & de empr. cap. 2. num. 3. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 13. Borrell. dicto tit. 33. n. 379. vbi num. 109. dicit quòd in illa ius prælationis cessat.

Amplia tertio etiam in venditione melioramentorum, quæ non possunt vendi nisi de consensu domini. Vide Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 21. num. 34. Azor. d. part. 3. lib. 10. cap. 8. q. 1. Leil. d. dub. 9. num. 52.

N 2 Amplia

- 50 Amplia quarto in transactione, quam facit emphyteuta transferens emphyteusum in aduersarium, aliquo nempe dato, vel recente. Vide Bellacomb. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. n. 328. pag. 691.* Ioseph Ludovic. *Pers. decis. 35. n. 7.* Cald. Pereira de extinct. c. 9. n. 34. & seg. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 3. c. 47. n. 12.* Ouid. de Amicis in repet. huius cap. *quest. 95.*
- 51 Amplia quinto in impositione census super re emphyteutica, propter quam caducitas incurritur, de quo an verum sit, & plurimis distinctionibus in hac re factis, vide Ouid. de Amicis in repet. huius cap. *q. 20.* Felician. de Solis de censibus, *tom. 1. lib. 2. cap. 4. n. 5.* & *tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 3.* Valatq. de Auendan. eodem tract. c. 67. num. 3. Ludovic. Cenci. eodem tract. *part. 1. c. 2. quest. 2. art. 2.* Federic. Martin. de iure cens. c. 4. a num. 85. Nicol. Intrigl. super Bulla de censibus, *quest. 28. num. 1.* & 7. Seraphin. *decis. 79. 4. num. 9.* cum segg. & *decis. 1290. sub num. 12.* & 13. Camill. Borrell. dicto tit. 3. a n. 170. Rota in vna Saluani interdicti 12. Nouembri 1592. coram D. Penia, relata in fine d. tract. Concy, *decis. 77. num. 1.* & 2. & iterum in vna Rauennaten. census 8. Aprilis 1617. coram D. Vbaldo in fine dicti tract. *decis. 75. num. 1.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 43. num. 20.* & *cap. 202. num. 26.* cum segg.
- 52 Amplia sexto in redditu reuerfuario, quando quis rem suam alteri confert pleno iure, reuerfario sibi tantum quotannis recipiendi pensionem aliquam in fructibus, vel pecunia, vt per Gaspar. Roderic. de annuis redditibus, *lib. 1. q. 3. n. 6. vers. infertur.* vbi etiam secus resoluit in consignatio, quando scilicet quis retentis suis bonis, eorumque vsu, consignat alteri certam pensionem in fructibus.
- 53 Amplia septimo in legato emphyteusis facto penitus extraneo, qui non erat emphyteuta successurus. Vide Gregor. l. 29. verbo la venda, *vers. an possit legare, tit. 8. part. 5.* Surd. *decis. 93. n. 1.* in fine, Stephan. Gratian. d. c. 377. num. 27. & Marchia *decis. 56. n. 3.* Cald. Pereira d. c. 10. a n. 12. Azor. d. c. 8. q. 4. Camil. Borrell. d. tit. 33. num. 261. Rota *decis. 261. num. 3.* apud Farin. in recent.
- 54 Amplia octavo in donatione. Vide Vincent. de Franch. *decis. 201. num. 3.* Sarmient. *lib. 3. select. c. 2. n. 3.* Anton. Gabr. *lib. 4. commun. tit. de iure emphyt. concl. 44. num. 312.* Surd. *decis. 39.* Cald. Pereira de extinct. c. 10. Valalc. *consil. 113. num. 13.* & 25. Cabed. *part. 1. decis. 104.* Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 46. Stephan. Gratian. d. c. 377. num. 27. cum segg. & Marchia *decis. 56. num. 2.* Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 32. Molin. *disp. 461. num. 7.* Lessi. d. lib. 1. cap. 24. dub. 9. num. 54. Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphyteusi, c. 8. *quest. 2.* Rebello d. lib. 1. 3. *quest. 5.* a n. 1. Rotam apud Farin. *decis. 694. num. 6. p. 1. recent.* Ouid. de Amicis in repet. huius cap. *quest. 12.* In illa tamen dominus non potest praelationem obtinere, Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 108.
- 55 Amplia nono in renuntiatione emphyteusis. Vide Pinel. ad l. 2. C. de rescind. vendit. p. 1. c. 4. n. 2. in med. Anton. Thefan. Pedem. *decis. 20. n. 3.* Camil. Borrell. in summa omnium *decis. tit. 3. 5. de emphyt. a n. 137.* Idem dicendum vbi emphyteuta alium facit emphyteutam, vt potest, quia etiam ad hoc requiritur domini consensus, Corbul. de iure emphyt. tit. de causis priuat. ob alienat. ampl. 40. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 13. n. 10. Valalc. de iure emphyt. q. 13. n. 11. Camill. de Medic. *consil. 145. n. 2.* Ant. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 43. *definit. 12.*
- 56 Amplia decimo in alienatione rei emphyteuticæ cum clausula, Constitui, quod apud Lusitanos locum habet; in aliis vero prouinciis, vbi super id nihil dispositum est, contraria opinio de iure tenenda est, cum enim materia sit penalis, & odiosa, obligatioque emphyteusis stricti iuris, non debet extendi, de quo vide Gam. *decis. 126. n. 1.* Corbul. in tit. de causa priuat. ob alien. irreg. domino ampl. 30. n. 1. Soat. in thesauro recept. sent. verbo emphyteuta, n. 76. Tiraq. de constit. p. 3. limit. 26. n. 5. & 6. Polyd. Ripa obseruat. 342. quem refert Aloyf. Ricc. in collect. *decis. p. 1. collect. 35.* in fine. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. n. 33. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 10. Cald. Pereira de extinct. cap. 5. num. 83. & de empt. cap. 8. num. 46. ad finem. Rebello d. lib. 13. *quest. 4. n. 7.* Cardin. Tufsch. *tom. 3. tit. E. conclus. 207. num. 82.* Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 2.
- Amplia vndecimo in constitutione dotis, in quam si detur emphyteusis irrequisito domino, cadit emphyteuta a iure suo. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 38. in princip. ibi, ou dotar. refert plures Doctores Cened. d. collect. 144. num. 35. quibus adde Gam. *decis. 242.* Mascard. de probat. *conclus. 663. num. 2.* Camil. Borrell. d. tit. 33. a num. 352. Cardin. Tufsch. *tom. 3. litera E. conclus. 112. n. 3.* & 10. D. Barbosa in l. vsu fructu, n. 25. ff. soluto matrim. Cardinal. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 39. cum segg. Cald. Pereira de extinct. cap. 10. n. 13. & 28. c. 16. num. 26. ad finem, & *quest. forens. lib. 1. q. 1. num. 23.* & *quest. 23. num. 89.* & de empt. c. 8. num. 40. & c. 27. num. 37. Valalc. *consil. 112. n. 3.* & 18. Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 159. num. 34.* cum segg. Cabed. *part. 1. decis. 104. num. 4.* Rebello d. lib. 13. q. 5. num. 4. Molin. *disp. 461. vers. quod ad dotem,* quorum aliqui resolunt citra penam commissi patrem dotare posse filiam emphyteusis commoditatem, salvo iure domini, & seculis fraude, late Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 16. vbi agit de parte dante fundum emphyteuticum in dotem filiae, & q. 29. de extraneo.
- Amplia duodecimo in alienatione necessaria, quæ fit ex mandato iudicis, vide Auendres. l. 3. n. 3. Molin. *disp. 459. n. 21.* Cald. Pereira de extinct. c. 6. n. 15. & 16. quamvis contrarium resoluant D. Barbosa in l. vsu fructu n. 20. ff. soluto matrim. Gaspar. Roder. de annuis redditibus, *lib. 1. q. 15. n. 81.*
- Decimotertio amplia in compromisso de re emphyteutica, quod sine consensu domini directi fieri non potest, vt per Corbul. sub tit. de causa priuat. ob alien. irreg. domino, ampl. 33. per totam, Cardin. Tufsch. *tom. 3. tit. E. conclus. 207. n. 32.* Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 94.
- Amplia decimoquarto in nominatione ad emphyteusum, in qua licet non requiratur domini consensus, requiritur tamen antequam nominatio tradatur, vt per Gam. qui ita dicti indicatum *decis. 116.* Cabed. p. 1. *decis. 103.* licet contrarium tueatur Cald. Pereira de extinct. c. 21. n. 9.
- Amplia decimoquinto, vt huiusmodi pena ipso iure absque sententia incurritur, vt per Mench. *quest. frequent. cap. 64. in princip.* Cald. Pereira de extinct. cap. 16. num. 3. Corbul. in tract. de causis ex quibus emphyteuta iure suo priuatur, tit. de causa priuat. ob alienat. ampliat. 52. sed quia hic articulus controuersus est apud scribentes, qui in varias diuisi sunt opiniones, illos consulo, & præcipue Fachin. controuers. lib. 1. cap. 93. Surd. de alimentis, tit. 1. *quest. 48. num. 50.* tit. 9. *quest. 25. num. 77.* Menoch. *consil. 301. num. 23.* cum segg. & *remed. recuper. num. 78.* & 79. Valalc. de iure emphyt. q. 18. num. 8. & 9. q. 21. num. 2. Gam. *decis. 4. n. 2.* & *decis. 333. num. 5.* Vin. Neapolit. *decis. 74. n. 1.* Aloyf. Ricc. in collectan. *decis. part. 2. collect. 303. vers. vnde infero,* Mastrill. Sicilia *decis. 93.* Bernard. Grauz. de

- ad praticam Camere Imper. lib. 2. conclus. 51. consid. 1. Cardin. Mantic. d. lib. 2. tit. 2. n. 31. Cenall. g. 14. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 17. n. 26. & seq. & in comment. ad §. sed hac, n. 92. Instit. de inoffic. testament. & latè consil. 2. num. 20. cum seqq. Molina disp. 453. vers. quaritur nunc. Azor. d. p. 3. lib. 10. cap. 9. q. 2. Rebello d. lib. 13. q. 2. Stephan. Gratian. *Marchia decif.* 49. num. 16.
- 62 Amplia decimosexto, vt in pœnam commissi cadat negans se emphyteutam, si ex aduerso probetur, & de mendacio coniungatur, vt per Surd. de aliment. tit. 9. quest. 26. num. 71. & consil. 371. à num. 80. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienand. quest. 19. cap. 1. n. 1. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 2. tit. 20. num. 11. Cald. Pereira de empr. cap. 33. num. 21. Valasc. quest. 4. num. 10. & 11. Camill. Borrell. d. tit. 23. n. 214. cum seqq. Molin. de instit. tract. 2. disp. 449. à n. 3. Ouid. de Amicis in reper. huius cap. 98. secus tamen si ante litis contestationem peniteat, vt per Stephan. Gratian. *discept. forens.* c. 109. à n. 27. Ouid. de Amicis d. q. 88. n. 14. vbi n. 12. limitat hanc ampliacionem, si quando fuisset facta à procuratore emphyteuta vigore generalis mandati, & num. 13. limitat etiam quando negatio facta fuit ex ignorantia, & num. 15. quando emphyteuta conuentus negare respondendo libello inepto, & num. 16. quando emphyteuta negasset generaliter narrata propt narrantur, & num. 17. limitat denique in infante & minore 14. annorum.
- 63 Limita primò prædictam conclusionem, vt non habeat locum nisi sequuta traditione, quia quantumcunque emphyteuta celebret contractum alienationis, si tamen non sit sequuta traditio, non incidit in commissum, vt per Clar. in §. emphyteusis, q. 13. n. 3. Aloyf. Rice. in collect. decif. collect. 1515. p. 3. Card. Tusch. lit. E. concl. 207. n. 75. Cald. Pereira de extinct. c. 5. n. 78. & c. 6. n. 35. & c. 10. n. 6. Matiens. l. 1. gloss. 6. n. 6. tit. 10. lib. 5. noua recop. Surd. de alimentis, tit. 9. q. 16. n. 67. & quest. 26. num. 65. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 10. Fichard. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. num. 281. pag. 686. Sublimita etiam sequuta traditione, si ante licem de ea re contestatam venditor, vel alienans ab emptore rem recuperet factò distractu prioris contractus. Vide Villalob. verbo emphyteuta, n. 71. Gam. decif. 274. Menoch. consil. 322. n. 51. Cald. Pereira de extinct. c. 7. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 9. Aloyf. Rice. d. p. 5. collect. 1704. limit. 6. & ita vidi in Senatu indicatum.
- 64 Limita secundò in venditione nulla, quia per illam irrequisito domino factam non incritur commissum, per Molin. disp. 459. n. 10. Cald. Pereira de extinct. cap. 3. num. 3. & cap. 7. n. 10. Valasc. consil. 17. num. 15.
- 65 Limita tertio in venditione condicionali, secus si processum sit ad traditionem. Vide Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 2. n. 23. & 52.
- 66 Limita quarto in venditione cum pacto legis commissoria, vel additionis in diem. Vide Gam. decif. 5. Surd. decif. 220. n. 38. Aloyf. Rice. in collect. decif. p. 5. collect. 1704. limit. 5. Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 28. n. 30. Gam. decif. 12. n. 1. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 6. n. 37. & c. 7. n. 9. & c. 13. n. 25. & c. 16. n. 55. Borrell. d. tit. 33. n. 78.
- 67 Limita quintò in venditione, quæ rescinditur remedio l. 2. C. de rescind. vendit. vide Molin. disp. 459. num. 16. & lationem vltra dimidiam insti pretij allegari posse in contractu emphyteutico voluit Gam. decif. 247. num. 1. quem refert Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 214.
- 68 Limita sexto in promissione de vendendo. Vide Barbos. Collect. Tom. 1. I.
- Tiraq. de retract. tit. 2. ad finem, n. 44. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 5. num. fin.
- Limita septimò in retrovenditione, quæ sit vigore pacti de retro, itavt res dicatur non transacta, sed reddita. Vide Stephan. Gratian. *discept. forens.* c. 180. n. 20. Canaler. decif. 360. n. 5.
- Limita octauò in venditione, quam facit partis suæ hæres emphyteutæ cohæredi, vt per Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 8.
- Limita nonò in donatione facta Ecclesiæ, propter quam donans non incidit in commissum. Vide Don. Garc. Maltrillo *Sicilia decif.* 128. quem refert Aloyf. Rice. in collect. decif. part. 1. collect. 156. vers. terriò.
- Limita decimò in alienatione nulla. Vide Socin. reg. 153. vers. terriò fallit, Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 1. n. 6. Menoch. consil. 42. n. 54. Gutier. consil. 12. num. 8. Surd. de aliment. tit. 9. q. 16. n. 68. & decif. 51. num. 18. & decif. 220. n. 40. Burgos de Pace consil. 44. num. 3. Cald. Pereira de potestate eligend. cap. 5. n. 11. Molin. disp. 459. vers. hoc eodem, Valasc. consil. 1. n. 15. Stephan. Gratian. *discept. forens.* cap. 36. n. 15. D. Marta in votis nouiss. decisionum, voto 196. num. 5. Camil. Borrell. d. tit. 35. de emphyteusi, n. 91. Et ideo cum alienatio facta à viro de emphyteusi vxoris non valeat, per eam non incurritur in commissum, Valasc. consil. 71. sub num. 15. quem refert Camil. Borrell. d. tit. 35. num. 37.
- Limita vndecimò in alienatione facta ab eo, qui ignorabat rem esse emphyteuticam. Vide Gam. decif. 91. n. 1. Cald. Pereira de renouat. q. 5. n. 29. & de extinct. c. 7. n. 18. Card. Mantic. d. lib. 2. tit. 28. num. 12. Stephan. Gratian. *discept. forens.* c. 24. num. 17. & 18. Molin. disp. 459. n. 21. Valasc. q. 38. n. 15. Camil. Borrell. d. tit. 33. n. 94. Ouid. de Amicis in reper. huius cap. 98. vbi q. 9. disputat an hæres ignorans rem esse emphyteuticam, mortuo principali emphyteuta, non soluens Canonem debito tempore, & determinato perdat ius suum.
- Limita duodecimò in alienatione facta in socium, vel collegam eiusdem emphyteusis. Vide Sarm. lib. 3. select. c. 2. n. 21. Molin. disp. 406. n. 8. Cenall. g. 435. Cald. Pereira de extinct. c. 8. n. 1. & quest. forens. consil. 7. n. 55. Cardin. Mantic. d. tit. 28. n. 45. Cardin. Tusch. lit. E. concl. 202. n. 7. & conclus. 207. n. 130. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 8. Hieron. Portoles in tract. de confortibus, c. 62. n. 4. Vnde in alienatione, quam facit subemphyteuta emphyteutæ, non requiritur consensus directi domini, quia res de facili reuertitur ad suam naturam, argum. l. si vnus, §. pactis ne petere, ff. de pactis, & facit gloss. verbo numerandum, in c. 3. de prebendis, lib. 6. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo vel aduersarij dolo, n. 82.
- Limita decimotertio in diuisione, quam faciunt inter se plures emphyteutæ, vt per Soar. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 44. n. 349. & seq. Cardin. Mantic. d. lib. 2. tit. 38. à n. 46. Azor. d. cap. 8. q. 6. Cenall. quest. 435. n. 1. Gam. decif. 243. n. 6. & 7. & decif. 268. n. 2. Valasc. consil. 53. n. 4. & de partit. cap. 25. à num. 7. Cald. Pereira de nominat. quest. 24. à n. 14. Stephan. Gratian. *discept. forens.* cap. 36. à num. 1. Rebello d. lib. 14. quest. 4. n. 8. Rota in Romana diuisionis domus 9. May 1614. coram bonæ memoriæ Buratto inter eius impressas decif. 50. num. 2. vbi Ferentil. in annot. lit. B. vbi declaratur cum Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 2. tit. 28. sub num. 48. vt procedat quando emphyteusis recepta fuit à patre pro se, & filiis, & hæredibus, non autem quando emphyteusis à principio duobus etiam fratribus concessa fuit.

77 Limita decimoquarto in seruiente, quam potest emphyteuta super rebus emphyteuticis extra consensum domini constituit. Vide Cacharan. *Pedem. decis. 156. n. 8. Surd. decis. 286. n. 12. Amaris Marchia decis. 92. n. 5. & 6. Camil. Borrell. d. tit. 33. a. n. 51. Gaspar. Roderic. de annis reddit. lib. 1. q. 3. n. 7. vers. hinc est. Surd. de alimentis, tit. 4. q. 1. c. a. n. 6. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 43. n. 1. & 2. Rebello d. q. 4. n. 11. prope finem.*

78 Limita decimoquinto in nominatione emphyteutis absque traditione. Vide Gammam *decis. 116. Cald. Pereira de extinct. c. 21. n. 9. Cened. d. collect. 144. n. 10. Cabed. p. 1. decis. 103. nouissime Benedict. Pinel. select. iuris interpret. cap. 15. num. 5. Quando enim emphyteutis transit ad comprehensos in inuestitura, in ea translatione non requiritur domini consensus, nec soluitur laudemium; Valasc. de iure emphyt. q. 18. n. 28. & conf. 71. n. 16. Cald. Pereira de nominat. q. 10. num. 30. D. Barbosa in l. usufructu, num. 28. ff. soluto matrim.*

79 Limita decimo sexto in constitutione usufructus, qui potest constitui in fundo emphyteutico absque domini consensu. Vide Vezin. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. n. 322. pag. 690. Cottam in memorab. verbo emphyteuta 6. Gam. decis. 299. a. num. 1. Pinel. in l. 1. c. de bonis matern. p. 3. num. 70. col. 2. Surd. de alimentis, tit. 8. prinleg. 43. n. 6. Valasc. consil. 16. n. 3. alleg. iuris pro maioratu de Bellas, p. 2. num. 112. Cald. Pereira de extinct. c. 5. a. n. 2. D. Barbosa in d. l. usufructu, n. 14. ff. soluto matrim. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. num. 3.*

80 Limita decimo septimo in pignore, vel hypotheca, quia bona emphyteutica possunt irrequisito domino pignori, vel hypothecari. Vincent. de Franchis *decis. 226. n. 1. Anton. Gabr. lib. 6. commun. tit. de regulis iuris, conclus. 12. num. 19. Gam. decis. 28. num. 2. & decis. 214. Surd. decis. 97. num. 10. & 11. & decis. 160. num. 1. & decis. 173. num. 12. Camill. Borrell. in summa decis. tit. 33. num. 116. cum segg. Corbul. de causis priuat. ob alien. irrequisito domino factis, limit. 33. Cardinal. Tusch. *tom. 3. lit. E. conclus. 212. n. 7. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 14. Galp. Roder. de annis redditibus, lib. 1. q. 3. n. 7. vers. potest etiam sine consensu, & lib. 2. quest. 22. n. 51. Cald. Pereira de extinct. c. 5. a. num. 27. & 61. Molin. disp. 461. num. 12. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. a. num. 7. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. n. 51. Morte autem hypothecantis finitur hypotheca, in iura reg. l. ex vitigali fundo, ff. de pignor. & tradita per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 88. n. 40. domino autem directo consensum praestante durabit hypotheca vitra vitam hypothecantis ex Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 95. §. 1. ad finem, Farin. in nouiss. Rota decis. 183. n. 13. vbi n. 12. resoluit quod si res emphyteutica redeat ad dominum vti dominum, non vti priuatum ex acquisitione habita ab emphyteuta, omnes obligationes, & onera per emphyteutam imposita extinguuntur, & res redit libera ad dominum.**

81 Limita decimo octavo in alienatione partis emphyteutis, itavt emphyteuta non a tota emphyteuti, sed ab illa tantum parte indebit alienata cadat in commissum. Vide Tirag. de retract. lign. §. 23. gloss. 1. n. 28. Grammat. *decis. 49. Menoch. consil. 325. num. 76. Craff. tom. 1. commun. opinionum lib. 4. tit. 44. n. 278. pag. 686. vbi Bellacomb. num. 332. Martin. Monter a Cuenca Aragonia decis. 5. a. num. 74. Surd. de alimentis, tit. 9. num. 28. & 68. Cald. Pereira de extinct. c. 5. num. 58. & cap. 9. num. 1. 8. 15. & 19. D. Barbosa in l. diuor. tio, §. fin. part. 2. num. 41. ff. soluto matrim. Cened. d. collect. 144. n. 36. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 4.*

82 Limita decimo octavo in alienatione partis emphyteutis, itavt emphyteuta non a tota emphyteuti, sed ab illa tantum parte indebit alienata cadat in commissum. Vide Tirag. de retract. lign. §. 23. gloss. 1. n. 28. Grammat. *decis. 49. Menoch. consil. 325. num. 76. Craff. tom. 1. commun. opinionum lib. 4. tit. 44. n. 278. pag. 686. vbi Bellacomb. num. 332. Martin. Monter a Cuenca Aragonia decis. 5. a. num. 74. Surd. de alimentis, tit. 9. num. 28. & 68. Cald. Pereira de extinct. c. 5. num. 58. & cap. 9. num. 1. 8. 15. & 19. D. Barbosa in l. diuor. tio, §. fin. part. 2. num. 41. ff. soluto matrim. Cened. d. collect. 144. n. 36. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 4.*

collect. 1246. vers. inferitur sexto. Molin. disp. 459. vers. quando emphyteuta. Castillo quorid. lib. 1. de usufructu, c. 24. n. 8. Don. Garc. Mastrillo Sicilia decis. 199. n. 8. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 13. Galgancet. de condit. & demonstrat. p. 2. c. 5. q. 23. n. 3. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 36. n. 18. cum segg. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 7. vers. atque. Camil. Borrell. in summa decis. tit. 33. n. 81. Ouid. de Amicis de iure emphyt. in repet. huius cap. quest. 6.

Limita decimo nono in emphyteuta fisci, qui potest irrequisito domino emphyteutism alienare, nisi in titulo emphyteutico alienatio prohibita reperitur, iuxta l. 1. c. de feudis parimon. lib. 1. vbi Bart. & alij, quos refert & sequitur Gam. *decis. 242. num. 2. Valasc. q. 13. n. 1. col. 4. Peregrin. de iure fisci, lib. 5. tit. 5. n. 40. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 36. n. 18. Cald. Pereira de extinct. c. 2. num. 9. & c. 4. n. 35. & seg. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 12. secus in emphyteuta Reip. vt per Valasc. q. 48. in fine. Rebello d. lib. 13. q. 5. n. 2. in fin.*

Limita vigesimo in alienatione, vel venditione cum conditione, si domino placuerit, vel si consensus domini accesserit, aut si emphyteuta proleuerit se vendere, vel alienare saluo, & reseruat domino consensu, & non aliter, nec alio modo; nam tunc, etiam si traditio sequatur, non incurritur caducitas, plures Doctores refert Cened. *collect. 144. n. 27. quibus adde Vincent. de Franchis decis. 267. a. num. 1. Mich. Grass. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. pag. 686. n. 279. vbi Vezin. n. 284. Bellacomb. tom. 7. tract. de feudis, tit. 8. quibus ex causis feudum amittatur, pag. 636. Frece. de subfeudis, lib. 2. §. prima auctoritas, n. 23. Menoch. conf. 28. n. 10. & conf. 38. Gam. decis. 147. num. 4. Thesaur. decis. 169. Flamin. de resignat. libro 7. quest. 1. num. 67. & 70. Cald. Pereira de extinct. c. 5. num. 84. & c. 6. a. num. 26. Molin. disp. 459. num. 10. Cardoso in praxi iudicum, verbo clausula, num. 1. & verbo emphyteusis, num. 6. post princip. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 526. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 18. cum segg. Cardin. Tusch. litera E. conclus. 207. num. 76. & 80. D. Marta de clausulis, p. 1. clausula 74. & in votis nouiss. decis. voto 196. alganette de condit. & demonstrat. part. 1. cap. 52. num. 2. Rebello d. part. 2. lib. 13. quest. 4. num. 10. Camil. Borrell. d. tit. 33. de emphyt. num. 88. & 90. Ouid. de Amicis de iure emphyt. in repet. huius cap. q. 1. quorum plures refero ego ipse de dictionibus, clausula 93. num. 13.*

Limita vigesimo septimo quando dominus vult agere contra heredem emphyteute alienantis, quia contra illum non potest dominus declarare commissum incursum, si in vita emphyteute tacuit. Vide Socin. sen. consil. 66. num. 18. vers. quinto confirmatur, vol. 3. Ruin. conf. 10. num. 5. & conf. 159. num. 12. vol. 1. Callad. decis. 2. num. 2. & decis. 3. num. 3. de locato, Cardin. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 27. n. 34. Menoch. consil. 757. num. 9. & conf. 865. num. 23. Bellon. iun. conf. 68. num. 11. Cened. d. collect. 144. num. 14. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 3. num. 26. Cald. Pereira de extinct. cap. 18. num. 13. & in l. si curatorem, verbo sua facilitate, n. 69. Gam. decis. 17. & decis. 41. num. 24. Surd. de alimentis, tit. 1. quest. 48. a. num. 45. Valascum consil. 71. num. 13. & consil. 101. num. 5. Camil. Borrell. d. tit. 33. de emphyteusi, num. 92. Burfatum consil. 447. num. 6. volun. 6. Honded. consil. 2. mon. 52. & consil. 55. num. 20. & lib. 1. num. 94. Magon. Florent. decis. 69. num. 11. & plures alios, quos refert Marius Antonius variarum resolut. lib. 1. resol. 98. num. 10. secus quando dominus ignorauit caducitatem per praedecessorem emphyteutam esse incursum, quia

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 151

- quia tunc etiam contra successores agi potest, Ruin. *conf. 70. n. 13. vers. nec obstat. lib. 5. Honded. d. conf. 55. n. 92. Gregor. XV. decis. 529. n. 18. ubi n. 19. quod ignorantia non presumatur.*
- 86 Limita vigesimo secundo, quando consuetudo est in loco, quod emphyteuta alienet sine domini requisitione, tunc enim licet alienet irrequisito domino, non cadit à iure suo, ut per Redoan. *de rebus Ecclesiae. tit. de caducitate ob rei alienat. n. 13. pag. 513. Corbul. tit. de causa priuat. ob alienat. limit. 32.*
- 87 Limita vigesimo tertio in re solita alienari absque consensu domini, ut per Menoch. *conf. 1. n. 131. Cald. Pereira de extinct. c. 7. n. 17.*
- 88 Limita vigesimo quarto, quando in instrumento emphyteutis adiectum fuit, quod emphyteuta possit alienare emphyteusum in quemcumque liberè, quandoque, &c. vel quando emphyteusum fuit accepta pro accipiente, & omnibus, quibus concedere voluerit, in hoc enim casu emphyteutam non debere requirere prius consensum directi domini, tenent Clar. in 8. *emphyteusis quest. 13. n. 7. Corbul. ampl. 2. num. 5. Molin. d. tract. 2. disp. 459. num. 26. Ouid. de Amicis in reper. huius cap. quest. 3. Sed hoc tamen intelligendum est, ut novus emphyteuta non dicatur liberatus ab onere suscipiendi inuestituram à domino directo, quem expectabit per duos menses, & cui soluet laudemium pro dicta inuestitura, Bero. hic. n. 24. Molin. d. num. 26. in fine, Menoch. *conf. 297. num. 27. quicquid dicant Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 33. num. 340. Cardin. Mantie. p. tit. 28. num. 36.**
- 89 Limita vigesimo quinto, quando pendet lis inter dominum, & emphyteutam super dictis bonis emphyteuticis, tunc enim alienationem dictorum bonorum fieri posse resoluit Menoch. *conf. 79. n. 26. & seq. quem refert Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitor. §. 4. n. 17. in princ.*
- 90 Vel cessando à solutione canonis per biennium.] Notatur ad hoc quod emphyteuta Ecclesiae amittit emphyteusum cessando à solutione canonis per biennium, concordat Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 39. §. 2. & resolunt Clar. 8. *emphyteusis. q. 8. in princip. Corbul. d. tit. de causa priuationis ob non solum canonem, in princ. Molin. disp. 453. in princip. Pichard. in §. adeo. n. 52. Instr. hoc tit. Valde. de iure emphyt. q. 2. in princ. Card. Mantie. d. lib. 2. tit. 27. in princip. Cald. Pereira de renouat. q. 16. num. 10. Rebello p. 2. lib. 13. q. 10. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 95. Rota decis. 400. n. 11. apud Farin. p. 1. recent. citati à Cened. d. collect. 144. num. 4. Card. Canaler. decis. 360. n. 1.*
- 91 Primò amplia, ut habeat locum, etiam si res emphyteutica sit magni valoris, pensio vero pro illa solvenda, sit valde exigua, nam si emphyteuta Ecclesiae per biennium, & emphyteuta priuati per triennium illam non soluant, incidunt in commissum, ut per Tiraquell. *de iudicio in rebus exig. vers. 51. Surd. de alimentis. tit. 8. privileg. 61. num. 23. & tit. 7. q. 17. num. 23. & 24. Cardin. Mantie. d. lib. 2. tit. 27. num. 13. Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. quest. 11. num. 12. & conf. 38. num. 9. Molin. disp. 453. vers. dubium etiam est. Rebello d. lib. 13. q. 8. num. 8. Ouid. de Amicis in reper. huius cap. quest. 7.*
- 92 Secundò amplia, ut procedat etiam si emphyteuta non in totum, sed in partem solutionis canonis in vno nummo cessauerit. Vide Corbul. *ubi sup. ampl. 5. num. 1. & plures Doctores citat Cened. d. collect. 144. num. 21. quibus adde Surd. decis. 301. n. 91. Gam. decis. 41. num. 2. Cald. Pereira de extinct. c. 9. à num. 6. & lib. 1. quest. forens. q. 11. num. 12. & conf. 38. n. 9. Card. Mantie. d. lib. 2. tit. 27. num. 14. & 53. Molin. disp. 453. vers.*

mainis dubium, Menoch. conf. 1282. in fin. volum. 13. Octau. Glor. resp. 7. n. 1. Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphyt. c. 7. q. 5. Cardofo d. verbo emphyteusis, num. 8. Rebello d. lib. 13. q. 8. n. 8. Alex. Randell. varior. resol. lib. 1. c. 17. sub n. 27. Verall. decis. 182. n. 2 & dec. 300. n. 3. Cornaz. decis. Lucensi 1. num. 33. Borrell. d. tit. 33. n. 96. & idem Rebello n. 9. cum aliis resoluit quod soluens magnam pecuniam quantitatem, & deficiens in nummo, non incurrit totam poenam commissi, sed accusandus erit pro rata.

Tertiò amplia, procedere et si emphyteuta à domino directo interpellatus non fuerit, ut pensionem soluat, adhuc enim cessando in solutione pensionis per biennium, vel triennium incidit in commissum ut per Corbul. *tit. de causa priuationis ob non solum canonem, ampl. 5.*

Quartò amplia, ut habeat locum etiam si in contractu emphyteutico apposta sit poena propter non solutam pensionem debito tempore, quia etiam tunc emphyteuta per triennium, vel biennium cessando in solutione pensionis incidit in commissum, ut per Clar. 8. *emphyteusis. q. 8. n. 12. Corbul. d. tit. de causa priuat. ob non solum canonem, ampl. 9.*

Quintò amplia, ut locum sibi vendicat in Ecclesia, quæ ab alia Ecclesia, vel à priuato rem in emphyteusum accepit, quia si eius Rector, sine Prælatus pensionem per biennium, vel triennium non soluerit, etiam incidit in commissum, gloss. verbo repelli, ibi, respondeo idem in authent. qui rem, C. de Sacros. Eccles. Corbul. *ubi sup. ampl. 27. in princ.*

Sextò amplia, ut procedat etiam si contractus sit nullus, quia fauore Ecclesiae tenetur emphyteuta soluere pensionem in eo contentam, ac si contractus substitisset. Vide Vincent. de Franch. *decis. 296. Surd. decis. 108. n. 14. & emphyteuta recipiens emphyteusum ab Ecclesia sine solemnitatibus nullitatem contractus allegare non potest; teneturque canonem soluere, ut per Camil. Borrell. d. tit. 33. n. 324.*

Septimò amplia, quamvis emphyteuta lite pendente non soluat canonem, & transactum sit biennium, ut per Corbul. *sub tit. de caus. priuat. ob non solum canonem, ampl. 6. in fine, Card. Mantie. d. lib. 2. tit. 27. n. 12. in fin. Seraphin. decis. 958. n. 2. Ouid. de Amicis in reper. huius cap. q. 100. n. 2. quamvis Surd. decis. 6. n. 1. & conf. 86. teneat, quod nullo pacto in hoc casu incidatur in commissum.*

Primò limita, prædictam regulam non procedere, quando emphyteuta, qui cessauit in solutione pensionis, erat creditor domini directi, cui pensionem soluere tenebatur, in æquali, vel maiori quantitate, tunc enim si emphyteuta sit paratus compensare post lapsum biennium, vel triennium, cessat poena commissi Vide Tiraq. *de retract. lign. 8. gloss. 3. n. 4. Corbul. d. tit. de causa priuat. ob non solum canonem, limit. 5. Redoan. in tract. de rebus Ecclesiae non alien. cap. 3. q. 19. n. 1. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 142. Mascard. de probat. concl. 251. n. 10. Menoch. conf. 372. n. 30. Gasp. Roderic. de annis redditib. lib. 2. q. 18. n. 4. & 7. Card. Mantie. d. lib. 12. tit. 27. n. 65. Azor. d. lib. 10. de emphyteusis. c. 6. q. 4. Rebello d. lib. 13. q. 8. n. 6. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 124. Surd. decis. 191. num. 3. Anton. Monach. Florent. decis. 36. n. 18. Quæ limitatio procedit etiam si emphyteuta mediante iuramento se obligasset domino directo ad soluendam pensionem, ut per Roland. à Valle *conf. 97. lib. 1. à num. 26. & plures alios relatos per Ouid. de Amicis in reper. huius cap. quest. 97.**

Secundo limita, si ab alio extraneo pensio fuerit soluta, sufficit enim canonem à quocunque fuisse solutum, ne res incidat in commissum. Vide Ioseph. de

152 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- Selle decif. 204. a. n. 15. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 64. Surd. decif. 286. n. 7. Seraph. decif. 1186. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. 9. 8. Rebello d. lib. 13. q. 10. n. 2. Cened. d. collect. 144. n. 19. quamvis domino nolente, & invito, non cuitari caducitatem ob solutionem, quæ fieret ab altero quam emphyteuta; resoluant Baptista Cost. de remed. subsid. remed. 121. n. 10. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 30. Corbul. limit. 7. n. 2. Redoan. de rebus Ecclesie, q. 19. c. 3. n. 7. Marfil. sing. 367. Carot. de obligationibus, p. 24. 24. num. 6. Ioseph. Ludouic. Perus. decif. 35. n. 5. Guid. Papæ decif. 173. Stephan. Gratian. discept. forens. 8. n. 7. & 8. Et tunc solutio præsumitur facta procuratorio nomine. Vide Mascard. de probat. concl. 1004. n. 39. Menoch. de præsumpt. lib. 2. q. 33. n. 3. Et tenetur dominus directus eam acceptare Cott. in memorabili, verb. soluit, pag. 768. Flores de Mena lib. 1. q. 21. n. 132. Quæ quidem limitatio tanto magis procedit, si iste tertius extraneus haberet hypothecam super emphyteusi, tunc enim sine mandato pro conseruatione iuris sui, siue hypothecæ posset soluere canonem etiam invito domino directo, Card. Tusch. d. lit. E. concl. 192. n. 85. & 86. Steph. Gratian. d. cap. 8. num. 2.
- 101 Tertiò limita in censu à cuius solutione etiam si per mille annos cessatum sit, nunquam intelligitur caducitas commissæ. Vide Couart. lib. 1. variat. c. 7. num. 1. Valasc. quest. 32. num. 30. Gutier. de iurament. confirm. part. 1. cap. 31. num. 9. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 3. num. 10.
- 102 Quartò limita in ignorante, quia excusandus est emphyteuta pensionem ob ignorantiam non soluens. Vide Corbul. d. tit. de causa priuationis ob non solum canonem, limit. 20. Mascard. de probat. concl. 881. num. 5. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo sua facultate, n. 20. & de renouatione, q. 5. n. 25. & de extinct. cap. 7. num. 18. Flores var. lib. 1. quest. 3. num. 3. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 40. Molin. disp. 453. vers. dubium est quid si emphyteuta, Rebello d. lib. 3. quest. 8. num. 1. Caualer. decif. 94. ex num. 1. Seraph. de privilegiis iuram. priuil. 4. num. 131. ubi etiam resoluit, quod stante iusta verisimilitudine ignorantie, qui eam allegat, poterit probare per proprium iuramentum, & in hærede emphyteute, qui ignorauit, nuncupatim idem resoluit Surd. de alimentis, tit. 1. q. 8. num. 39. cum seq. & latè Ouidius de Amicis in repet. huius cap. 8. & 9. in quo ignorantiam præsumi tenet Rebello d. q. 8. a. n. 1. Si emphyteuta habet, vel relinquit plures hæredes, & unus ipsorum soluit partem Canonis, alius non, nunquid res tota emphyteutica cadat in commissum, an tantum pro parte non soluentis? vide Ouid. de Amicis loc. cit. quest. 10.
- 103 Quinto limita in fundo, quando pro illo non soluit pensio, sed seruitium, scilicet personale. Vide Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. n. 7.
- 104 Sexto limita in Ecclesia, quæ si non soluat canonem, debet restitui aduersus solutionem omittam. Vide Cald. Pereira d. q. 11. num. 13. Surd. de alimentis, tit. 8. priuil. 61. num. 14. Less. de iustit. lib. 2. c. 24. dub. 9. n. 28. Card. Mantic. lib. 22. tit. 27. n. 69. Modern. de iuris dict. p. 4. casu 17. n. 29. & 30. Camil. Borrell. d. tit. 33. num. 383.
- 105 Septimo limita in minore acceptante emphyteusim; si verò acceptata sit per maiorem, & hæres minor non soluat debitum canonem, incidet in commissum, nec restituitur ex privilegio minoris ætatis. Vide Ioseph. Ludou. Perus. decif. 54. n. 6. plures Doctores refert Cened. d. collect. 144. num. 5. quibus adde Farin. in 1. collect. nouiss. Rotæ decif. 221. n. 14. Borgnin. Canalean. Fiuiz. decif. 30. n. 120. p. 2. Borrell. d. tit. 33. num. 107. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 431.
- optimè D. Barbol. in l. hæres absens, in princ. num. 255. ff. de iudic.
- Octauò limita in muliere, & rustico simplici. Vide 106 de Rebello d. quest. 8. num. 1. ubi num. 2. resoluit, quod in iudiciali foro ignorantia iuris non excusat, qualis esset si quis ignoraret irrequisito domino nefas esse alienare rem emphyteuticam, aut nesciret soluendam esse pensionem ex re, quam scit esse emphyteuticam. Vide Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 43. Menoch. de arbit. casu 194. n. 21. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 7. n. 19.
- Nono limita in impedito iusto impedimento. Vide 107 Flamin. de resignat. lib. 1. q. 13. num. 15. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 58. quod exemplificari potest in deuto in carceribus, Camill. Borrell. d. tit. 33. de emphyteusi, num. 358. Corbul. sub tit. de causis priuat. ob non solum canonem, limit. 10. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. 9. 100. num. 15. & 16. exemplificat etiam si fuisset pestis, & num. 17. si emphyteuta non habeat tutum accessum propter graues inimicitias, vel aliam legitimam causam accedendi ad locum, in quo debet fieri solutio, & n. 18. quando fuit factum præceptum à iudice emphyteuta ne resoluatur.
- Decimò limita in paupere, qui propter paupertatem 108 non soluit canonem. Vide plures Doctores, quos citat Cened. d. collect. 144. num. 62. Rot. Lucen. diuers. 137. quam refert Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 3. collect. 588. vers. limita quarto. Corbul. de iure emphyt. tit. de caus. priuat. ob non solum canonem, limit. 29. n. 1. Card. Mantic. de tacitis & ambig. conuent. lib. 22. tit. 27. n. 54. Caualer. decif. 94. n. 5. Surd. de alimentis tit. 1. q. 38. n. 37. Molin. disp. 433. vers. maioris Rebello d. lib. 3. q. 9. n. 7. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 66. & num. 169. subdit procedere etiam si sua culpa obuenerit.
- Vndecimò limita in emphyteuta, quandiu rei em- 109 phyteuticæ possessionem assequi non potest, vel quandiu plures domini inter se contendunt. Vide Clar. §. emphyteusis q. 8. num. 5. Kirchou. tom. 2. commun. opin. in fine, tract. de feudis tit. 8. n. 6. pag. 632. Gam. decif. 83. num. 2. in fin. Surd. decif. 6. n. 4. cum seqq. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 44. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 223. à princip. Ioseph. de Sesse Aragonie decif. 35. a. num. 15. Don Garc. Mastrillo Sicilia decif. 15. num. 1. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 337. & num. 338. limitat si culpa sua, aut dolo desisisset possidere, & n. 380. quod non excusatur emphyteuta si spoliatus fuerit sua possessione, absque ipsius domini consensu, nec eo causam dante.
- Duodecimò limita si propter bellum, vel pestem 110 fructus non poterunt percipi. Vide Redoan. de rebus Eccles. non alien. quest. 73. c. 4. a. n. 4. Thesaur. decif. 20. num. 1. vers. limitat. Viuian. rom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 44. num. 190. ubi Bellacomb. num. 205. Valasc. q. 27. n. 13. plures Doctores refert Cened. d. collect. 144. num. 67. in fine, quibus adde Surd. decif. 326. num. 64. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 13. num. 65. Ceual. communium contra communes q. 441. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 195. num. 19. Azot. instit. moral. part. 3. lib. 10. de emphyteusi c. 6. q. 3. Rebello d. lib. 13. q. 8. n. 4. Camil. Borrell. d. tit. 33. a. n. 162. Cardin. Tusch. d. lit. E. concl. 204. num. 67. & 9. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 39.
- Decimotertio limita si non adesset, cui pensio sol- 111 neretur. Vide Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 241. num. 15. ubi num. 17. resoluit hoc procedere licet emphyteuta non fuisset protestatus, quod canonem solueret, si adesset, qui reciperet, & num. 19. admonet non esse inutile protestari, consignare, seu deponere ad maiorem cautelam, quod etiam resoluit Anton. Monach. Florent. decif. 59. num. 7. & 8. & citat Surd. conf. 56.

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 153

- conf. 56. n. 22. & 31. Carot. de deposito, p. 1. excusat. 4. num. 11.
- 112 Decimoquarto limita, si domus, vel molendinum, ex quo soluebatur pensio, sit per incendium, aut terræ motum, aut publici fluminis alluvione destructum, itavt area solùm permaneat, quia nec tunc emphyteuta tenebitur reedificare, sicut nec antiquam pensionem solvere, plures refert Doctores Cened. d. collect. 144. n. 74. quibus adde Valasc. q. 26. n. 8. & q. 27. n. 2. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. num. 202. & 204. Garc. de expens. cap. 15. num. 17. Sord. de alimentis, tit. 7. quest. 33. num. 19. & decif. 198. n. 4. Stephan. Gratian. cap. 195. num. 17. Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. q. 40. Molin. disp. 454. vers. quando domus. Rebello d. lib. 1. q. 9. num. 3. Destructa enim re emphyteutica cessat census solutio pro eadem re, & domino remanet solum, vt per Camill. Borrel. in summa decif. tit. 33. n. 29. vbi n. 20. declarat, quando res esset destructa in totum, & n. 232. limitat quando paulatim destructa esset negligentia emphyteutæ, quia tunc debetur domino integra pensio.
- 114 Decimoquinto limita si marito non fieret solutio Canonis rei emphyteuticæ dotalis. Vide Menoch. conf. 88. num. 41. Sord. decif. 10. num. 6. & 20. & decif. 286. num. 8. Cabed. part. 1. decif. 154. vbi etiam an pater possit præindicare filio, Camil. Borrel. d. tit. 33. a num. 318. latè Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 17.
- 115 Decimosexto limita si adfit statum, vel consuetudo, quod emphyteuta propter Canonem non solutum per totum biennium, vel triennium non priuetur iure suo. Vide Molin. disp. 453. vers. vtrum autem validum sit pactum. Cardin. Mantie. d. lib. 22. tit. 2. n. 46. & tit. 27. n. 38. & 39.
- 116 Decimoseptimo limita si fructus non singulis annis, sed de biennio in biennium in debita copia colligantur, sicut in fructibus oliuarum, quia tunc nisi per quatuor annos continuos hæc poena incurritur. Vide Cardin. Mantie. d. lib. 22. tit. 27. n. 36. D. Barbos. in l. diuortio, §. quod in anno, ff. de soluto maritum. Rebel. d. lib. 23. q. 7. n. 7. Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. num. 17.
- 117 Decimo octauo limita, quando dominus post commissum incursum ob cessationem Canonis recipit pensionem ab emphyteuta, tunc enim cum amplius expellere non potest. Vide Gabr. conf. 66. n. 54. cum seg. & conf. 75. num. 1. vol. 2. Canalean. decif. 25. n. 11. part. 5. Afflic. decif. 174. num. 3. Magon. Florent. decif. 145. num. 14. & Lucen. decif. 35. num. 7. Corbul. vbi supra limit. 11. Menoch. remed. 9. recap. num. 152. & de presumpt. lib. 3. q. 112. num. 1. & quest. 132. num. 48. & 945. num. 7. & 21. & conf. 20. num. 58. & consil. 355. num. 11. Gam. decif. 72. num. 5. & decif. 299. num. 2. & decif. 283. num. 4. Mascard. de probat. conclus. 252. & concl. 417. num. 4. & conclus. 881. num. 6. & concl. 1262. num. 24. & conclus. 1316. num. 2. Mench. illustr. cap. 61. num. 14. plures refert Doctores Cened. d. collect. 144. num. 11. quibus adde Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 138. num. 5. Ferentil. in annot. ad decif. 617. Buratt. n. 8. Sord. de aliment. tit. 1. q. 48. num. 27. & tit. 6. q. 3. n. 36. & 67. & decif. 317. num. 1. & num. 15. cum sequentibus, decif. 181. num. 1. & decif. 189. a. n. 11. Borrell. d. tit. 34. de emphyt. num. 143. Mor. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 22. n. 2. & 11. & resol. 25. n. 2. & resol. 98. a. n. 13. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 152. a num. 12. Barz. decif. 50. num. 3. Cardin. Tusch. tom. 3. lit. E. concl. 193. a num. 1. Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. quest. 33. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 11. n. 16. Martin. Monter à Cuena Aragon. decif. 5. Flores ad Gam. de-

cif. 72. num. 3. Cenall. q. 402. Flamin. de resignat. lib. 6. q. 3. num. 30. Cald. Pereira de nominat. q. 19. num. 78. & de extinct. cap. 11. n. 8. & quest. forens. conf. 38. n. 7. Card. Mantie. d. lib. 22. tit. 83. & decif. 200. Stephan. Gratian. Marchie decif. 49. n. 30. & 31. Molin. disp. 453. vers. dubium vtrum si postquam, a num. 7. Rebell. d. lib. 13. quest. 11.

Amplia hanc 18. limitat. vt procedat, sine dominus recipiat Canonem temporis, quod lapsum est post incursum caducitatem, sine etiam temporis præteriti ante commissam caducitatem si non incepit ab expulsionem, vt reprobat Bart. & aliis contrarium sentientibus tenuerunt Gig. de pensio. q. 73. num. 3. Clar. in §. emphyteusis, q. 10. post princip. cum aliis per Corbul. de emphyteusi lit. de primat. ob non sol. can. limit. 21. Sord. decif. 317. n. 14. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 633. n. 38. 39. & 40. quos refert Ferent. vbi supra ampliatur primo.

Amplia deinde vt caducitas censeatur remissa etiam per solam Canonis petitionem, Ruin. conf. 119. num. 3. vol. 5. Tiraq. de retract. conuent. §. gloss. 2. n. 64. Sord. d. conf. 86. num. 15. & d. decif. 317. num. 1. & 14. Corbul. d. limit. 21. num. 9. Stephan. Gratian. d. c. 633. num. 37. 38. & 39. & fuit reolutum in Romana domus 17. Iuri 1619. coram bonæ memor. Patriarcha Manzanedo.

Amplia denique, vt procedat etiam quod dominus in actu receptionis protestetur se Canones recipere sine præiudicio deuolutionis, seu salvo iure caducitatis, quia huiusmodi protestatio tanquam contraria facto non suffragatur, non enim reperitur per dominum aliquod quod possit præferuari, ex quo exactio pensionis, & caducitas sunt contraria, itavt simul stare minime possint, vnde cum caducitas per voluntatem domini Canonem recipientis cessauerit, nullum ius ipsi protestanti potest referuari, est enim inconueniens quod quis eodem tempore habeat pro emphyteuta, & pro non emphyteuta, ac ideo quicquid protestatio dicat, factum præualeat verbis, ita contra Bart. tenent Ruin. conf. 110. n. 4. & conf. 151. n. 12. lib. 1. Guid. Papæ decif. 171. & seg. Gig. d. q. 73. in fine, Mantie. decif. 200. n. 2. Marefc. d. lib. 2. c. 138. n. 6. & fin. Sord. conf. 86. n. 16. & finit dictum in Romana præstationis cedule 1. Decembris 1628. coram R. D. meo Coccino, Buratt. decif. 624. num. ult. Quod quidem intelligitur habere locum, vbi dominus cum tali protestatione recipiat Canones temporis decursi post commissam caducitatem, secus autem si recipiat Canones temporis præteriti tantum, in quibus terminis intelligendi sunt Clar. §. emphyteusis, q. 10. in princ. Cardin. Mantie. de tacitis, lib. 22. tit. 33. n. 4. Camil. Borrel. in sum. crimin. decif. tom. 1. tit. 33. n. 146. & loquitur Rot. coram Buratto d. decif. 624. Præterea habet locum si emphyteuta expressè tali protestationi non contradicit, quia tunc videtur consentire, quo casu protestatio domino suffragatur. Imol. in cap. potuit, num. 39. de locato, Curt. sen. conf. 81. n. 2. Iason in l. 2. num. 127. C. de iure emphyt. censetur tamen emphyteuta expressè contradicere si protestetur se non cecidisse à iure suo, Ruin. d. consil. 151. n. 12. vers. nec obstat lib. 1. Mantie. d. tit. 33. n. 8.

Vtrum autem Prælatus recipiens pensiones post commissum decursas, censeatur remittere caducitatem, vide Bero. hic num. 173. Imol. d. num. 84. Burr. num. 19. Clar. §. emphyteusis, q. 10. a num. 3. Burg. de Pace conf. 44. num. 15. Menoch. d. pres. 112. num. 17. & conf. 79. num. 7. cum segg. Gam. Luste. decif. 268. num. 4. Mascard. concl. 252. n. 12. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, vel aduersarij dolo, n. 82. Aloyl. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. decif. 125. in 1. edit. Quarant.

LA RBOSA
Ius Can
No. 233
CVI
18

in summa Bullary, verbo alienatio rerum Ecclesiarum, n. 44. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 4. num. 13. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 4. n. 13. Card. Tusch. d. lit. E. concl. 193. n. 46. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. 9. 3. Hieron. Gabr. conf. 88. n. 15. lib. 1. ex quorum dictis illa verior est resolutio, quod Prælatus (si Ecclesia non est Collegiata) accipiens Canonem temporis præteriti, post incursum caducitatem dicitur illum remittere, si verò Ecclesia est Collegiata, Prælatus solus recipiens Canonem remittit caducitatem, nisi Capitulum dictam Canonis receptionem ratam habeat, quod ultra supracitatos tenent expressè gloss. hic, verbo expelli, circa med. Redoan. de rebus Ecclesie non alienand. q. 20. de mora purgat. ob cessationem solut. canon. n. 15. Stephan. Gratian. Marchia decif. 49. n. 24. Bellet. disquisit. Cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 5. n. 17. quicquid dicant Abb. & Iason. quos sequi videtur Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 14. n. 1. vers. similiter.

119 Intellige supra adductam 18. limitationem procedere, vbi dominus recipiens pensiones decursas post commissum, sciebat illud esse incursum ex alienatione indebita, seu cessatione solutionis secus si probabiliter ignorabat, argum. l. mater, ff. de inoff. testam. Alex. Butr. Hippol. Ruin. Grat. & plures alij, quos refert, & sequitur Rendin. in promptuar. recap. sentent. tom. 1. tit. 37. num. 3. Menoch. d. pref. 112. n. 15. Magon. Lucens. decif. 3. Mar. Anton. d. resol. 98. num. 16. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 10. n. 22. & de retract. convent. §. 1. gloss. 2. n. 60. Rot. decif. 280. p. 1. diuers. Mascard. concl. 881. num. 6. & concl. 1262. num. 8. & n. 25. Surd. decif. 181. num. 7. & decif. 203. num. 20. Cald. Pereira de extinct. cap. 11. num. 8. faciunt tradita per eundem cap. 15. num. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 145. Honded. conf. 55. num. 89. lib. 1. Rot. in Aqueen. emphyteusis 27. Marty 1628. coram Virili. Prælatus autem dominum ignorasse commissam caducitatem, Corbul. limit. 23. num. 5. Surd. decif. 181. num. 8. nisi post eam commissam emphyteuta per multum temporis spatium rem emphyteuticam possederit solvendo canonem. Dec. conf. 185. sub num. 12. vers. nec obstat, Rimin. iun. conf. 22. num. 15. & conf. 619. num. 50. Vnde procurator, seu factor recipiendo censum, seu pensionem non præiudicat domino, quin possit caducitatem incursum declarare, vt per Cened. d. collect. 144. n. 64. Ouidium de Amicis in repet. huius cap. 9. 36. Surd. decif. 21. n. 17. & decif. 148. num. 3. & decif. 181. num. 2. vbi num. 15. resoluit quoddam mandatum speciale requiritur ad remittendam caducitatem, de quo etiam Menoch. conf. 460. n. 14. Gratian. Marchia decif. 49. n. 25. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 149. cum segg. & n. 218. quoddam mandatum procuratorium ad petendum Canones præsentis, & futuros, non se extendit ad remittendam caducitatem. Declara, nisi dominus receptionem Canonis ratam habuerit. Ruin. conf. 151. sub n. 12. vers. & insuper non obstat, lib. 1. Rimin. iun. conf. 22. n. 11. Corbul. limit. 21. n. 16. in fine, Honded. conf. 55. n. 87. Mantic. de tacitis, lib. 22. tit. 33. n. 10. Stephan. Gratian. d. cap. 633. num. 42. Rot. decif. 896. in fin. p. 4. diuers. Vel nisi is, qui recipit Canonem, sit pater domini directi, quia legitimus administrator bonorum filij recipiendo Canonem domino præiudicat, Socin. sen. conf. 66. col. fin. vers. nec obstat si dicatur, lib. 3. Corbul. limit. 21. n. 17. Honded. vbi supra.

121 Sed an possit Prælatus emphyteutam priuatum propter Canonem non solum reintegrare absque auctoritate Sedis Apostolicæ non abs te inquirendum est, & breuiter reiecta sententia glossæ magnæ in presenti, & Alex. conf. 79. sine volum. 1. negantium dicendum est, quod si ipsa res nondum est incorporata Ecclesiæ, poterit Prælatus emphyteutam reintegrare, dummodo non alteretur natura prioris concessionis, Nat. conf. 441. num. 18. 19. & 31. Clar. §. feudum, q. 13. n. 6. Bellet. d. §. 5. num. 26. nisi sit Prælatus Ecclesiæ Collegiata, qui etiam in hoc casu sine consensu Capituli caducitatem remittere non poterit, gloss. in presenti, verbo expelli, circa med. Alex. conf. 14. n. 12. vol. 2. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alien. q. 20. de mora purgat. ob cessat. solut. canon. n. 13. Steph. Gratian. Marchia decif. 49. num. 24. Quando verò ipsa res est incorporata Ecclesiæ, absque dubio Rector, seu Prælatus Ecclesiæ etiam non Collegiata, non potest reintegrare emphyteutam, solemnitate iuris non seruatis, Alex. d. conf. 79. Bellet. d. §. 5. n. 25. Incorporata autem res tunc dicitur, quando post collationem à solutione, Canonis dominus expressè declarauerit emphyteutam cecidisse à iure suo, & propterea describi fecerit rem reuerfam inter bona mensæ, vel tacite declarauerit, hoc est, quoddam mensa collegerit fructus ipsius, & tenuerit illam per annum, Curt. iun. de feudis, q. 5. Clar. §. feudum, q. 13. n. 3. Menoch. conf. 79.

Decimonond limita vt procedat tantum domino directo in vita declarante velle se quoddam emphyteutam incurrat in commissum, nam si ipse dominus moritur antequam hoc declaret, talis declaratio ad hæredes ipsius non transibit, neque emphyteutam expellere poterunt. Vide Sebaft. Medices in tract. Mors omnis soluit, part. 2. concl. 100. num. 279. Magon. Florent. decif. 70. num. 1. Surd. decif. 57. num. 16. & decif. 194. n. 7. Caualean. part. 2. decif. 30. num. 130. Corbul. de iure emphyt. caus. 15. priuat. ampl. 43. num. 17. cum segg. Menoch. conf. 155. num. 17. & lib. 3. de presumpt. q. 112. num. 28. vers. primus est. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 19. num. 24. & cap. 8. num. 29. & quest. forens. lib. 1. quest. 20. n. 11. Gam. decif. 1. num. 2. & decif. 83. in fine. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resol. 98. num. 7. Aloyf. Ricc. in collect. decif. part. 4. collect. 1396. Valasc. conf. 101. num. 5. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 34. Molin. disp. 453. vers. dubium quoque est, Card. Tusch. tom. 3. lit. E. concl. 190. num. 25. Galp. Roderic. de annis redditibus, lib. 3. q. 7. n. 67. D. Barbosa in l. 2. in prin. p. 1. n. 136. cum segg. solut. matrim. & in l. si quis intentione ambigua, n. 72. ff. de indic. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 56. n. 53. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. 9. 30. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. d. collect. 44. n. 15.

Vnde caducitatem non declaratam in vita emphyteute non posse declarari contra eius successorem tenent citati supra n. 85. Aduerte tamen, quod caducitas potest quandoeunque declarari per hæredes, vel contra hæredes, & successores, quando adest clausula, quod quis cadat ipso iure & facto, ex Ber. conf. 98. n. 38. lib. 1. Burlat. conf. 252. n. 4. Clar. §. feudum, q. 65. n. 1. Honded. lib. 2. conf. 80. n. 69. Surd. decif. 29. n. 12. Caualean. decif. 43. n. 11. 14. & 50. p. 1. Corbul. in rubr. de causa priuati ob alien. ampl. 10. num. 1. Mar. Anton. d. resol. 98. n. 9. & 12.

Viginti limita si emphyteuta soluit Canonem illi, qui publicè gerebatur pro procuratore domini, quia liberans intelligitur ex solutione illi facta. Surd. decif. 181. n. 7. & 9. Caualean. Finis. decif. 30. num. 20. p. 2. Baptista Colta de facti scientia, & ignor. cent. 1. dist. 54. n. 8. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 103. Vel etiam quando soluit Canonem Prælato intruso, habens iustitiam, & verosimilem causam credendi eum esse Prælatum, quia quamvis nulliter sit Prælatus, rectè tamen soluit, & est liberatus, Corbul. tit. de causis priuati ob non solut. canonis, limit. 24. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. 9. 100. num. vlt. me citato in hoc loco, Ferentil. in annot. ad decif. 2. Buratti, n. 17.

Vige

126 Vigefimoptimo, limita moram non committi per emphyteutam ob quantitatem illiquidam canonis, vt per Alex. Randen. *variar. resol. lib. 1. c. 17. n. r.* Camill. Borrel. *tit. 3. n. 211.*

127 Vigefimofecundo, limita si prætenu mandati iudicis non foluerit, à caducitate enim, & eius pœna tunc liberabitur, Afflict. *decif. 328. & ibi Vrailis num. 1.* Mastril. *Sicilia decif. 193. n. 29.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 1. 4. num. 1.* Aloyf. Ricc. *d. part. 5. collect. 1704.* Anton. Monach. *Florent. decifione 59. num. 9.*

128 Vigefimotertiò, limita lite pendente super re emphyteutica inter duos directos dominos, vel hæredes, Boët. *decif. 107.* Corbul. *in tit. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 2.* Onid. *de Amicis in repet. huius cap. quest. 100.*

129 Per biennium.] Continuum scilicet, & non interpellatum, vt per Cald. Pereira *quest. forens. lib. 1. q. 11. n. 17.* & Ordin. Regia Lusitan. *lib. 4. tit. 3. n. 1.* nam ad effectum priuationis ob non solutionem tempora non coniunguntur, Socin. *sen. conf. 118. n. 6.* & *segg. lib. 4. vbi quod hoc est regulare in quacunque pœna, vt tempora non coniungantur, sequuntur Nauar. conf. 34. n. 2.* & *conf. 36. num. 1. in fine, de Regular. Anton. Ricc. de iure person. extra gremium Eccles. existensium, lib. 4. c. 8. n. 2.*

130 Vel cessando in solutione. Notatur quod asserenti se soluisse incumbit onus probandi. Vide Menoch. *conf. 372. n. 24.* Mascard. *de probat. concl. 601. n. 4.* & *concl. 603. n. 32.* & *concl. 1318. n. 3.* Valasc. *q. 21. n. 9.* Surd. *de alimentis, tit. 1. q. 48. n. 54.* & *conf. 86. n. 1.* & *conf. 288. n. 11.* Molin. *disp. 453. vers. dubium est quando aduersus, Honded. conf. 56. num. 1. lib. 1.* Anton. Menoch. *Florent. decif. 58. n. 2.* Et agens ad caducitatem eo quod emphyteuta cessauerit per biennium à solutione canonis, ob- tinet, si pendente lite perficitur triennium, quod tem- pore declaræ caducitatis nondum erat elapsum, ex Put. *decif. 426. lib. 3.* Anton. Monach. *Florent. decif. 56.*

131 Surd. *decif. 29. n. 10.* Aduerte quod à pœna caducitatis omnis causa etiam temeraria, vel bestialis excusat, vt per Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 17. n. 2.* Anton. Monach. *Florent. decif. 36. n. 3.* vbi n. 4. monet Clericos, & Religiosos quod non debeant esse proni ad caducitates, vel pœnas conventionales pe- tendas.

132 Nisi cleri satisfactione.] Notatur ad hoc, quod emphyteuta Ecclesie cessans per biennium in solutione canonis potest cleri satisfactione moram purgare ad effectum, vt euitet commissum, vide Valasc. *q. 5. n. 13.* Ioseph. Ludon. *Perus. decif. 90. n. 6. cum segg.* Ouid. *de Amicis in repet. huius cap. q. 28.* Azor. *instit. moral. p. 3. lib. 1. c. de emphyteusi, c. 7. quest. 7.* Rebello *d. lib. 1. q. 10. n. 3. vers. his positis, & n. 5.* Hieron. *de Laurent. Auen. decif. 143. n. 7.* Borrel. *d. tit. 3. n. 175.* Sesse *Aragonia decif. 205. à princip. non procedit in foro laicali.* Surd. *conf. 97. n. 31.* Anton. Monach. *Florent. decif. 59. num. 3.*

133 Quando autem quis dicatur celeriter soluere, vide Gutier. *conf. 43. n. 9.* Menoch. *de arbit. casu 7. num. 9.* & 10. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 378. num. 12. cum segg.* Borrel. *d. tit. 3. n. 178.* Vincent. *de Franch. decif. 482.* Ouid. *de Amicis in repet. huius cap. q. 29.* Card. Tulch. *d. lit. E. concl. 193. n. 32.* Molina *disp. 453. vers. dubium tamen est.* Pichard. *in tract. de mora. n. 100.* Rebello *d. q. 10. n. 6.* Cald. Pereira *lib. 1. quest. forens. q. 11. n. 16.* quorum communis est opinio quod ante litis contestationem. Intellige tamen de vera litis con- testatione, & non de ea, quam facit index in oblatione

134 libelli, ex Gam. *decif. 147. n. 3.* Purgatio moræ non ad- mittitur obstante pacto quod ipso iure, & facto iuregr-

ratur caducitas non soluendo canonem die præstituto, vt per Put. *Roman. decif. 63. lib. 3. & decif. 472. lib. 1. in nouiss.* Anton. Monach. *Florent. decif. 59. num. 4.* Ioseph. Sesse *Arag. decif. 103. n. 9.* & n. 11. resoluit quod emphyteuta, vel creditor non excusatur ab incurfu mo- ræ, vel caducitatis, etiam si fiat oblatio canonis, vel debiti celeriter, nisi congruentibus loco, & tempore, id est, domi creditoris & ante lapsum termini solu- tioni destinati.

135 Potuisset expelli. Notatur ad hoc, quod cessans à so- lutione ipso iure admittit emphyteusum sub conditio- ne si dominus velit, itavt eo volente retrahatur pœna à die commissi, vt per Henric. *in sum. lib. 13. de excommuni. c. 19. §. 2. in glo. sit. H. in med.* Cald. Pereira *de extinct. c. 17. n. 2. cum segg. & c. 18.*

136 Vnde tenetur ad restitutionem fructuum etiam bo- na fide consumptorum à tempore commissi, & con- trauentionis, ante subsequutam declarationem, & sic medio tempore, cum talis declaratio retrahatur. Vide Rot. Bonon. *decif. 37.* Surd. *decif. 25. n. 27.* Cabal. *conf. ciuili 106. n. fin.* Anton. Monach. *Florent. decif. 36. num. 24.* Cald. Pereira *de extinct. c. 18. n. 8.* & 9. optimè Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 56. n. 12.* Et ad pensiones ante commissum decursas, Burg. *de Pace conf. 24.* Surd. *de aliment. tit. 7. q. 17. n. 45.* amittitque melioramenta communia, & ordinaria, ad quas vi contractus tacite, & expresse tenebatur, secus extraordinaria, & magni pretij, Azor. *d. c. 9. q. 5. & c. 12. à princip.* Ouid. *de Amicis in repet. huius cap. q. 70.* & 71. Rebello *d. lib. 1. q. 2. n. 12. in fin.* Surd. *decif. 317. n. 16.* Anton. Monach. *Florent. decif. 36. num. 23.* Valasc. *q. 25. n. 2. cum segg.* Molin. *disp. 455. n. 2.* vbi n. 3. querit si emphyteuta postquam in commissum incidit, meliorationes aliquas fecit, an admittat illas, perinde atque alias, quas antequam in commissum incidere, fecit. Aduerte quod nullus pos- test opponere contra emphyteutam de pœna com- missi, excepto domino, vel eius procuratore cum spe- ciali mandato, in cuius voluntatem confertur, Ioseph. Ludon. *Perus. decif. 17. n. 5.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. canon. ampl. 45. num. 13.* Felice. *alleg. 32. num. 19. p. 3.* Anton. Monach. *Florent. decif. 58. n. 4.* & 5. Declarata autem caducitate à domino quilibet opponere potest, ex Surd. *decif. 280. n. 6.*

137 Si dominus tamen rem emphyteuticam alteri con- cessisset, videretur necessarium antecedens declarasse caducitatem commissam, Corbul. *tit. de causis priuat. ob non solutum canonem, ampl. 45. num. 8.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 36. n. 12.* Surd. *de alimentis, tit. 9. q. 25. n. 71. cum segg. & tit. 1. q. 48. num. 51.* Cald. Pereira *de extinct. c. 18. n. 5.* & 6.

138 Verum autem auctoritate propria possit dominus directus expellere emphyteutam, si canonem tempo- re debito non soluerit, vel cum ex aliis legitimis cau- sis à iure suo ceciderit, vide Syluan. *conf. 26. n. 5.* Valasc. *q. 18. n. 8.* & 9. & q. 21. num. 2. Flores de Mena *ad Gam. decif. 4. n. 2.* Surd. *de alimentis, tit. 1. q. 48. num. 50.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q. 10. n. 2.* & *de extinct. c. 17. n. 18.* & *de empt. c. 25. n. 35.* Valasc. *conf. 156. num. 17.* D. Barbol. *in l. si de vi. n. 287. cum segg. ff. de indic. Farin. in praxi crimin. q. 175. n. 29. cum segg.* Ouid. *de Amicis in repet. huius cap. q. 31.* apud quos pars negativa saltem de aequitate Canonica receptor est, & apud Lu- sitanos minister publicus adeundus videtur, arg. Ordin. Regia *lib. 4. tit. 24. §. vnic.*

Resolutiones in materia emphyteusis utiles.

Cum ius nominandi, seu eligendi facti sit, & in facto consistat, poterit Monachus, vel pupillus ad emphy

- emphyteusum nominare. Vide Cald. Pereira de nominat. q. 4. num. 2. cum seqq. & in l. si curatorem, verbo cum non absimilis, num. 24. Bened. Agid. in repet. l. 1. C. de Sacros. Eccles. p. 1. §. 2. n. 19. cum seqq. & ita minor, Cald.
- 143 Pereira d. q. 4. n. 16. Et mutus lignis, & nutu, Cald. Pereira d. verbo cum non absimilis, n. 69. vers. illud tamen omittendum, item & excommunicatus, Peregr. de iure fisci, lib. 3. tit. 11. num. 31. Cald. Pereira de nominat.
- 145 q. 5. n. 47. Et deportatus, idem Cald. d. q. 5. n. 5. Flor. de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 2. Non autem prodigus cui bonorum administratio interdicta est, Bened. Agid. d. p. 1. §. 2. n. 22.
- 146 Nominans ad emphyteusum tres personas, cum vnam tantum nominare teneretur, nominatio non valet, argum. l. duo sunt Titij, ff. de testam. tut. tenet Gonzal. Vaz. in l. unum ex familia, §. sed si uno ff. de legatis 2. quod procedit quando quis nominavit filios suos, secus vero si nomina exprelerit, quia tunc prior nominatus habebit emphyteusum cum censetur magis dilectus, Cald. Pereira de nominat. quest. 10. num. 31. cum seqq. Valasc. conf. 71. num. 11. faciunt quæ tradit Tiracquelan §. hoc sermone, num. 124. Sic etiam si res relinquatur duobus, quæ ab vno tantum possideri potest, tunc primo loco nominatus debet præferri. Vide Bald. in l. 1. num. 1. C. de edito Dini Adriani, Rebuff. de pacificis possess. num. 295. Valasc. conf. 121. n. 3. & conf. 139. a num. 2. Sed noster Gam. decis. 174. num. 7. asserit quod si plures sunt vocati ad vnam donationem nomine collectivo, & si vnus solus in ea re donata succedere debet, censetur vnusquisque vocatus secundum ordinem affectionis, quod si sint dispares gradu consanguinitatis, proximior vocatus censetur primo loco.
- 147 Nominatio ad emphyteusum facta titulo dotis manet irrevocabilis, vt resolut in terminis Flores de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 20. cum seqq. actus enim dotis facit donationem irrevocabilem, ex l. si ego, §. si res, ff. de iure dotium, Segur. in l. unum ex familia, §. sed si fundum, col. 32. ff. de legatis 2. Gutier. de iuram. confirm. part. 1. c. 59. n. 7. Auend. ad l. 44. Tauri, gloss. 16. num. 1. Menoch. conf. 92. num. 79. Surd. de alimentis, tit. 9. q. 33. n. 30 & 31.
- 148 Contrariam tamen opinionem, imo huiusmodi nominationem titulo dotis esse revocabilem, nisi emphyteuta cum prædicta nominatione totum ius cedat emphyteuticum, & in fauorem sponsi transferat ad instar nominantis, & vniuersum ius transferentis, tenent Lusitani nostri moti auctoritate Ordin. Regiæ lib. 4. tit. 37. §. 1. præcipue Valasc. conf. 102. n. 11. & 30. cum seqq. Cald. Pereira de potestate eligendi, c. 2. num. 31. & cap. 4. num. 35. & quest. forens. conf. 12. num. 15.
- 149 Nominatio facta in testamento corrumpit illo renocato, vel annullato. Vide Cost. in l. si ex cautione, fallent. 12. n. 4. Gam. de sacram. prestandis, q. 6. n. 20. & decis. 173. Flores de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 6. Cald. Pereira de nominat. q. 5. n. 35. & q. 10. n. 29. & de potestate elig. cap. 8. & quest. forens. lib. 2. q. 26. num. Valasc. conf. 61. & conf. 102. n. 15. Rebello de obligat. iustitie, p. 2. lib. 1. §. 17. n. 6. Lusitan. Agid. in repet. l. 1. C. de Sacros. Eccles. p. 2. in initio, n. 26. in fine, ac n. 27. & n. 28. resolut quod si testamentum non reuocetur, nec aliquo modo infirmetur, nominatio ipsa de per se reuocari non potest. Nominatio tamen facta in testamento nullo propter exheredationem, vel præteritionem est valida, vt per Molin. de iust. tract. 2. disp. 43. vers. secunda conclusio, Gom. l. 2. 4. Tauri, n. 1. Cald. Pereira de potestate elig. c. 8. n. 7. & quest. forens. lib. 2. q. 16. n. 3. in fine, Melch. Phæbos Lusitania decis. 30. num. 17. vbi resolut quod tunc nominatio non valet, quando facta est in testamento
- protus nullo, ex quo nec legata, nec aliquid in eo relictum valet, quamvis contrarium sequatur Valasc. conf. 61. n. 6.
- Filius legitimus patri succedens ab intestato consequitur emphyteusum, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, non minus ac si illum pater nominatum institueret, aut nominasset, Cald. Pereira de nominat. q. 12. n. 44. & procedere etiam si patris hereditatem repudiet, asserunt Viuian. tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 17. num. 73. Gam. decis. 229. Menoch. de præsumpt. lib. 3. quest. 48. num. 12. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 41. & q. 10. num. 28.
- Et filio maiori repudiante emphyteusum erit locus sequenti. Vide Surd. decis. 230. num. 4. Cald. de nominat. quest. 13. num. 3. & facit confirmationem quod herede proximior repudiante admittitur sequens, ex l. 3. ff. de acquir. hered. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 63. num. 6. vbi etiam idem resolut in tutela legitima.
- In emphyteusi Ecclesiæ si sit concessa per verbaliter berè nominandi, vt quem voluerit, vel quemcumque voluerit, potest succedere filius naturalis, vel spiritus, secus si sit concessa sibi, & filiis, vel sibi & successoribus, vt per Phæbos Lusit. decis. 30. num. 6. Ecclesiæ autem exosos habet omnes filios illegitimos, vt potest peccaminoso actu conceptos, vnde si accipienti sit concessa cum facultate illam transmittendi ad quoscunque heredes, aut successores, etiam extraneos, non poterunt in illa succedere filij illegitimi, etiam naturales, Clarus emphyteusis, q. 30. Gam. decis. 22. a num. 1. & decis. 377. num. 2. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 39. & q. 19. a num. 28. Molin. disp. 475. n. 7. Card. Mantica de iacris & ambig. conuen. lib. 22. tit. 11. Steph. Gratian. discept. forens. c. 218. a num. 35. & a n. 38. resolut quod solum legitimatus à Summo Pontif. potest succedere in tali concessione emphyteutica, & num. 44. quod debet esse specialiter legitimatus, vt in dicta emphyteusi possit succedere. Sed D. Marra in vris noniss. decis. voto 207. n. 3. resolut quod Ecclesiastica emphyteusis quando est concessa pro se, & heredibus, ac successoribus quibuscunque, cum beneplacito Sedis Apost. transit ad heredes extraneos, & num. 2. asserit quod licet aliqui teneant quod illa dictio, quibuscunque, recipiat restrictionem de habilitate, tamen hoc procedit in dispositione legis, non autem in dispositione hominis, An, & quando emphyteusis Ecclesiastica sit transitoria ad extraneos heredes, vide Rot. decis. 642. apud Farin. part. 1. recent. & decis. 152. p. 2. etiam recent.
- Emphyteusis Ecclesiæ concessa patri absque mentione filiorum censetur pro se, & filiis non vt heredibus, vt per Verall. Rem. decis. 302. lib. 1. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 777. vers. dico secundo, Camill. Borrell. in summ. decis. tit. 33. num. 12. Et emphyteusis concessa pro heredibus, & descendentibus non comprehendit descendentes, qui etiam heredes non sint, vt per Valasc. de iure emphyt. q. 44. num. 18. & q. 48. num. 4. Cald. Pereira de nominat. q. 22. n. 13.
- Pater non potest nocere filio in emphyteusi non hereditaria, sed ex pacto, & providentia concessa, vide Valasc. de iure emphyt. q. 49. n. 10. Gasp. Roderic. de annuis redditib. lib. 2. q. 22. num. 37. latè Stephan. Gratian. Marchia decis. 65. Rebello de obligat. iustitie p. 2. lib. 1. §. 16. num. 6. nonissimè Camil. Borrell. in summa decis. tit. 33. de emphyt. a num. 295. nisi emphyteusis ex re, vel pecunia patris acquisita sit, tunc enim potest pater filiis alienando nocere. Vide Valasc. quest. 49. n. 70. allegat. iuris pro Maioran de Bellas, part. 2. art. 5. n. 146.

De Locato, & Condueto, Tit. XVIII. 157

- num. 146. Flores ad Gam. decif. 5. ad finem, Cald. Pereira in responfo pro Societate Iesv, num. 13. pag. 220. & de extinc. cap. 20. num. 4. & 15. & in comment. ad 8. fed hac Infit. de officio. testam. cap. 2. num. 27. Vel nisi pater fuisset primus emphyteusis acquiritor, tunc bene potest eam alienare in praedictum comprehenditur. Vide Ambros. Episcop. Perus. decif. 14. quem refert Aloyf. Ricc. in collect. decif. part. 3. collect. 690. vers. limita 2. Rebell. d. lib. 13. quest. 15. num. 6. praecipue accedente domini consensu, Valasc. d. q. 49. num. 6. Sord. decif. 11. in fine, Peregr. de fidei commiss. artic. 6. num. 24. Stephan. Gratian. Marchia decif. 65. num. 8. cum segg.
- 156 Emphyteusum pro se, & filii si pater alicui tertio venderet, rescindi poterit venditio a filio, quamvis filius teneretur emptori pretium pro sua parte restituere si patris haeres sit, dicit iudicatum Gam. Lusitan. decif. 8. n. 4. quem refert, & sequitur Rebell. d. q. 15. n. 6. propositum finem.
- 157 Emphyteusum enim ex pacto, & providentia si pater vendat, in dubio videtur solum vendere ius suum, non ius filiorum, Alciat. resp. 31. n. 1. Roland. conf. 2. n. 146. lib. 1. Sord. decif. 174. n. 4. Valasc. de iure emphyt. q. 49. n. 6. col. 6. Cald. Pereira de renouat. q. 16. n. 38. & de potestate eligendi, c. 13. n. 38. & c. 19. n. 22. Et alienatio durabit in vita alienantis, Flamin. de resignat. lib. 6. q. 2. n. 90. & 91.
- 158 Emphyteutico titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusum concedi, dummodo secunda inestitutio prima durante facta, extincta prima, conualescat, vt per Gom. decif. 36. n. 1. Sord. decif. 300. n. 11. Cald. Pereira de nominat. q. 15. n. 20. & de emptione, c. 10. num. 8. quamvis contrarium teneat Cabed. part. 1. decif. 138.
- 159 Emphyteusis per partes non potest diuidi, ne pensio per plures soluenda necessario diuidatur, & in non modicum domini praedictum confundatur, vt per Cald. Pereira de nominat. quest. 24. num. 14. Valasc. de partit. cap. 25. num. 7. In Interamneni vero regione Regni Portugalliae emphyteuticos fundos diuidi posse de generali consuetudine asserunt Gam. decif. 68. & decif. 268. n. 2. Valasc. de iure emphyt. q. 13. n. 1. vers. hoc autem, & d. cap. 25. num. 31. Cald. Pereira de extinc. cap. 8. n. 18. & 19. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 48. n. 4. in concessione enim emphyteusis attenditur consuetudo, ex Anton. Gabr. lib. commun. tit. de consuet. concl. 1. num. 9.
- 160 Emphyteusis non potest fieri de manso, seu passalibus Ecclesiae, nec praescriptio, aut praesumptus titulus admitti potest, Cald. Pereira de renouat. q. 15. n. 15. Menoch. de praesumpt. lib. 3. q. 108. n. 9. & faciunt quae Mascard. de probat. concl. 137. n. 108. & Menoch. conf. 143. n. 22.
- 161 Finitis generationibus, ad quas emphyteusis concessa fuit, tenetur dominus directus eandem haeredibus, aut descendantibus accipientis renouare, docuit Bart. in l. 1. §. permittitur. ad fin. ff. de aqua quorid. quem sequuntur citati a Riccio in collect. decif. part. 4. collect. 1259. Seraphin. decif. 195. num. 1. Camill. Borrell. in summa decif. tit. 33. n. 265. ita in sacro Auditorio fuisse resolutum, refert Card. Mantica de tacitis & ambig. comment. tom. 2. lib. 22. tit. 35. numero 1. & in Lusitania Regno comprobatissimum dicunt Gam. decif. 41. a princip. & omnino a num. 5. Valasc. conf. 101. & 157. Cabed. p. 1. decif. 203. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 484. Rebell. de obligat. iustit. p. 2. lib. 13. q. 9. Cald. Pereira de renouat. q. 8. num. 2. & quest. forens. conf. 46. a n. 3. vbi etiam, & conf. 43. resoluunt hoc ius renouandi esse haereditarium, & transire in quoscunque haeredes, & Barbof. Collect. Tom. 1. I.

idem Cald. d. q. 8. n. 12. asserit procedere licet in inuestitura sit appositae clausula quod finitis generationibus liberè ad ipsum dominum, seu Ecclesiam cum meliorantis reuertatur. Quamvis contrarium imò finitis generationibus non esse cogendum dominum emphyteusum renouare, teneant Gabr. lib. 3. commun. tit. de iure emphyt. concl. 1. num. 2. vers. contrarium sequitur, Sarmien. selett. lib. 2. c. 7. Flores ad Gam. dec. 41. Fachin. lib. 1. controuers. c. 100. & Castil. quorid. lib. 1. de usufructu, c. 74. n. 45.

Emphyteuticus contractus praesumptus requirit quadragenariam possessionem, & quod possederit tanquam emphyteuta soluendo vnicam pensionem, & alleget titulum expressum inuestitura, & dicat quod fuit amissus. Ita constit. Archiepiscop. Brachar. tit. 19. const. 2. & constit. Conimbr. tit. 25. q. 10. & constit. Portuen. tit. 21. q. 3. Gam. decif. 245. n. 10. Mascard. de probat. concl. 78. n. 35. & concl. 603. num. 29. & concl. 1371. num. 115. cum segg. Menoch. de praesumpt. lib. 3. q. 108. num. ult. Et vbi constat de initio tituli, datur praescriptio etiam immemorialis, Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. n. 65. & segg. Mexi. in tract. tasse panis, conclus. 1. n. 131.

Emphyteusis extinguitur, dominiumque vile cum directo consolidatur quoties emphyteuta nullo relicto ascendente, vel descendente aliquem non nominauit sibi successorem in secundam, vel tertiam personam, vt per Cald. Pereira de nominat. q. 12. num. 24. cum segg. & de renouat. q. 9. n. 8.

Emphyteuta non potest recedere a tenore contractus emphyteutici, l. 1. & 2. C. de iure emphyt. Gam. decif. 234. incip. Accepta emphyteusis, n. 13. Corbul. in tract. ex quibus causis amittatur emphyteusis, cap. de causis prinationis ob non observationem pastorum, Molin. de primog. lib. 1. c. 2. n. 24. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 7. & segg. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 88. num. 1. & tenor inuestiturae expectandus est, Menoch. conf. 148. num. 20. Etiam contra emphyteusis naturam sit, vt per Camill. Borrell. in sum. decif. tit. 33. num. 283.

Possessor rei emphyteuticae tenetur ad solutiones praeteritorum annorum, vt per Sord. decif. 43. n. 5. & 9. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de Clerico debitor, §. 8. n. 4. Camill. Borrell. in sum. decif. tit. 33. de emphyt. n. 28. etiam si tertius possessor sit pro illo tempore, quo ipse non possidebat, Aloyf. Ricc. p. 3. collect. 538. Vnde tertius possessor conuentus pro censu rei emphyteuticae non potest opponere exceptionem excussionis, vt per Sord. decif. 52. n. 15. Carot. in tract. de excess. bonorum p. 2. q. 94. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 46. & n. 45. tenet quod emphyteuta dicitur personaliter obligatus ad solutionem Canonis.

De euictione tenetur dominus emphyteuta pro emphyteusi ei concessa, vt per Sord. conf. 290. n. 18. Cabellin. de euictione, §. 4. n. 55. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 367.

Ronouatio peti debet intra annum, vt per Anton. Gabr. lib. 3. commun. tit. de iure emphyt. concl. 1. n. 10. vers. secundo limita, Ioseph. Ludou. Lucens. decif. 63. sub n. 24. Gam. decif. 117. n. 1. Franc. Vin. decif. 446. n. 13. Alex. Rand. var. lib. 1. c. 17. n. 54. Borrell. d. tit. 33. n. 271. Cald. de renouat. q. 15. n. 16. Rot. decif. 305. num. 5. apud Farin. p. 1. recent.

In gloss. Prohibentur ibi, potest dici quod serui Notatur ad hoc quod serui sunt prohibiti habere rem emphyteuticam, vt per Hostienf. hic num. 6. Redoan. de rebus Ecclesiae non alien. q. 89. cap. 9. num. 4. Alexand. conf. 173. num. 6. lib. 2. Card. Tufch. tom. 3. lit. E, conclus. 158. num. 7. Cald. Pereira de nominat. emphyt. quest. 5.

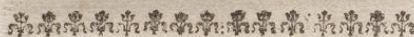
BARBOSA
Ius Can
No. 203.
GV
18

quest. 5. à princ. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 21.

169 In ead. gloss. ibi, *Ecclesia*. Notatur ad hoc quod alienatio rei emphyteutice prohibetur fieri in Ecclesia, quia censetur facta in potentiorum, ut per Card. Mantica de tacitis, & ambig. convent. lib. 22. tit. 2. n. 36. Cald. Pereira de potestate elig. c. 1. à num. 15. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 2. Rota decis. 603. apud Farin. p. 1. recent. & decis. 170. n. 1. p. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. c. 533. n. 29.

170 In ead. gloss. ibi, *Capitanei*. Notatur ad hoc quod capitanei sunt prohibiti habere rem emphyteuticam, ut per Host. hic n. 61. Butr. n. 16. Redoan. d. c. 9. num. 4. Cardin. Tusch d. lit. E. concl. 158. n. 6. Cald. Pereira de potestate elig. c. 3. n. 2. Ouid. de Amicis in repet. huius cap.

171 q. 25. Sunt autem capitanei in nostro proposito, qui in Regno Neapol. Barones dicuntur, Martin. Freccia de subfeudis Baronum lib. 2. cap. vendimus, n. 10. Vincent. de Franch. decis. 211. n. 5. Capyc. decis. 27. n. 40. Ouid. de Amicis d. q. 25. n. 2. ubi n. 3. tenet quod eodem modo prohibita sunt mulieres, & n. 4. de curialibus, & n. 5. de fisco. Limitantur tamen dicta de personis prohibitis, nisi persona prohibita sit confors, vel confors in eadem re emphyteutica, quia in eum alter socius potest partem suam irrequisito domino alienare Redoan. d. q. 79. n. 5. Card. Tusch d. concl. 158. à n. 6. Cardin. Mantica d. lib. 22. tit. 2. n. 35. Cald. Pereira d. c. 1. n. 23. Limitatur etiam nisi dominus directus consentiret rem peruenire ad potentiores, seu personas prohibitas Cardin. Tusch d. concl. 158. n. 13. Vel quando dominus directus esset æque potens sicut ille, in quem emphyteuta alienat Card. Tusch d. conclus. 158. n. 6.

De Rerum Permutatione.

TIT. XIX.

SUMMARIUM

- 1 Doctores referuntur qui super hanc rubric. scripserunt.
- 2 Permutationis beneficiorum materia ubi tractetur ostenditur.
- 3 Permutatio dupliciter accipi potest, lato scilicet modo & generaliter, vel strictè, & specialiter.
- 4 Permutatio generaliter sumpta capit quamlibet commutationem, subque ambitu complectitur omnes tam innominatos, quam nominatos contractus, non quidem gratuitos, sed respectuos.
- 5 Permutatio strictè, & specialiter accepta non comprehendit quamlibet commutationem, nec illi competit indiscriminatum.
- 6 Permutatio definitur ut sit vnus rei vicaria prestatio, vel melius ut sit rei propria sine quoad dominum, sine quoad administrationem sub ratione rei hinc inde datio actualis.
- 7 Permutatio dupliciter potest considerari, primo ut in esse omnino perducta, postremo ut inchoata.
- 8 Permutatio inchoata continetur sub contractu, do ut det.
- 9 Permutationis pactum sine ulla traditione celebratum permutatio non est.

1 SUPER hanc rubric. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Imola, Anania, Guid. Papæ, Barbar. Butr. Anchar. Panorm. Guillelm. Durand. in breuiario auctore

fol. 99. verso, Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. fol. 174. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canonici, Martin. Mesnart. in epitome Decret. fol. 112. Dan. Venator in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 423. Goffred. & Hostiens. in summa huius tit. Alex. Callan. & Anastas. Germon. in paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit. Barthol. Carthagena in exposit. tit. Canon. sub eod.

De Permutatione beneficiorum tractatus edidit Federic. de Senis, Ægid. Bellam. Petr. de Vbaldis, Andr. Gambartus, & nouè Ioan. à Cochier, agunt etiam Bellacombe. Soar. & alij tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 42. de rerum Ecclesiasticarum permutationes. Rebuff. in praxi de benefic. tit. de permut. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 29. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 14. num. 38. cum seqq. Mandos. de signatura gratie, tit. de permut. Soar. de Relig. tract. 3. lib. 4. c. 31. cum seqq. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 4. Less. de iustitia, lib. 2. c. 34. dub. 36. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi forensi lib. 3. tract. 3. à n. 342. Vincent. Filliuc. tract. 40. c. 9.

Permutatio.] Permutatio dupliciter accipi potest, lato scilicet modo & generaliter, vel strictè, & specialiter. Primo modo accepta capit quamlibet commutationem, suoque ambitu amplectitur omnes tam nominatos, quam innominatos contractus, non quidem gratuitos, sed respectuos, quales sunt illi, in quorum quolibet datur, fit, aut promittitur hinc inde aliquid in recompensationem, & commutationem pro alio, ut per Richard. in princ. Instit. quibus modis re, num. 94. Molin. de instit. tract. 2. diff. 396. col. 1. ante med. & in hoc sensu comprehendit emptionem, locationem, societatem, & similes contractus, si quidem in his omnibus prædicta commutatio reperitur, proinde considerat gloss. in rubr. C. hoc tit. ubi Bart. num. 1. & 2. Bertachin. de gabell. membr. 3. octau. partis princ. num. 3. gloss. verbo facias, vers. vel dic, in l. iuriscientium 7. ff. de pactis. Hostiens. in summa huius tit. num. 1. Fortun. in d. l. iuriscientium, in princ. à num. 7. & 17. col. 3. Pichard. ubi supr. num. 95. Molin. d. col. 1. Rebello de obligat. instit. p. 2. quest. 1. sect. 2. prope fin. Secundo modo, strictè scilicet, & specialiter accepta permutatio non comprehendit quamlibet commutationem, nec illi competit indiscriminatum, ut videre est in permutatione rei pro certo pretio in pecunia numerata, ex hac enim commutatione non resultat permutatio specificè sumpta, sed tantum venditio, iuxta text. in princ. & in §. pretium autem, in iuncto §. item pretium, Instit. de empt. Idem videre est in commutatione rei, seu usus eius, aut operum alienius pro certa mercede, ex hac enim non insurgit permutatio in sua specie, sed tantum locatio, & conductio, iuxta princip. Instit. de locat. & text. in l. naturalis, in §. at cum dolo, ff. de præscript. verb. Comprehendit ergo ut sic solam commutationem rei pro alia re, ut infra ex definitione apparebit, & secundum eam sortitur speciem contractus distinctam à contractu venditionis, locationis, & ceterorum sine iuris civilis, sine iuriscientium, & constat ex text. expresso in d. §. item pretium, notant Bart. & Iaf. in d. l. iuriscientium, ex num. 7. Hostiens. ac alij citatis locis.

Definitur autem permutatio ut sit vnus rei vicaria prestatio secundum Host. in sum. huius tit. n. 1. cuius verba Fortun. in d. l. iuriscientium, n. 3. transcripsit in hunc modum. Permutatio est de specie ad speciem hinc inde facta prestatio; & quidem merito, quia ipse Host. ibid. num. 2. dum constituit permutationem non